JÜRGEN JÜRGENSEN

"FEBER"

JÜRGEN JÜRGENSEN

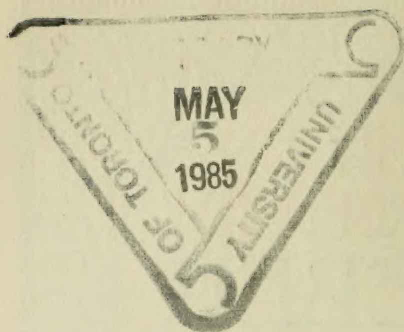
"FEBER"

CONGO-FORTÆLLINGER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

1911

KØBENHAVN FORLAGSTRYKKERIET

DEN HVIDE BAKTERIE

EN har hærget og raseret Størsteparten af Evropas og Amerikas vældige Skovstrækninger. Og nu er Turen kommet til den afrikanske Ækvatorskov, der ellers, lige siden Jordskorpen i de Egne fik skubbet tilstrækkelig meget Vand af sig, har ligget og groet sig stor og stærk paa den Indbildning, at det mørke Fastland var et Slags Fristed mod den Sygdom.

Det var kun en Indbildning.

Den hvide Bakterie føler sig kaldet af selve Kloden, hvis Skønheds- og Sandhedsbegreber i det lange Løb fordrer Lys og Luft, og som øjensynlig stræber efter at rense sin Overflade for gamle, snyltende Vækster og hylle sin bløde, jomfruelige Form i et gult og grønt Silkeflor af modne Hvede- og Bananmarker.

Den hvide Bakterie kender ganske vist ikke sin Opgaves endelige Maal, men den nærer en mystisk Tro paa Nødvendigheden af dens Løsning, og den arbejder i uafvendelig Iver og med alle Midler paa de store Skoves Undergang.

Til den afrikanske Urskov indføres den fra Evropa over Atlanterhavet og Guineabugten med Passagerbaadene. Den trænger ind i Skovens Krop langs Congofloden. Den spreder sig videre stik mod de hundrede Flodforgreningers pulserende Fluidum, ud i Skovens Haarkarnæt. Den æder sig fast i Flodkanter og graver sig Huller ind i Vævet. Overalt, hvor den kommer frem, bliver der syge Pletter,

og Sygdommen breder sig i Tidernes Løb, som den har gjort i Evropa og Amerika.

Men Skoven forsvarer sig. I de angrebne Aarevægge afsondrer den helende og helbredende Stoffer, der hist og her sætter Vævet i Stand til atter at støde den fremmede Organisme ud i Blodomløbet, hvor den skylles bort eller dræbes.

Det er særligt den isolerede Bakterie, som har mistet Følingen med Moderkolonien, der paa denne Maade er udsat for at miste sit Tag og forsvinde for Øjet.

Den Skæbne havde Sergent Hendrickx.

Af Oprindelse var han fra Ypres i Vestflandern. Han gik til Congo for at sætte sine gamle, fattige Forældre og sine kønne Søstre i Stand til at leve paa hæderlig Vis af hans Sparepenge. Et uegennyttigt Motiv, der bragte ham megen Ros i den Gyde i Fødebyen, hvor han hørte hjemme.

Inden Hendrickx forlod Hovedstationen Bolela paa Congofloden for at gaa op til Posten Wambundsji paa Øvre Lomako, hvor han skulde afløse en syg Kammerat, sagde Distriktschefen til ham:

„Selv om De er langt borte, saa husk dog, at De ikke er længere borte, end at jeg kan se, hvad De foretager Dem."

Det var første og eneste Gang Hendrickx modtog en direkte Advarsel mod at vove sig ud i den Ensomhedsforestilling, i hvilken daarligt udrustede Individer som han dør af manglende Næringstilførsel.

Hendrickx var uendelig glad over at skulle ombytte det tvungne og kedsommelige Liv i Hoved-

stationen med den frie og selvstændige Stilling som Postchef oppe i Skoven.

Under Dampskibsrejsen op ad Tshimbifloden tænkte han ikke desto mindre meget paa Chefens Ord, der forekom ham at have en besynderlig dyb og indholdstung Klang, selv i hans egen Gentagelse. Et Par Dage slæbte denne Formaning efter ham som en usynlig Ledning, der bandt hans frie Vilje til et fast Punkt udenfor alt det flydende, han saa om sig.

Saa glemte han den. Desværre.

Efter fire Dages Rejse naaede Damperen Lomakoflodens Munding. Her blev Hendrickx sat i Land i en lille, forladt Fiskerlejr, hvis synlige Rester bestod i en bartraadt Jordplet og sex, syv faldefærdige Negerhytter, der stod spredte omkring mellem Træerne, og som Højvandet for de flestes Vedkommende havde gjort ubeboelige.

Her maatte han vente paa en Kano, som den syge Underofficer i Wambundsji efter tidligere Ordre skulde sende ned efter ham.

Da Damperen, som havde Ærinde langt oppe paa Tshimbifloden, efter fem Dages Forløb atter kom ned, laa Hendrickx endnu og ventede. Men Kaptajn Petersen, der havde staaet fast med Baaden paa en Sandbanke en halv Dag, og som skulde naa Bolela paa bestemt Dato, mente ikke at have Tid til at lægge bi. Han vinkede blot ude fra Floden og raabte:

„Hav det godt. Paa Gensyn!“

Ved sig selv tilføjede han formodentlig:

„Stakkels Djævel!“

En Mand, der altid har faret fra Sted til Sted, forstaar ikke, at man kan ligge stille paa en Jordknold midt i en flydende Oversvømmelse i fem Dage uden at dø eller i det mindste blive gal.

Hendrickx boede i en Hytte, hvis hullede Tag skiftevis udsatte ham for brændende Solstraaler og skyllende Regn. Foruden hans to Soldater og Boyen, som Højvandet tvang til at sidde stille i umiddelbar Nærhed af ham paa Jorden, samt nogle Aber og Fugle, der holdt til oppe i Træerne paa begge Sider af Floden, saa' han de følgende Dage ikke andre levende Væsner end en gammel, vathaaret Fisker, der to Gange kom sejlende ud af Skoven fra et ukendt Sted i en halv Kano for at sælge røget Fisk og tørret Maniok mod Perler og Messing. Ikke desto mindre følte Hendrickx sig den første Del af Ventetiden saa glad som en Skoledreng paa Ferierejse.

Det meste af Dagen sad han under aaben Himmel og betragtede Lomakos mudrede Vand, der valsende og gurglende slængte sig ud under den ølgule Tshimbis sagtmodigt glidende Spejl. Han drejede Hovedet efter Græstotterne, der kom sejlende ned ad Lomako, og som pludseligt, naar de befandt sig nogle Meter fra hans Smule Landjord, i et skyndsomt og forskræmt Sving skød bort fra ham og midt ud i Tshimbi, hvor de, atter beroligede, sakkede af og slog Følge med en tilfældig Træstump eller en død Fisk, som den større Flod havde ført med sig fra en hel anden Kant af Distriktet.

Om Aftenen i Maaneskinnet drømte han til Lo-

makos utrættelige Akkompagnement om sin tilkommende Storhed oppe i Wambundsji.

Om Natten sov han som en Engel. Og i Søvne drømte han videre, at han var en Martyr, der ofrede sit Liv for en stor Opgave, en Slags moderne Korsfarer.

Men en Formiddag, da han som sædvanlig sad i det yderste Hjørne af sit endnu temmelig indskrænkede Virkefelt og morede sig med at trække Siv op af Flodkanten og sende dem langt ud i Floden som Kastespyd, fik han pludselig det Indfald at lade sine Tanker følge med Vandet ned ad Tshimbifloden.

Det viste sig at virke som en hel Adspredelse. Hendrickx gjorde Oprejsen om igen i omvendt Orden, pr. Hukommelse. Han skimtede Posterne og Landsbyerne langs Tshimbis Bredder og saa' Øerne glide forbi ude i Strømmen. Bolela — det forbandede Hul — blinkede op forude som en lille Samling grønne, gule og røde Stene i den sorte Skovrand om Flodbredningens vældige Spejlflade. Han hilste nedladende op til Stationen fra sin Plads paa en imaginær Passagerbaad, der var altfor stor til Congofloden. Han havde et helt Gitter af Guldtresser om sin Hue, og det forekom ham, at alle de Hvide, som stod paa Bredden, mens han sejlede forbi, var hans Underordnede, og at han formanede dem til at vise Flid og Karakterstyrke. Han sejlede videre ned ad Congofloden, ud paa Havet, og naaede, uden at have haft det til Hensigt — thi han kendte ikke den umandige Sygdom, der hedder Hjemve — en lille Gyde i Ypres, der var ham

særdeles bekendt, og i hvilken der sad en gammel Skomager og arbejdede ved et Vindue og to unge Piger og kniplede foran en Dør.

Da syntes han pludseligt, at noget sled i hans Bryst. Han fik den meningsløse Tanke, at Floden havde revet ham Hjertet ud af Kroppen, ført det med sig og slængt det i Land langt borte, og nu skulde han leve videre uden Hjerte!

Han rejste sig for at springe ud i Floden, lade sig rive med Strømmen og generobre sin Ejendel. Men han tog sig selvfølgelig i det og ræsonnerede som saa, at det ikke er godt for en alene Mand at sidde i Solen og glo paa Vand, der rinder i én bestemt Retning.

Efter den Dag længtes han alligevel utaalmodigt efter Kanoens Ankomst, og han rystede formeligt af hed Glæde, da han en Eftermiddag, efter fjorten Dages Venten, hørte skarpe Aaredyp bag Lomakos Træer og lidt efter saa' en Kano med Bambustag gøre et pilsnart, centrifugalt Sving omkring hans Jordknold midt ud i Tshimbi, der slæbte Baaden med sig sidelænds et godt Stykke, inden Roerne fik Stævnen drejet rundt i Retning op mod Hytterne.

Det var en lille, daarlig Kano, der, foruden sine andre Alderdomssvagheder, i Agterenden besad et stort Hul, ad hvilket Vandet vældede ind, naar der ikke hyppigt blev stoppet til med Ler og Klude. Desuden var der kun ni Roere med. Det havde været umuligt at tromme flere sammen oppe i Wambundsji, og andre Steder havde man heller ingen kunnet skaffe.

Folkene oppe paa Floden var bange for Vandet, sagde Anføreren; og hans store, knudrede Ansigtstatoveringer trak sig ud i et fortroligt Grin, der kunde tyde paa, at han selv var et Bytte for lignende Ængstelser.

Iøvrigt kunde Baaden, der var belastet med Hendrickx vægtige Bagage, og som tyngedes af Vandet, der løb ind agter, ikke have baaret ret større Vægt, end der var i den.

Rejsen op mod Lomakos hidsige Strøm gik meget langsomt. Men Hendrickx frydede sig dog ved Tanken om, at han bevægede sig frem mod Maalet: Urskovens dybeste Dyb, i hvis æventyrligt summende Stilhed man ofrer sin Ungdom for sine gamle Forældre, sine kønne Søstre og en stor Opgave; i hvis mystiske Martyrium Ens Sjæl afslører sine gaadefulde Evner.

Urskoven havde han iøvrigt paa begge Sider af sig hele Vejen.

Der er ikke andet paa de Breddegrader.

Den ligger og ruger over Sumpen som en skinnende grøn Mosflage i uendelig Forstørrelse. Den bider sig fast i Jordbunden med Rødder, urokkelige som en evropæisk Storbys. Den væbner sig mod Solens sydende Lavaregn med skjoldtykke Presenninger af blankt og hornet Løv. Den runder nærigt sin Ryg over Muldhøjenes fugtige Fedme. Den væder pertentligt sine sejge, hængende Hudflige i Flodernes rindende Vand, for at Solen ikke skal svide dens Fødder.

Den omgiver sig med al den Ubarmhjertiges ængstelige Forsigtighed, og dog føler den overalt i

sin Krop den borende Smerte, der hidrører fra den forbandede nye Pest, den hvide Bakterie, der er værre end alle andre Farsoter.

Deraf denne gnistrende hadefulde Ildglans over det blanke Løv, som den uerfarne Evropæer i sine første Breve hjem naivt kalder for Skovens Solsmil til de vejfarende.

Hendrickx lo virkelig meget ofte af ubetvingelig Glæde. Han lo af al Ting. Af Papegøjerne, der skreg over hans Hoved, som var det en betydelig Begivenhed, at de gjorde Rejsen fra den ene Bred til den anden. Af Elefantflokkene, der tumlede sig i det lave, mudrede Vand paa nedtraadte Legepladser mellem blottede Træstammer ved Bredderne. Af Roerne, naar de sagde, at de var trætte og sultne. Intet imponerede ham. Ikke en Gang de natlige Orkaner, skønt Regnen undertiden slukkede Ilden og fyldte hans Seng.

Rejsen blev mere og mere træls. Vandet drev med voldsomt Pres mod Baaden. Strømhvirvlerne tog Styret fra Roerne og skubbede som usynlige Skuldre Kanoens Stævn ud af Retningen eller holdt dens Bund fast i deres sugende Munde.

De passerede et Faktori paa venstre Bred. Hendrickx stiftede Bekendtskab med nogle blege Handelsagenter, der saa' ud, som de var glemte heroppe af en Fejltagelse. De talte med sagte Stemmer, som var der Sorg i Landet. De stod med taalmodigt ludende Skuldre og smilede besynderligt, mens Hendrickx med høj, frisk Røst fortalte om sin Rejse og lo af sine Viderværdigheder. De gav ham ingen Mad med paa Vejen. De havde ingenting. De Ind-

fødte vilde intet bringe, sagde de, og Selskabet havde glemt at sende dem noget.

„De Civile har ingen Autoritet over Befolkningen,“ tænkte Hendrickx ved sig selv.

Et Par Dage før han naaede Wambundsji, havde han en lille Oplevelse, som var ret ubehagelig i og for sig, men som egnede sig godt for en Beretning hjem til Gyden.

Da Kanoen i en Flodbøjning, efter længe at have staaet og raget med sin kluntede Snude paa det samme Sted, langt om længe kom omkring en Klump udhængende Træer, blev den modtaget med et Par Pileskud inde fra Tykningen. En af Soldaterne fyrede og noget raslede bort inde i Skoven.

Hendrickx saa' paa de to Pile, der stod og svirpede i Kanoens ene Side.

Det var det første Budskab om Martyriet.

Da den raslende Lyd havde tabt sig, førte Hendrickx Begivenheden ind i sin Lommebog.

„De Indfødte modtog mig med en Regn af Pile,“ skrev han.

Floden kedede ham forøvrigt, eftersom han kom højere op. Der var ingen Byer ved Bredderne, som laa oversvømmede saa langt ind under Træerne, man kunde se gennem de sparsomme Huller i Løvet. At der dog var levende Skabninger endnu længere inde, beviste Tilstedeværelsen af nogle enkelte Fiskerlejre, som det stadigt tiltagende Højvande havde tvunget Brugerne bort fra.

Paa det sidste Stykke Vej sled og halede Vandet baglænds i Kanoen, som vilde det med Magt forhindre Hendrickx i at gaa videre.

Roerne holdt ud. Det eneste, Vandet fik Bugt med, var Hendrickx' Humør. Og dette blev ikke synderligt bedre i det Øjeblik, han øjnede Wambundsji forude mellem Roernes kludebehængte Kroppe.

Posten lignede paa Frastand, syntes han, en syg Flænge i Skovens friske Kød.

Helt skuffet blev han, da han kom i Land og saa' Wambundsjis forfaldne Bambushytter og de ukrudtbefængte Marker, der var saa smaa, at det saa' ud, som Skoven, der stod omkring og frøs med nøgne Stammer, allerede havde taget den Beslutning at lukke sig over dem igen.

Han havde nærmest tænkt sig Wambundsji som en solbeskinnet Grønning med skinnende hvide Huse i Palmers og Banantræers Skygge. Særligt savnede han ved første Øjekast den brede, tagdækkede Veranda, i hvis Kølighed det var hans Agt at sidde omgivet af Landets Høvdinge og fungere som Fredsdommer og Formynder for Negrene, hvem han før sin Udrejse i en Avis havde set betegnede som vore af Naturen stedmoderligt behandlede Brødre.

Men det hjalp svært paa Hendrickx' Livsmod, da han fik talt med Mertens, den syge Underofficer, hvis Sygdom for Størstedelen bestod i en blegsotig og haardnakket Nostalgi efter Bolela, der for ham, den ensomme med den feberbløde Hjerne, repræsenterede Artens frelsende Kløgt, Beskyttelsen.

Da Hendrickx fik Øje for, hvor langt Kammeraten var nede, følte han sig pludselig atter begavet med uudtømmelige Kræfter.

Den næste Dag gik han omkring i Posten med Mertens og udviklede for ham, hvad han vilde udrette.

Det gamle, skumle Beboelseshus laa midt paa Pladsen og spærrede Udsigten fra Flodbredden op gennem Udhugningen. Det vilde Hendrickx jævne med Jorden. Dér, hvor det nu stod, vilde han anlægge Blomsterbede med Balsaminer og Margueriter. Frø havde han selv med. Han havde endog i Bolela vidst at forskaffe sig en lille, forkrøblet Rosenbusk, medført dertil fra Belgien af en nu afdød. Den skulde staa i Midten af Anlæget og vilde sikkert vokse sig stor og pragtfuld her i den gode Jord. Det nye Beboelseshus — det med den brede, kølige Veranda — vilde han lægge til venstre med Facaden mod Exercerpladsen og Ryggen mod Skoven. Underskoven bagved vilde han rense ud, og derinde mellem Palmer og Kæmpebregner i Højskovens Skygge vilde han lave bløde Gange og anbringe magelige Bænke, ligesom i Parkerne hjemme. Paa den anden Side Exercerpladsen vilde han anlægge en Grønthave. Thi man skal sørge for god Kost i Congo. Og Frø havde han som sagt med i Massevis. Han vilde bygge Soldaterlejren om, hugge Skov ned mod Landsiden, rydde de tilgroede Landsbymarker bag Posten, plante Ris, Majs, Bananer og Maniok, saa Wambundsji kunde brødføde sig selv.

Hvorledes han iøvrigt vilde optræde overfor Befolkningen, talte han ikke om. Han huskede ikke paa den i Øjeblikket.

Mertens gik og undrede sig bag sin syge Skepsis

over den andens Foretagsomhed. Han hang med Skuldrene og smilede, besynderligt, ligesom Agenterne nede paa Floden.

Det er ogsaa en Del af Martyriet, det vantro Smil.

Alligevel hævnede Hendrickx sig over Mertens' Vantro. De var kommet ind i Soldaterlejren, der laa i den inderste Del af Udhugningen og bestod af smaa, skæve og ildelugtende Hytter. Det var i Middagshvilet. Negersoldaterne sad og drev foran deres Huse, tvære og ugidelige. Ingen af dem rejste sig for de to Hvide.

„Der er en daarlig Disciplin mellem Soldaterne," sagde Hendrickx hidsigt.

Det var Hævnen. Og der gik et lille Stik gennem en anden militær Samvittighed, som ellers havde haft en Force i at gøre sig ufølsom paa det Punkt.

„Naar de ingen Mad faar," var Mertens lige ved at svare, men han kom i Tanker om, at det vist ikke var værd at gøre Hendrickx opmærksom paa det ogsaa.

„Rejs Jer op!" raabte Hendrickx i overmodig Følelse af Kammeratens Afmagt.

Soldaterne rejste sig langsomt, en efter en, med skæve, tvivlraadige Grin.

Mertens og Hendrickx gik et Par Dage og ventede paa Regionschefen, som havde bebudet, at han vilde komme marcherende gennem Landet fra en Post ovre fra Øvre Tshimbi for at være tilstede ved Wambundsjis Overdragelse og sætte Hendrickx godt ind i Forholdene. Han havde desuden i et helt Aar ikke været paa Egnen.

Heller ikke denne Gang kom han. En Kano nede-

fra bragte Brev, der meddelte, at Regionschefen maatte blive, hvor han var, for at afløse en anden syg Mand. Han kunde først komme om en Maaned eller to.

„Det ordner vi vist ogsaa bedst selv,“ sagde Hendrickx.

De sad ved Middagsbordet i Husets Midterhal. Hendrickx kastede et Blik over paa Mertens i en Anelse af, at hans Stemme havde lydt en Oktav for dyb, men noterede med Tilfredshed i Mertens hvide Ansigt et Skær af stille Beundring.

Hvilket var fuldstændig i Overensstemmelse med Mertens' Hensigt. Naar man vil undgaa Vrøvl ved Afleveringen af Ting og Væsner, der staar under Ens Ansvar, er det ingen Nytte til at lægge Skjul paa sit velvillige Sindelag. Saa meget husker man da fra Kasernen hjemme, selv om man er syg og brænder af Uro efter at komme hurtigt afsted.

Følgen af Regionschefens Fraværelse blev, at Mertens indviede Hendrickx i alle de Forhold Posten og Befolkningen vedrørende, som han paa Forhaand gik ud fra havde tildraget sig den andens Opmærksomhed.

Han talte i Hendrickx' Aand, mere om Huse end om Mennesker. Han forklarede saa lidt som muligt og bortforklarede saa meget, at han blev rød i Kinderne. Paa denne Maade lykkedes det ham at bibringe Hendrickx en grundig Uvidenhed om alle væsentlige Ting.

Derpaa rejste han efter at have foræret Hendrickx sit Fotografi og sit Visitkort til Erindring og lovet ham paa Æresord at sende den hullede

Kano, i hvilken hans Rejse ned til Tshimbi skulde foregaa, tilbage saa hurtigt som muligt. Den kom ogsaa tre Uger efter. Til al Ulykke for Modtageren.

Da Hendrickx havde set bemeldte Kano i et Sæt forsvinde bag Træerne nedenfor Posten for at føre Mertens bort mod hans Længsels Maal, gjorde han pludselig den Opdagelse, at han manglede En at udvikle sine Planer for.

Soldaterne og deres Koner, som havde staaet paa Bredden og raabt de sidste Hilsener til Mertens, fik paa en Gang noget fremmed i Minerne, der ogsaa gjorde Hendrickx usikker og fik ham til at føle sig endnu mere ene.

Det lykkedes ham dog at holde Afskedstaarerne nede, thi han var en Mand og en Slags Korsfarer.

Han tog Øjnene fra Flodens rindende Vand, som hiver lumsk i Ens Tanker, og gjorde Front mod Skoven, som det var hans Agt at besejre. Der paakom ham herved en iskold Fornemmelse i Ryggen.

Folkene drev tilbage til Lejren. De lo og pludrede. Hendrickx blev alene paa Pladsen. Han gik op til Enden af Huset og faldt i Tanker med Øjnene rettede mod Lejren.

Der lød Sang deroppe fra.

Ved Morgenappellen havde Hendrickx meddelt Mandskabet, at det i Anledning af Mertens' Bortrejse var fri for Arbejde om Eftermiddagen.

Gud ved, hvad de for Resten havde bestilt de andre Eftermiddage? Mertens havde talt om Reparationsarbejder i Lejren.

Hendrickx gik ind i sit Hus og gjorde Forsøg

paa at læse en Avis, han havde medført fra Bolela. Men den fangede ikke hans Interesse.

Han trængte til lidt menneskeligt Selskab. Han rejste sig, tog sin Solhjelm og gik en Tur op i Landsbyen, der laa fem Minutters Vej fra Posten.

Den var ikke særligt indbydende med sine raadne og hullede Hytter. Hvorfor mon Mertens ikke havde ladet dem rive ned og bygget andre i Stedet? Han kiggede ind i et Par af dem. De stank, og de var tomme. Et Par unge Mænd, der laa og drev under et aabent Tag længere henne i Byen, rejste sig, da de saa ham, og forsvandt med krumme Rygge ind i Skoven.

Paa Tilbagevejen mødte han Mombassa, Negersergenten, der var gaaet efter ham med sit Gevær.

„Du skal ikke gaa alene i Landsbyen," sagde Mombassa. „De Indfødte er ondskabsfulde."

Hendrickx rystede paa Hovedet. Saa længe man ikke selv har gjort noget ondt, tror man ikke paa den Slags.

Den store, svære Mombassa, der lignede en evropæisk Fortepianobærer, lod Haanden kælende glide ned over Albiniriflen, som var det, han stolede mest paa i denne Verden — naar undtages Visheden om, at vi alle en Gang skal dø.

Skønt Hendrickx ikke nærede nogen Mistillid til de Indfødte, følte han sig dog glad over Mombassas Nærværelse. Han gik ind ad Posten til sammen med ham.

Mombassa blev veltalende, da Hendrickx stillede ham Spørgsmaal angaaende Befolkningen. Men det

Billede han oprullede af Forholdene i Landet var et ganske andet end det, Mertens havde efterladt hos Hendrickx for en Time siden.

De Indfødte var for nylig begyndt at vende tilbage til deres gamle Bopladser efter en langvarig Flugttilstand i Skoven. Der var Kopper i alle Landsbyerne. Høvdingene vilde ikke bringe tilstrækkelige Fødemidler til Posten. Folkene vilde ikke arbejde i Byerne. De drev omkring i Skoven paa Jagt og Vandring, mens Kvinder og Børn vantrivedes i forpestede Hytter. Den fjærnere boende Befolkning havde truet med at angribe Posten og slaa Mertens ihjel.

Hendrickx vilde først ikke tro det. Mertens havde jo sagt, at Situationen ude i Landet egentlig var lovende, at Befolkningen var temmelig medgørlig, at Mangelen paa Fødevarer i Posten kun skyldtes tilfældige Omstændigheder, og at Hendrickx med det Tag, han havde paa Tingene, nok skulde faa Udbytte af sit Arbejde.

Med Udbytte mener man i Reglen paa de Breddegrader Kautsjuk.

Hendrickx saa den lille, feberøjede Mertens for sig. Nu kunde han lige paa en Gang se paa de Øjne, at de løj.

Da han atter gik op ad den Totrinstrappe til sit Hus, overraskede han sig selv med følgende mærkelige Ræsonnement:

„Regionschefen burde være kommet."

Og da han forgæves i et Par Timer havde anstrængt sig for at finde et forventet Velbehag ved sin nye Værdighed som Postchef, gik han ud igen

og over i Soldaterlejren, ledet af et uklart Ønske om at sige et venligt Ord til en eller anden.

Folkene sad som forhen og gloede paa ham, uden at rejse sig. Den Omstændighed gjorde mærkeligt nok nu Hendrickx endnu blødere om Hjertet.

„Det er godt at have en Frieftermiddag en Gang imellem,“ sagde han til en af Soldaterne.

„Vi plejer ikke at arbejde om Eftermiddagen,“ svarede Soldaten i sin siddende Stilling.

Hendrickx blev ganske arrig. Det var altsaa ogsaa Løgn!

Han vendte tilbage til sit Hus, rystende af Harme. Hele Eftermiddagen svor han ved sig selv, at der skulde komme en anden Orden paa Tingen i Wambundsji herefterdags.

Næste Morgen begyndte han sit Reformarbejde.

Det gjaldt først og fremmest at faa Facon paa Soldaterne. Straks efter Appellen, da Hendrickx havde sat Konerne til at feje og luge Posten, hvad den trængte i høj Grad til, gav han sig til at herse med Troppen, der bestod af fyrretyve gamle Soldater, som havde levet al deres Tid i Post og paa March oppe i Skoven.

Han saa streng ud og sagde, at han ikke var vant til at se sløje og daarlige Soldater nede i Bolela, og at han dér havde haft en Deling, som Distriktskommissæren havde rost ham meget for. Heller ikke her vilde han være Anfører for en Bande Buskmænd.

Han sagde med andre Ord alt det, som Folk, der oprindelig er bedre trænede til at vove Livet end til

at gøre reglementerede Geværgreb, ikke er særlig forhippede paa at høre.

Der var heller ikke nogen egentlig Flidsforøgelse at spore hos Tilhørerne, der blot saa endnu mere uvillige ud. Det endte omsider med, at Hendrickx, for at statuere et Exempel, tog en lille fjollet udseende Soldat ud af Geleddet og lod ham sætte ind i Arresten. Inden Soldaten lod sig føre derind, slængte han sit Lædertøj fra sig paa Jorden og sagde højt, saa Hendrickx og Soldaterne kunde høre det henne paa Pladsen:

„Dette her er Wambundsji. Det er ikke Bolela."

Hendrickx spurgte Mombassa, om Soldaten tidligere havde været straffet, og Mombassa, der ikke var saa rask til at citere Soldaternes Synder som til at opremse de Indfødtes, svarede med et Smil, som Hendrickx kendte fra tidligere Lejligheder, og som nu engang hørte med til hans Martyrium, „at det var han vist nok".

Da Hendrickx fra Mombassas Øjne paa Fløjen lod sit Blik feje nedover Geleddet, forekom det ham, at en hel Række Lys, der havde illumineret Ansigterne, blaffede bort, et efter et.

Denne pinlige Fornemmelse irriterede ham hele Formiddagen. Tilsidst var han næsten vis paa, at de havde smilet alle sammen.

Da han efter Exercitsen gik forbi Stedet, hvor Soldaterne sad og gravede Huller i Jorden til Stolperne, som skulde bære hans nye Hus, lagde han ydermere Mærke til, at de drejede Hovederne efter ham og hviskede.

Han lod foreløbig sin Vrede gaa ud over Kvin-

derne, der stod i Række i en Mark og svingede deres Hakker i Takt til en drævende Opsang.

Han raabte højt og bandede:

„I bestiller ingenting! *Sacré nom de Dieu!*"

Kvinderne sænkede Hakkerne, tilsyneladende for bedre at kunne høre. Et Par saa skælmsk op paa ham, og en af dem sagde med et fristende Smil, som forbløffede Hendrickx en Del:

„Vi er ikke vant til at arbejde her i Wambundsji."

„I vil maaske dø af Sult!" hvæsede Hendrickx.

„Vi er døde af Sult," sagde en anden.

Hendrickx raabte op, men Kvinderne afbrød ham ved paany at istemme deres Opsang og hugge taktfast løs i Marken.

Da han var borte, sænkede de atter Hakkerne. Kvinden med det fristende Smil vendte sig om efter ham og sagde:

„Moana!"

Det betyder Barn.

Da Hendrickx den Aften befandt sig alene i sit Hus, hørte han Mandssang oppe fra Lejren.

Han følte sig ubegribelig lettet, da den hørte op.

Men Stilheden var ogsaa pinagtig. Han gik rundt i det store, skumle Hus og gav sig til at lede efter noget, som han ikke rigtig vidste, hvad var. Inde i en mørk Stue fandt han noget hvidt.

Det var et Brevkort tilhørende en syg Kammerat, som nu sad et Sted nede paa Floden og frydede sig over de Stumper af Livet, han havde reddet. Der stod ingenting paa Kortet. Men Hendrickx satte sig med det i Haanden og saa paa det. Det mindede om Selskab.

Om Natten laa han vaagen og grundede over, hvad han skulde sige til Personalet næste Dag.

Ved Morgenappellen holdt han et langt, formanende Foredrag. Han fordrede Orden og ihærdigt Arbejde i Posten. Der var meget at udrette. Alle Husene skulde bygges om. Der skulde plantes i Posten. Wambundsji burde blive et Exempel for Befolkningen.

Folkene stod med slatne Lemmer og saa paa ham fra neden og opad. Den Tale havde de hørt før, hist og her. Glansen var gaaet af den. Hvorfor ikke heller bruge Geværerne og lade de Indfødte arbejde?

Hendrickx følte selv, at hans Ord faldt klangløse til Jorden.

Da han lidt efter stod foran Geleddet, betoges han atter af en sødlig kvalm Trang til at tale venligt. Imellem Geværgrebene gav han sig til at fortælle Folkene morsomme Episoder fra Exercerpladsen nede i Bolela. De indbragte ham kun mugne Miner, og denne Omstændighed fyldte ham med kold Uhygge.

Hendrickx glemte denne Gang at indordne Fakta under et Slags Martyrium. Han gjorde det aldrig siden.

Da Exercitsen var forbi, følte han sig lettet for en Byrde. Han lod Soldaterne klæde om, satte dem til deres Arbejde og gik med Mombassa op i Landsbyen.

Naar han først fik sat Mod i de indfødte Beboere, saa kom der ogsaa nok Humør i Postens Personale!

I Landsbyen traf de et Par Kvinder, som løb

efter Høvdingene, der kom til, magre og forskræmte.

Hendrickx fik Glansen op i Øjnene. Han hævede Stemmen, saa den blev frisk og overbevisende. Høvdingene skulde vise deres Folk Vejen. De maatte kæmpe mod Sygdom og Dovenskab. De skulde rydde og plante, brænde de gamle Hytter, som Kopperne holdt til Huse i, og bygge nye. Hver Morgen vilde Hendrickx komme op i Byen og hjælpe Høvdingene med at sætte deres Folk i Arbejde.

Høvdingene livede helt op under Hendrickx' Tale. De lovede næste Morgen at være paa Pletten med saa mange Folk som muligt, og Hendrickx vendte hjem med en Følelse af at have paabegyndt en stor Gerning.

Ved Tilbagekomsten til Posten gjorde han den Opdagelse, at Kvinderne havde forladt deres Arbejde for, som de sagde, at lave Mad til deres Mænd hjemme i Lejren. Soldaterne sad endnu og sludrede over Hullerne til det nye Hus.

Hendrickx kom til at ryste af Raseri, og han maatte om Eftermiddagen gaa i Seng med Feber.

Næste Morgen rejste han sig, endnu mat og forvirret, overlod Exercitsen til Korporalerne, satte Kvinderne til Markarbejde og gik op i Landsbyen med Mombassa.

Der var ikke en Sjæl at se. Mombassa fik omsider fat i Høvdingene, som forklarede, at deres Folk, da de hørte, at de skulde arbejde, havde gemt sig ude i Skoven.

Hendrickx stod midt i den tomme Landsby og spekulerede paa, hvordan han skulde gribe Sagen

an. I hans Hjerne var der kun Forvirring. Hans Krop var klam.

„Hvad skal vi gøre?“ sagde han til Mombassa, ligegyldigt, som om han dog kendte mange Udveje.

„Aibi te — ved ikke,“ sagde Mombassa.

Den næste Morgen prøvede Hendrickx igen. Landsbyen tømtes, saasnart han viste sig henne ved Omdrejningen fra Posten.

Mens Arbejdet i Wambundsji gik sin uendelig langsomme Gang og forskaffede Hendrickx mange onde Fremtidsanelser, grublede han for at finde et Middel, der kunde tilvejebringe en Tilnærmelse mellem ham og Landets Folk.

En Dag fik han en Idé, som forekom ham selv ypperlig. Ved Flodbredden lige ovenfor Posten laa der en gammel tilgroet Boplads, hvor Landsbyen, efter Høvdingenes Udsagn, i sin Tid havde ligget. Hvis Hendrickx kunde faa Wambundsjifolkene til at forlade deres usunde Boliger og flytte ned til Floden, vilde han have dem i sin umiddelbare Nærhed og kunde saa bedre holde Øje med dem. Dér var jo ogsaa langt friskere og bedre at bo.

Han sendte Bud efter Høvdingene og forklarede dem sin Hensigt. Høvdingene gjorde Indvendinger, men gav sluttelig Løfter om at kalde deres Folk sammen og selv begynde paa Rydningen.

Da Hendrickx næste Dag gik op i Landsbyen sammen med Mombassa for at høre, hvad det blev til, fortalte Høvdingene, at alle Landsbyens Beboere, Mænd, Kvinder og Børn, efter at have hørt den hvide Mands Ønske — trods Høvdingenes Forestillinger — i Nattens Løb havde forladt Byen

med alt deres Husgeraad, kun efterladende nogle faa døende Koppepatienter. Det var deres Beslutning at slaa sig ned i en af de gamle Udhugninger nogle Timers Vej inde i Skoven.

„De er bange for Floden," sagde en af Høvdingene med Øjne, der ikke vilde staa stille.

En anden skottede i Retning af Lomako og sagde med lav Røst:

„Floden er ond."

Hendrickx vendte sig spørgende til Mombassa. Sergenten saa ned med et stift Blik, som Hendrickx ikke forstod i Øjeblikket, men som han opbevarede i sin Hukommelse.

„Hvorfor er Floden ond?" spurgte Hendrickx.

„Ja, hvorfor?" svarede Mombassa og rettede sine Øjne tankefuldt mod den Hvides.

Hendrickx kom sig ikke af sin Forbavselse hele Dagen. Denne Gaade foruroligede ham, og han skottede ofte ned til Vandet. Om Aftenen tog han sin Feltstol og satte sig ved Bredden.

Og det blev hans ensomme Vane at gaa derned hver Aften.

Han sad og lyttede til Flodens Lyde, fandt Trøst i dens Selskab og begreb ikke, hvad der var at være bange for.

Men samtidig med, at han følte sig mere og mere tiltrukket af det rindende Vand og Flodens aabne Spejl, glemte han at lægge Mærke til, at han selv i Dagens Løb blev bange for Skoven, og at denne Angst beherskede hans Tilbøjeligheder og bemestrede sig hans Tanker.

Han gik nu nødig op i Landsbyen, men holdt

sig fortrinsvis til den Del af Posten, der laa mellem Huset og Flodbredden.

Hendrickx blev et Bytte for Slettefolkenes kvælende Angst for høje Træer. En Dag, da han var inde for at se paa Udrydningsarbejdet i Skoven bag Stolperne til hans nye Hus, kastede han op og maatte atter gaa i Seng. Men om Aftenen rejste han sig og satte sig ned ved Flodbredden. Det hjalp.

„Hvorfor er Floden ond?“ spurgte han atter og atter sig selv.

Spørgsmaalet stod som et tomt Rum mellem ham og Folkene. Ogsaa Soldaterne saas sjælden ved Bredden. Hvorfor trak Folkene sig længere ind i Skoven, mens han Dag for Dag følte sig mere og mere draget af Flodens ringende Musik.

Hvis Hendrickx havde tænkt paa, hvor mange Gange han havde set fattige og forsultede Mennesker hjemme i Gaderne snige sig langs Husmurene, angste for aabne Pladser og brede Kørebaner, hvis han havde husket paa hans egne hvide Racefællers Trang til at skjule deres Hjerters Forpinthed i Bunden af mørke Stuer, vilde han maaske være kommet Forstaaelsen et Skridt nærmere. Men Hendrickx havde det mere med at se Forskellene, end med at finde Lighederne.

Naar han nu om Dagen viste sig i Lejren eller paa Arbejdspladserne, var det kun for at skælde ud og holde virkningsløse Tordentaler. Orden kom der ikke i Tingene. Kvinderne løb fra deres daglige Arbejde. Om Natten stjal de den Smule umodne Føde, der fandtes i Postens fattige Marker. Soldaterne blev mere og mere dovne og ligegyldige.

De faa Indfødte ude fra Landet, som endnu bragte Fødemidler til Posten, gjorde Rationerne mindre og mindre, blev skældt ud og kom med endnu ringere Kvanta næste Gang, eller kom slet ikke igen. Hendrickx satte et Par Høvdinge i Fængsel. De flygtede, og Hendrickx' Forholdsregel indbragte ham en Krigserklæring fra hele Egnens Befolkning.

Utilfredsheden, der rugede over Landet, og den daarlige Ernæringstilstand, Folkene befandt sig i, ledsagedes af forøget Sygelighed. Der kom fler og fler Soldater til Medicinuddelingen om Morgenen. Og det nyttede ikke Hendrickx, at han truede med Straf, som han havde plejet i Bolela, hvor der var andre over ham. De syges Tal øgedes, og de arbejdendes Rækker tyndede ud. Tilsidst var Halvdelen af Personalet paa Sygelisten. Et Par af Soldaterne var blevet smittede med Kopper. Et Par døde.

Ingen af Hendrickx' Projekter fremmedes. Ikke en Gang Grønthaven lykkedes det ham at faa færdig. To gamle Koner havde gaaet derovre og hakket i den fede Jord og lavet Bede, som de rev med Fingrene. Da de langt om længe var færdige med Arbejdet, og Hendrickx gik ind i Magasinet for at hente Kassen med Frøet, havde det regnet ned i den, og Frøposerne var blevet til stive, stinkende Kager.

Hendrickx gjorde ogsaa, med et Suk, der skar ham gennem Brystet, den sørgelige Opdagelse, at Rosenbusken, som havde staaet i en Potte under et Træ, var gaaet ud.

Med al sin Smerte blev Hendrickx mere og mere fremmed for Folkene. De saa paa ham, og han saa paa dem som fra fjerne Skjul. Han følte sig forfærdelig ensom. Naar han gik frem og tilbage paa den smalle Veranda om Huset, kunde der sommetider paakomme ham en næsten uimodstaaelig Trang til at raabe paa Hjælp.

Men han fandt for det meste Trøst hos Floden, hvis Flyden og Ringen dyssede hans Uro i Søvn.

En Aften, da han sad dernede og søgte at glemme, hvad der laa bag hans Ryg, tændtes der pludselig et Lys i ham.

„Det er jo Floden, der skiller os," sagde han til sig selv. „De er saa fremmede overfor mig, fordi jeg sidder her ved Vandet, som de siger er ondt."

Han troede at begribe noget og førte Tanken videre.

„Det er Floden, der har faaet mig til at glemme min Opgave. Den stjæler min Kraft. Den faar mig til at vende Ryggen til min Modstander. Floden forfører mig."

Han saa' ud i Halvmørket.

I det lyse Spejl, der randt for hans Syn, Nat og Dag, havde han i sit inderste set den af Sol og Vejr og Vind anlagte Livets Landevej, ad hvilken han var kommet, og som atter skulde føre ham ud af Fortvivlelsens Skov.

Hendrickx følte det som en gyselig Sandhed, at Floden havde faaet en frygtelig Magt over ham, at han blev syg og vanvittig af at sidde her paa Bredden og se den rinde bort. Han, hvis Maal det var at søge ind i Vildnisset og lede efter sine Evner.

Den havde revet ham Hjertet ud af Kroppen!

Hendrickx' Øjne lyste forbitret ud over Flodens Hvirvler, der drejede forbi i det tiltagende Mørke. Jo mere han stirrede, jo mere syntes han, at han begreb. Foran ham laa der et levende Monstrum, som hans Øje opfattede i dets Helhed.

Det laa og gned sin flade, skinnende Bug mod Lejets Sten og Sand, tykt og grimt og grumset. Det kilede sine Kæmpeskuldre ind under langsomt vigende Brinker. Det bredte sig dødt over store Sumpe i slimet Udvidelighed. Det stejlede og skummede gennem Bjærgmure. Det samlede sig lumsk i mægtige Pøle og kølede i lurende Gliden sine hede Sider i Skyggen af Skovens hældende Masse. Hvor Jordbunden hidsede det, væltede det sig atter frem i rasende Tyngde som en Hær af stønnende Kæmpelokomotiver. Floden er ond, og man skal ikke lade sig bedrage af dens blanke, klingrende Rygskjold. Den er et djævelsk Uhyre, der er dumpet ned fra Himmelrummet, og som nu ligger og basker med Halen i vanvittig Trang til at gøre Oprør mod alt, selv mod Klodens Form og Menneskehedens Vilje.

Hendrickx samlede alle sine Kræfter, og han tog den modige Beslutning at byde Uhyret Trods. Han gik op i sit Hus og lod Mombassa hente.

„Floden er ond," sagde han til ham.

Mombassa nikkede. Det vidste han godt. Men han var ikke synderlig tryg ved Tanken om, at den hvide Mand nu ogsaa havde den Overbevisning.

„Imorgen drager vi afsted med alle de raske Soldater, ind i Skoven. Jeg vil besøge alle Byerne."

„Er det Krig?“ spurgte Mombassa.

„Nej,“ sagde Hendrickx, krænket paa Stedbroderskabets Vegne. „Den hvide Mand fører ikke Krig mod den sorte. Den hvide Mand kan ikke leve uden den sorte. Uden den sorte Mand dør den hvide i Skoven.“

Det begreb Mombassa ikke. I det hele taget er det vanskeligt for en gammel Kriger som Mombassa at forstaa, hvad man skal med sit Gevær, naar det ikke maa bruges til at føre Krig med.

Hendrickx var iøvrigt paa dette Punkt i god Overensstemmelse med sin Race, der, efter i Aartusinder at have været af en stik modsat Anskuelse, nu selv begynder at hælde til den Opfattelse, at den Farvede skal skaanes, thi han betinger foreløbigt den Hvides Existens.

Maaske var det endda en Følelse af denne Overensstemmelse, der foraarsagede, at Hendrickx den Aften for første Gang i lang Tid faldt smilende i Søvn og sparedes for onde Drømme.

Desværre gaar Urskovens stoflige Funktioner ikke i Retning af Raceforening. Vel giver Skoven sin gamle farvede Bakterie, som endeligt er gaaet ind i dens Stofskifte, Ly langt inde i sit Væv. Men den hvide støder den som sagt helst ud. Forbindelsen mellem de to er for skæbnesvanger.

Den næste Morgen tog de afsted. Ad sammengroede Veje borede den hvide Hendrickx sig paa Kryds og tværs gennem Skovens Kød, fra Landsby til Landsby. Overalt flygtede Indbyggerne for at overlade Hendrickx de raadne Hytter med Indhold af døende Koppepatienter. De levende, der

kunde bruge deres Ben, skjulte sig om Dagen i Skovens Hulheder. Kom de frem om Natten, var det kun for at sende deres giftige Pile ind over hans Lejr.

Hendrickx besluttede sig først til hellere at blive derinde i Skoven og dø som en Helt i det ubegribelige tomme Rum, han førte med sig, end vende tilbage til Posten med uforrettet Sag."

Men han forstod ikke at værge sine Beslutninger mod Urskovens Gifte, der siver frem af Natten, damper op af Moradserne, straaler ud fra Dyrenes Pels og vælder gennem Negrenes Sprog for at omtaage hvide Mænds Hensigter.

En Nat hørte han en kaldende Ringlen, han saa' et lyst Rygskjold glide forbi i Mørket, og han blev syg af Længsel.

Næste Morgen flygtede han til Wambundsji, fulgt i Hælene af de Indfødtes Raab:

„Han er bange! Han løber!"

Der var intet udrettet i Posten. De tilbageblevne Soldater og Kvinderne havde gaaet i en dødelig Angst, for at Posten skulde blive angrebet under Hendrickx' Fraværelse. Og de, der vendte hjem, tilførte ikke Wambundsji nogen ny, sund Næring. De var alle magre, forsultede og modløse af den planløse Rejse.

Hendrickx' Viljeløshed forplantede sig til hver Krog i Posten. Den bragte Bud om en stor, kommende Katastrofe.

Rejsen ud i Landet havde udtømt hans sidste Kræfter. Fra nu af vendte han sig bort fra alle ydre Opgaver og lod alt gaa sin egen Gang for selv

at fortabe sig i Beskuelsen af det store Mysterium:

„Hvorfor er jeg blevet ensom?"

Floden nærmede han sig ikke. Hver Aften bekæmpede han Fristelsen til at gaa ned og lytte til dens fortrolige Pludren. Mod Skoven turde han ikke løfte sit Blik. Han sad Dage igennem ved Bordet i Husets skumle Midterhal med Hovedet i Hænderne og mumlede for sig selv:

„Jeg har jo forsaget Floden. Hvorfor kommer ingen til mig?"

Der kom ingen til ham. Alt levende omkring ham syntes at fjerne sig mere og mere mod egne Drifters Udspring.

En Gang imellem, naar han saa' en Genstand flyde forbi nede paa Floden, løftede han Hovedet som et spejdende Dyr. Han fulgte Tingen med Øjnene, til den forsvandt i de store Strømhvirvler i Svinget nedenfor Posten. Saa sukkede han dybt og syntes, at hans Bryst var fyldt med svidende Ild.

Ellers sad han ganske stille. Hans Hoved sank dybere og dybere mellem de afmagrede Skuldre. Appetitten havde han helt mistet. Han kunde sidde og gnave i Timevis paa en Stump Kiks uden at faa den ned. Kokken, der sad i det lille Bambuskøkken bag Huset og ventede paa Spisetiderne med Angst og Bæven, hadede han. Naar han kom listende for at faa Ordrer for Maaltidet, vinkede Hendrickx ham bort med et Blik, der fyldte Kokkens Sjæl med Dødens Gru.

En sjælden Gang vaagnede Selvopholdelsesdriften i Hendrickx. Saa vaklede han ud i den tavse Post,

hvor Soldaterne, der ikke mere talte højt under deres Arbejde, omsider havde faaet Stolperne til hans nye Hus snøret sammen. Han skældte ud med rasende Gammelmandsfagter, til Kræfterne gik fra ham, og Mombassa eller en af Korporalerne maatte løbe til og lede ham tilbage til Huset.

En Dag, da Mombassa, efter en saadan meningsløs Udskældning, havde faaet ham under Armen og med Angst i Øjnene førte ham tilbage mod Huset, vendte Hendrickx sig pludselig om mod Soldaterne, der sad oppe paa Stilladserne, og raabte til dem med hæs Stemme:

„I griner af mig bag min Ryg!"

Senere, da han sad inde i sit Hus og vilde erindre sig dette deres djævelske Grin, der endnu pinte ham som en Indvoldssygdom, forbavsedes han over kun at huske en Snes kulsorte, angstfulde Øjepar.

Hendrickx løj, naar han sagde, at han havde forsaget Floden. Han sad paa sin skumle Plads i Huset og anstrængte sig for at lade sine Tanker følge dens Løb, men saasnart de kom nedenfor Svinget, var alt svøbt i Taage.

En Dag kom der dog Farve og Form i Forvirringen. Sløret brast, og Minderne nede fra Bolela fløf ind gennem hans Sind. Han følte pludselig den store Stations regelmæssige og ordnede Liv om sig som en Slags hjemlig Hygge. Han saa' de festligt hvide Huse, de lange Alleer, Messebordet med de mange Hvide — en hel organiseret Institution — et tabt Paradis.

Men ud af denne hjerteskærende Fred steg der

noget truende, der i Frastand formede sig som et Uvejr. Det gnistrede af røde Lyn og sang af dyb, domfældende Torden. Næsten i hans Nærhed samlede den buldrende Lyd sig i følgende Ord:

„Selv om De er langt borte, saa husk dog, at De ikke er længere borte, end at jeg kan se, hvad De foretager Dem!“

Hendrickx fo'r op for at skjule sig, men forstod straks, at i hans skrøbelige Hus fandtes der ikke noget Skjulested mod dette Uvejr. Han sank atter ned paa en Stol og sagde med ynkeligt bævende Stemme:

„Jeg foretager mig jo intet — ondt.“

Langt borte lød der et forfærdeligt Ekko, der dog syntes ham at komme dybt inde fra ham selv:

„Intet!“

Han lagde Hovedet i sine Hænder og troede, han skulde dø. Men Uvejret trak bort, og Hendrickx brast i Graad for første Gang siden han hørte Afskedsraabene fra den overfyldte Kaj i Antwerpen. Taarerne lindrede.

De førte ham i den vaagnende Erindrings lydløse Kølvand endnu længere ned ad Floden, hjem til en lille, lun Gyde, i hvilken der er Ly mod den store Verdens Uvejr, i hvilken man føler sig hjemme, fordi ingen af dens godmodige Beboere ved, hvad man foretager sig.

— Hendrickx' Livskraft sygnede bort. Alt i Posten var i Opløsningstilstand.

Befolkningen ude i Landet, der i de senere Aar havde været hjemsøgt af alle Slags Ulykker, følte sig atter stærkere, da den helt kom paa det rene

med Svækkelsen i Wambundsji. De bortflygtede Wambundsjifolk havde hurtigt spredt Postens Ry ud over Egnen. Hendrickx' resultatløse Tilbagetog bestyrkede de krigerske Elementer i deres Forvisning om, at der kun skulde en ringe Anstrængelse til for at befri Landet for det foruroligende, fremmede Væsen, der havde sat sig fast i Flodkanten og forlangte Arbejde.

En Morgen før Daggry blev Posten angrebet. Mombassa samlede Soldaterne om sig i Lejren og sendte en Korporal med ti Mand ned for at forsvare Hendrickx' Hus.

Den Hvide laa i sin Seng i Febervildelse. Han hørte Raabene og Skuddene, men forstod ikke andet af det hele, end at nu gik Jorden under.

Det gjorde den ikke. Mombassa kæmpede som en Løve. Han skød selv fem Mænd, spiddede nogle paa Enden af sin Bajonet og fangede et Par Stykker med de bare Hænder.

I Dagbrækningen, da de Indfødte havde trukket sig tilbage, kom han ind til Hendrickx og meddelte, at to Soldater var haardt saarede, og at et Par Kvinder og et Barn var dræbte.

Hendrickx blev liggende i sin Seng. Han betragtede sig som døende. Det samme tænkte Soldaterne om ham.

Uroen og Uhyggen i Posten steg. Hver anden Nat blev alle Mand skræmt op ved falsk Alarm. Man vidste aldrig om det var den Hvide, der var død, eller de Indfødte, der kom igen. Mombassa satte tredobbelt Skildvagt udenfor Hendrickx' Hus. Man vaagede over ham, som over de sidste

Rester af en sidste Fetisj. Inde fra Huset hørtes af og til et dybt Suk, der lød som en endelig Udaanding.

Mombassa, der blev mager under sit Ansvars Tyngde, kom ofte ind og satte sig ved Hendrickx' Seng for at tale med ham og samle de sidste Draaber af den Visdom, som den hvide Mand gemmer over.

En Dag, da det atter lod til at trække sammen ude i Landet, foreslog han Hendrickx at samle de syge Soldater, Kvinderne og Børnene i det store Hus. Selv vilde Mombassa saa med de raske Folk ved Nattetid gaa i Kanoen til et Landingssted nede ad Floden for at foretage en omgaaende Bevægelse ind i Landet.

Hendrickx rystede paa Hovedet, men en Tanke slog ned i ham.

Han laa stille hele Dagen med et gnavende Savn i sit Bryst. Han stred imod, kæmpede paa Livet for ikke at bukke under for den vanvittige Længsel, der havde suget sig fast paa hans Sjæl som en usynlig Vampyr og aad hans svage Vilje.

Om Natten laa han og følte sig som intet andet end et smertefuldt pibende Suk, der gøs omkring i et ubarmhjertigt mørkt og tomt Rum, som vilde opløse ham til intet.

Der gled et svagt Lys ind gennem Vinduessprækkerne. Hendrickx rejste sig med Møje og skød Vinduesskoddet op.

Dér stod Maanen fra Ypres og fyldte Natten med fjærne Lyde af rumlende Vogne og Tøfler, der klaprede sagte over Stenbro.

Der kunde ikke være langt hjem.

Han lod Hornblæseren kalde. Allerede før Alarmsignalet lød, var alle Mand ude af Sengene og i Tøjet. Og da Hornets Toner rædselsfuldt skingrende straalede ud mod den lysende Klode paa Himlen, styrtede Soldaterne til den hvide Mands Hus.

Hendrickx gav Ordre til at trække den hullede Kano, der laa paa Flodbunden, op af Vandet og tømme den.

Mombassa søgte at gøre ham begribeligt, at det var halsløs Gerning at gaa ud i den Baad, før den var gjort grundigt i Stand. Hullet var stort og ganske aabent.

„Er Du bange?" spurgte Hendrickx.

„Nej," sagde Mombassa. „Jeg er ikke bange for at dø."

Aarerne blev hentede oppe fra Magasinet. Hendrickx lod sin Bagage bringe ned for et Syns Skyld. Dér, hvor han skulde hen, var der ikke Brug for Tropedragter og Feltseng.

Han kommanderede fem og tyve Soldater, Boyen og Kokken ned i Baaden, skønt Mombassa tog sin Mors Sjæl til Vidne paa, at den kun kunde bære tyve Mand, naar den var hel.

Nogle af Soldaterne nølede.

„Er I bange for at gaa i Krig?" spurgte Hendrickx og gjorde en omgaaende Bevægelse med Haanden over mod Skoven.

Den Tiltaleform skulde han have anvendt for længe siden. De gik alle ombord, og Baaden gled nedad med Strømmen.

Vandet knurrede ind gennem Hullet agter og fyldte straks Kanoens Bund.

„Vi synker,“ hviskede Soldaterne.

Hendrickx sad inde under det vaade Tag i sin Lænestol med Kufferter og Kasser stablede op bag sig og brølede:

„Fremad!“

Der var en betagende Klang i Ordet, som fik ham til at gentage det atter og atter, til Stemmen udsluktes.

Soldaterne stak Aarerne i Vandet og roede til. Skulde det være, saa skulde det være hurtigt. Døden var i hvert Fald ikke saa gruful som dette fremmede Spøgelse, som sad derinde og gjorde Natten forfærdelig med sit hule og hæse Raab.

Hendrickx sad i Vand til over Anklerne og tænkte, at naar de kom ned til Landgangsstedet, som Mombassa havde omtalt om Dagen, saa vilde han blot pege fremad og sige:

„Vi fortsætter.“

Et Øjeblik forfærdedes Hendrickx ved Tanken om, hvad Distriktschefen vilde sige til hans Handlemaade. Hvad var Straffen for den Forbrydelse, han begik?

Maaske Dødsdom!

Men ogsaa denne Tankes Ild sluknede, da den ikke fandt mere brændbart Stof i hans Sind. Han fyldtes atter af Længsel mod den Frihed, Vandet drev ham ned imod. Han strakte sine Arme ud mod den maanebelyste Flod, der vred sig fremad i sugende Hvirvler, og han klyngede sin døende Tanke til Beslutningen om at naa hjem endnu i

Nat. Denne Anstrængelse dyssede ham i en dyb Søvn, den sidste.

Soldaterne lod Aarerne hvile. De syntes, Øjeblikket var inde. Og Baaden stod næsten fuld af Vand.

De mødte en lille Kano med to Indfødte. De raabte den an blot for et Livstegns Skyld. De fik et angstfuldt Vræl til Svar. Den lille Baad fo'r som et natteskræmt Dyr ind til Bredden. De hørte de to Mænd springe i Vandet og plaske bort inde under Træerne.

Der stod en hvid Stok og ragede op forude i den stride Strøm, en Gren af et udgaaet Træ, der var væltet ud fra Skoven. Baaden drev imod den med Bredsiden. Ingen gjorde sig Ulejlighed for at undgaa den. Man undgaar jo alligevel ikke det, der s k a l ske.

Da Baadens Side stødte mod Stokken, kom Strømmen bagfra og fyldte den. Den gik rundt og sank.

Hendrickx blev under Taget.

I Drømme følte han sig omgivet af noget rødt. Han forstod det ikke.

Det var heller ikke let for ham at forstaa. Det var Urskovens Blod, der pulserede hen over en stakkels udpint Bakterie, som for tidligt havde mistet Følingen med Moderkolonien, som af Uforstand havde voldgivet sig en Ensomhedsforestilling, i hvilken daarligt udrustede Individer dør af manglende Næringstilførsel.

Saa saa' han en mørk Gang foran sig. Først da der blev lyst, genkendte han den.

Det var en Gyde, i hvilken han følte sig hjemme, fordi alle dér havde Øje for hans Storhed.

De sad ved Vinduerne og stod foran Dørene og hilste ham velkommen hjem. Han førte sin Haand til Huen, paa hvilken der var et helt Gitter af Guldtresser, og nikkede nedladende.

Paa Dørtærskelen foran hans Hjem stod hans gamle, rystende Fader i sin blaa Stadsfrakke med foldede Hænder og sagde:

„Min Søn, min Søn! Hil være Dig, der atter søger tilbage til mit ringe Hus!"

Søstrene kastede sig grædende af Glæde om hans Hals, og han sagde til dem:

„Jeg medbringer rige Gaver til Eder alle!"

En lille, gammel Kone kom rokkende frem i Døren. Hun lagde sine gamle Arme om hans Hofter, hulkede og sagde:

„Vil Du nok kendes ved Din gamle Mor igen?"

Saa døde Hendrickx Martyrdøden.

Et Par af de Soldater, der kunde svømme, forsøgte at gaa ned og hente ham ud under Taget, men de kom op langt borte i Maaneskinnet med tomme Hænder. Strømmen var for strid og Floden for dyb.

En halv Time efter, da de tiloversblevne, der sad inde paa Grenene ved den oversvømmede Bred, fik deres Bevidsthed igen, fandt de paa at tælle, hvor mange de var. Men deres Hjerner var foreløbigt ikke indrettede til det Brug. En fik ti, en anden tolv. En paastod, de var der alle. Men han var gal, blev de andre enige om.

Hendrickx og Fader Mombassa var i hvert Fald borte. Det var de allesammen vis paa.

Om Natten, mens de sad og ventede paa, at en

Kano skulde komme forbi, gentog hver enkelt for sig selv det hemmelige Spørgsmaal:

„Hvem foraarsagede Ulykken?"

Ud paa Morgenstunden var der En, der lukkede Munden op; og han sagde stille ud for sig, skønt ingen havde spurgt ham:

„Det var Flodens Skyld. Floden er ond."

Han havde aldrig før været anset for synderlig kløgtig.

Nu syntes de lige paa en Gang, han var en Vismand.

PRINCESSE EUGÉNIE

RINCESSE EUGÉNIE" steamede langsomt op ad den monotone Congoflod. Passagererne sad under Soltaget paa Midterdækket og stønnede af Varme. De var otte. De havde været Rejsekammerater med Baaden fra Antwerpen, de havde gaaet og kedet sig sammen i en Evighed af fjorten Dage i det bagende hede Boma, var kommet op til Leo med samme Tog, havde igen gaaet der en Ugestid og plejet hinandens Uro efter at komme afsted og sad nu her efter en anden Uges Flodsejlads paa „Princesse Eugénie"s Dæk og grundede over de sidste Dages Begivenheder ved Resterne af et mer end tarveligt Middagsbord.

De fleste af dem var Officerer i Statens Tjeneste, friske Folk, der indtil for faa Maaneder siden havde gjort Tjeneste i deres respektive Nationers Hære rundt om paa det evropæiske Fastland og Halvøerne. Resten var Handelsfolk.

Der havde været to til, da de gik fra Leo. Den ene, Italieneren, havde nogle Dage efter Afrejsen ligget i sin Køje, vendt det hvide ud af Øjnene og sagt „Sacramento". Saa havde han opgivet Aanden, uden at kunne give nogen Besked til de omstaaende Kammerater, der knapt anede, hvad der var foregaaet, før den italienske Læge og Kaptajnen paa Baaden kom til og konstaterede, at Manden var død. Han blev begravet paa en skovbevokset Pynt nogle Meter fra Floden, inden de andre

var kommet sig saa vidt af deres Forbavselse, at de forstod, at Døden gik omkring imellem dem. Først den næste Dag, da Damperen allerede var et godt Stykke paa Vej ovenfor Begravelsespladsen, kom den uhyggelige Forstaaelse over dem som en ond Anelse.

Den tog saadan paa den ene Dansker, en ganske ung Underløjtnant, at han fik Feber og laa og kommanderede med Sektioner højre Sving og Gevær i Hvil hele Natten, til ogsaa han overlod „Princesse Eugénie“ og den ugæstfri Congoflod til deres Skæbne og forsvandt i den Taage, man efter nogles Udsagn aldrig kommer ud af igen. Han blev begravet i en af de Indfødtes Landsbyer ved Floden, og den svenske Maskinist ombord lavede om Eftermiddagen, mens Damperen laa ved Land, et Trækors til Graven af en tom Pakkasse.

Trækorset var de allesammen oppe og sige Farvel til den næste Morgen, inden Damperen lagde fra for at fortsætte Rejsen opefter. Det vilde rimeligvis have forekommet dem komisk i sin naive Simpelhed, hvis de havde set det et andet Sted i Verden og under andre Forhold. Nu gav det dem en lille Mindelse om noget, som Porfyr- og Marmormonumenterne paa Roms, Bruxelles, Génèves og Københavns Kirkegaarde ikke havde formaaet at anskueliggøre dem. Mindelsen blev siddende hos dem allesammen.

De blev tvære og tavse og fik allehaande mærkelige Fornemmelser. Maden smagte dem ikke længer, saa ensformig og kedelig den var. Og dog havde de ingen Ting at beskæftige sig med andet

end dette at gaa mellem Maaltiderne og vente paa det næste, som heller ikke smagte. Utaalmodighe-heden og Ildebefindendet gnavede sig langsomt ind paa dem og aad det svindende Humør.

I Løbet af nogle Dage var saa den ene saa den anden af Passagererne syg og sengeliggende, og hver Gang en af dem rejste sig med skinnende Øjne og ravede hen mod Kahytsruffet fulgt af Lægen, tænkte de andre ved sig selv:

„Det bliver Nummer tre, hvornaar kommer Turen til mig?“

Mismodet trak sin mørke Skygge over de ungdommelige Ansigter. De mistede efterhaanden Interessen for det lidt, der passerede udenfor Skibets Rækværk og groede sammen i fælles Uhyggefølelse, mens „Princesse Eugénie“ stampede afsted mellem Skovmurene, der rullede sig frem forude og flød bort agter langs Flodens endeløse, hvidtskinnende Spejl.

Grækeren, der skulde op til et Faktori i Øvre Congo, sad hele Dagen i sin Stol. Han rørte sig næsten ikke. Døden havde forlængst mærket hans brune, skarpe Træk, og Øjnene stirrede matsorte og uigennemsigtige paa de andre. Han var uheldigst stillet, thi han kunde næppe nok gøre sig forstaaelig for Schweitzeren Jacoby, der dog ellers talte alle Sprog.

Den italienske Læge saa' ogsaa yderst sløj ud, og den belgiske Løjtnant Vanmael var gul som en Citron.

Løjtnant Krogs Blik vandrede netop fra Lægen, der var faldet i Søvn med Ansigtet hængende ned

over sin tomme Kaffekop, hen til Vanmael, der sad ved Siden af ham og rystede paa Stolen af Kulde, skønt Heden var kvælende.

Krog var Nordmand. Han havde ikke sagt mange Ord paa Rejsen, og de andre, som var yngre, havde gaaet og næret en vis Respekt for hans alvorlige og myndige Væsen. Han og Jacoby holdt i Reglen sammen.

Siden den sidste Begravelse var Krog bleven livligere. Det hændte nu til stor Forbavselse og Gêne for hans modfaldne Tilhørerkreds, at han sad i timevis og udbredte sig over alle Emner mellem Himmel og Jord.

Han tog Vanmaels Haandled.

„Lad mig føle Deres Puls.“

„Jo, De har Feber, De burde ikke have spist. Nu maa De gaa i Seng og tage The og svøbe Dem ind i Dæknerne. Det skulde De gøre straks.“

Han sad selv med blussende røde Kinder og blankt Blik.

Og Talen tog ham, og han fortsatte i en Uendelighed med at give Raad og udkramme hele sin nyligt opfriskede medicinske Viden.

Men Vanmael blev siddende gul og melankolsk. Han vilde ikke ind i sin Køje og ligge der alene. Han kendte dem fra de sidste Nætter, Tankerne. De brændte, og Flammerne slog saa højt og flakkede saa vidt.

Krog rejste sig fra Bordet. Han syntes, han var søvnig og drev derfor ind i sin Kahyt for at kaste sig paa Køjen, mens de andre faldt hen i Lænestolene, der stod rundt om paa Dækket.

En Timestid senere promenerede Jacoby forbi Kahytterne ad Styrbords Sidegang. I Tanker gik han og kiggede ind ad de aabne Kahytsvinduer. Da han saa Krog ligge inde i sin Køje gloende rød i Kinderne og stirrende op i Loftet, fik han pludselig Lyst til at tilraabe ham en lystig Bemærkning for at bryde Gravstemningen.

„Den er morsom, Congofloden!“ raabte han ind ad Vinduet.

Krog vendte et Par skinnende Øjne om mod ham. De gjorde Jacoby bange.

„Hent Kaptajn Jonsen,“ mumlede Krog med tørre Læber.

Jonsen var Skibets Fører. Han og Krog var Slægtninge. Tilfældet havde ført dem sammen i dette afsides Farvand. De havde siddet hver Aften siden Afrejsen fra Leo ude paa Forbroen og opfrisket fælles Erindringer oppe fra det hjemlige Land langt borte, baade de gode og dem, der havde gjort dem skarpe i Kinderne.

Han kom henne fra Broen sammen med Jacoby, stillede sig op foran Døren og gentog gemytligt en Bemærkning, der var brugt mer end en Gang:

„Naa, gamle, det her er noget andet end at ligge og flyde paa Hesteryg hjemme paa Exercerpladsen. Hvad vil Du?“

Jonsen saa paa Vennen i Køjen.

„Hvad Satan er der i Vejen?“

„Det er — — — forbi med mig, Du.“

„Hvadbeha'r — er Du gal?“

„Jeg mærker, det er forbi — Du kommer jo hjem

om et Par Maaneder — — tag saa dette Ur med til Far — — —"

„Hør, nu vil jeg Satan gale mig ikke høre paa det Sludder længer, hvad gaar der af Dig?"

„Jeg kan ikke mer."

„Du er gal Mand — Du fejlede jo ingenting før."

Jacoby stod og saa' spændt paa Kaptajn Jonsens Ansigt, alt som det skiftede Udtryk.

„Hvad siger han?" kom det nervøst.

Jonsen var vred, han svarede ikke, men fo'r hen paa Passagerdækket.

„Har Løjtnant Krog været syg idag?" spurgte han den italienske Læge paa daarligt Fransk.

Italieneren fo'r op af Søvne, og de andre drejede langsomt Ansigterne om mod Kaptajnen og saa' paa ham, ængstede, maabende.

„Nej," sagde Italieneren træt.

„Vær saa god at gaa derhen."

Kaptajn Jonsen gik forud, og Italieneren skyndte sig hen til Kahytten, hvor Jacoby stod bøjet over den syge. De andre sad paa Dækket med tomme, forbavsede Ansigter og følte sig igen gennemisnede af det skæbnesvangre fra forleden. Underløjtnant Jensen, ham, der var gaaet fra Skolen hjemme i København sammen med Kammeraten under Trækorset, havde været saa lystig og overgiven ombord paa Oceandamperen, men Congofloden havde gjort ham eftertænksom. Han ræsonnerede som saa:

„Nu er Krog syg, den Græker ser ud, som om han skulde dø imorgen, Lægen er ogsaa syg, Van-

mael ser ogsaa sløj ud, saa han bliver ogsaa nok syg. Saa slipper vi andre nok."

Kl. fire kaldte Lægen for tredje Gang Kaptajn Jonsen hen i Krogs Kahyt.

„Jeg forstaar ikke," sagde Lægen.

„Jeg begriber heller ingen Ting," sagde Jonsen skrækslagen.

„Hvordan har Du det?"

„Saadan, som jeg sagde imorges," svarede Krog med Møje.

„Hils Far — og Onkel — og — —"

„Javel, Hans, det skal jeg ikke glemme — hende — — Pigebarnet — —"

Krogs Aandedræt standsede i et Sæt, og i hans opspilede Øjne brændte der pludselig et bønligt Smil — det sidste.

Med Løjtnant Krog forsvandt Selvopholdelsesdriften fra Passagerdækket. Kaptajn Jonsen var ikke god at komme nær, han holdt sig for sig selv paa Forbroen, og Jacoby trak sig instinktmæssigt tilbage til den lille frie Plads bag Kahytsruffet ved Hjulet, eller han gik og spadserede alene ad en af Sidegangene. Men tilsidst opgav han ogsaa Spadsereturen og slog sig helt til Ro agter, thi hver Gang han paa Vejen frem og tilbage kom i Nærheden af de fem, der sad og drev i Lænestolene eller omkring Bordet paa Passagerdækket, gøs det i ham af Ubehag. Han kom der kun ved Spisetiderne. Og selv det var ham meget imod. Ofte foretrak han at spise sig mæt i Bananerne, der hang i store Knipper henne under Taget agter, og lod være med at gaa tilbords.

— — —

Kaptajn Jonsen sad med Armene støttede mod Rækværket ude paa Forbroen og saa' hen over Vandspejlet. Af og til gjorde han et Kast med Hovedet i Retning af en Banke eller en Pynt, og den sorte Rorgænger bag ham lod Bevægelsen gaa videre til det knagende og raslende Rat.

Jonsen var blevet mager i Ansigtet i Dagene siden Krogs Død, og hans Øjne sved som Ild, naar han en enkelt Gang vendte sig om og saa' paa Negeren, fordi denne ikke havde pareret Ordre til hans Tilfredshed.

Han begreb ikke. At han ikke turde gaa hen paa sit eget Dæk for de Folk, der sad der og fik hinanden til at dø. Det havde han aldrig været med til før. Han forstod det ikke. Han tænkte paa Krog — og Handelsagenten fra S. C. E. Selskabet, de gik og baksede med i to Dage, og som igaar blev losset af i Skovkanten som de andre. Han havde taget ti Mand ombord i Leo, og nu var der sex igen. Om den Onde havde besat Baaden. Blev det ved, kom han alene til Stanley-falls.

Det bankede mod Kahytsvæggen bag ham, og han vendte sig irriteret.

Det var Jacoby. Han var dog et Menneske.

„Den italienske Doktor og Ingeniøren er syge. Vil Kaptajnen ikke komme."

Da Jonsen og Jacoby kom gaaende hen over Dækket, saa' de tre, der sad dér, op paa Kaptajnen.

Han blev rasende.

„Tag de Øjne væk!" brølede han og stillede sig

op foran Grækeren, „jeg skal ikke krepere. Tag Øjnene væk!“

Grækeren kunde ikke faa sit døde Blik væk fra Kaptajnen.

Saa tog Jonsen et rasende Tag i Stolen og væltede den lille Græker hen ad Dækket.

Jensen og Vanmael rettede sig i Sædet, da Kaptajnen fo'r hen mod dem:

„Af Vejen, kan De ikke se, jeg skal forbi,“ skreg han.

„Løjtnant Jacoby, slaa dem! Ser De ikke, de dør, de Pjalte.“

Kaptajn Jonsens Ansigt var dødblegt af sygt og dirrende Raseri.

Jacoby stod som himmelfalden og stirrede Kaptajnen ind i det blege Ansigt. Han tænkte først, Manden var blevet gal. Men saa var det som et Lys gik op for ham, og da han lidt efter stod sammen med Kaptajnen henne ved den døende Doktors Kahyt, følte han noget som en ubestemt Lindring.

Grækeren rejste sin Stol op og satte sig viljeløst tilrette. Jensen og Vanmael fik pludselig Talens Brug igen og genfandt Erindringen om bedre Tider, da en Fornærmelse ikke blev siddende.

Da Jonsen kom tilbage over Dækket, rejste de sig og meddelte ham, at de vilde skrive Rapport over ham til Guvernementet.

„Gudskelov,“ sagde Kaptajnen, „saa dør I ikke.“

Næste Dag blev Doktoren begravet i Stationen Bolela ved Tshimbiflodens Munding, som Damperen netop anløb, og Ingeniøren blev baaret i Land, halvdød, for at komme i Pleje hos den der stationerede Læge.

Det var de følgende Dage, som om Skibets Livskraft havde samlet sig i to Poler, for og agter. Kaptajn Jonsen holdt stadig Galden flydende, og hvert Øjeblik spjættede det i Passagererne paa Midterdækket, naar de hørte Kaptajnen tordne sit onde Lune ned over Negrene paa Underdækket. Agterude gik Jacoby og vogtede over sin Ensomhed og samlede Kræfter.

Siden den Dag, da Kaptajnen var exploderet midt imellem dem, havde Jensen faaet noget helt nyt at koncentrere sine vildfarne Tanker om. Han vilde melde den storsnudede Nordmand, saasnart de kom til Stanley-falls. Det skulde ikke gaa upaatalt hen, at saadan en grov Karl var uforskammet overfor Passagererne. Han kunde mærke Vreden gløde i Kinderne, hvergang han saa' Kaptajnen staa og læne sig over Rækværket derhenne med fortrukkent Ansigt og brøle paa sit Bangala. Og han holdt Vreden i Kog, omhyggeligt, sad og udmalede sig Situationen med den væltede Stol og Grækeren, der laa paa Gulvet, og Kaptajnen, der kom farende hen mod dem og spyede sin halvgale Ondskab ud mellem sine gule Fortænder. Og han saa' sig selv staa foran Generalkommissæren i Stanleyfalls og aflægge Beretning.

Det gjorde godt at være rigtig gal i Hovedet paa de levende, saa tænkte man mindre paa de døde. Alligevel var han uhyggelig tilmode ved at se paa Grækeren, der sad og spyede Død ud af Øjnene, og paa Vanmael, der lod til halvvejs at have glemt Affæren i sin Feber.

Han tænkte ofte paa at gaa agter og tale med

Jacoby om Sagen. I det hele taget endte hans Tankerække, der i Reglen begyndte for, altid agter. En Eftermiddag, da han var i rigtig Krigshumør, gav han efter for sin Indskydelse, rejste sig og gik hen ad Sidegangen, skønt Jacoby for en Time siden havde sendt ham et stjaalent Øjekast, der egentlig ikke indbød til Tilnærmelser.

„De skal ikke gøre noget ved den Sag,“ sagde Jacoby alvorligt.

De blev siddende der ved Jacobys lille Feltbord og gav efter for mange Dages sammensparet Trang til Meddelelse, og Jensen følte sig efterhaanden hjemme og levede op i Selskab med Schweizeren. De gik sjældent tilbords og spiste sig mætte i Bananer og Konserves, som Jensen hentede frem fra sin Kuffert, blot for at undgaa at være sammen med de andre, som de skyede.

Et Par Dage efter kom Vanmael; hans Længsel efter Livet drog ham.

Jacoby og Jensen var først ubehagelig berørt af den ukærkomne Gæsts Nærværelse.

„Jeg kan ikke holde ud at sidde derhenne,“ sagde han som Svar paa et tænkt Spørgsmaal. De sad et Øjeblik og saa' paa ham som for at afveje hans Chancer, inden de slog til. Saa blev ogsaa han taget til Naade af Livet.

Grækeren gik alene omkring og legede sin ensomme Tagfat med Knokkelmanden. En Dag gik han i Angst og Vildelse hen til Kaptajn Jonsen og gloede paa ham, bønfaldende og tavs. Jonsen spyede ham væk med en alenlang Ed.

Han prøvede ogsaa agter i Dødsangst.

„Det er kedeligt ombord," sagde han med et dødsdømt Grin paa gebrokkent fransk.

De skubbede ham bort med fornærmede og mistroiske Øjne, og han turde ikke komme igen. Endnu nogen Tid flakkede han omkring som Skibets onde Aand. Saa en Aften, da han sad i Lænestolen, lagde Feberen sit sorte Bind over hans Ansigt og tog ham bort i Mørket, før han fik Tid til at raabe om Hjælp.

Da de havde begravet ham den næste Morgen, og Baaden var kommet i Gang, gik Jacoby efter en pludselig Indskydelse ind i sin Kahyt og hentede sin Spilledaase. Den havde været gemt hen siden den første Begravelse. Nu blev den sat frem paa Bordet, og mens den stod og klimprede sine Melodier af sig, og Kaptajn Jonsen lod Dampfløjten hvæse en lang Sørgetone ind over Grækerens friske Grav, forstod de tre, der gik paa Dækket og lod Morgenvinden vifte over Bryst og Arme, som var blottede til Morgentoilettet, at de var frelste.

Kaptajn Jonsen, der endnu, da han stod op, havde været indædt arrig, kom hen fra Fordækket, hidlokket af Spilledaasen, og saa' forbavset paa det friske Morgenbillede. Nu lo han:

„Hurra boys, det er der Mening i!"

Jensen og Vanmael saa' paa ham og grundede over, hvorfor de havde glemt det gamle Nag, og hvorfor de fik Lyst til at istemme hans Latter.

„Nu er vi levende igen," sagde Jacoby.

Og da Morgensolens første Lys svang sig ind over Rælingen, og Dødens sidste Skygge flagrede hen langs Skibssiden og forsvandt agterude i det store Dyb bag dem, lo de alle af Glæde over Livet.

VITELLI

ITELLI var et Søndagsbarn, og skønt han havde tyve Aar paa sin Ryg, da han kom ud til Congo, levede han endnu omgivet af fantastiske Ting, som andre ikke saa'.

Kammeraterne lagde ikke Mærke til hans Abnormitet i Begyndelsen. Desuden ser man ikke det usynlige, og de yngre havde endnu Skolen i for frisk Minde til, at de overhovedet skulde indlade sig paa at tro andet end det, de foreløbig saa' med deres egne Øjne, og de ældre, der havde siddet saa længe oppe i Urskoven, at det, de saa, tilsidst var blevet det eneste, de ikke troede paa, fik ikke straks Færten af Vitelli.

Vitelli var selvfølgelig til at begynde med herude Grønskolling ligesom enhver anden, men det varede ikke ret længe, thi han passede ikke til at gaa omkring og være overset og blive betragtet med den aandsfraværende Nedladenhed, som i de fleste Begynderes Øjne giver Ejerne af de slidte og falmede Galoner det hemmelighedsfulde, som blandt andre Ting er værd at stræbe efter her i Verden, ogsaa i Centralafrika.

Men det varede ikke saa længe, som det plejer at gøre, inden man begyndte at høre efter Vitellis gebrokne franske Tale, og det hændte meget tidligt paa hans Løbebane herude, at en og anden af de prøvede, der troede paa alt andet end det, han saa' med sine Øjne, pludselig spidsede Øren og paa en Gang fik en Følelse af, at der bag Vitellis

Tale foregik mere end det, de franske Ordbrokker dækkede over.

Der var ogsaa dem, der midt i deres Fyraftens Fred kunde føle et voksende Ubehag og begribe, at det var Vitelli, der var Fredsforstyrreren, som han sad der tilbagelænet i sin Stol med Øjnene oppe i Bambusloftet og føltes som et Problem, der vil løses og bliver mere levende, jo tættere Skumringen svøber sig om det og slører dets Omrids.

Der skete jo ellers intet saadan en Aften. Men det er i høj Grad generende, naar man tænder sin Cigaret og lader sig synke ned i Stolen, og der ellers intet er, der kan forstyrre, at føle, at Manden, der sidder lige over for En, er midt i store Begivenheder, og at der stadigt foregaar uberegnelige Ting inden i ham.

Saadan mærkede man Vitellis Selskab, allerede da han havde været nogle Maaneder i Øvredistriktet. Hvis man var følsom, det vil sige, hvis Livet oppe i Skovens Kroge havde skrællet Hammen af Ens Sanseorganer.

De yngre, hvis Nerver endnu ikke havde faaet Tid til at grave sig ud til den nye Form for Virkelighed, der omgav dem, og som endnu gik og famlede med uldne Sanser, der var bestemt til evropæisk Brug, havde ikke den samme Opfattelse af Vitelli som de, der bærer de falmede Visdomstegn paa Uniformsærmet.

Foreløbig saa' de i ham kun en Kammerat, der maaske nok var en rask Fyr, men alligevel et Nummer for barnlig.

Og dog virkede det ogsaa uhyggeligt paa dem,

naar man var sammen de mørke Aftner, og de ubrugelige Sanser blev ganske hjemløse, og Vitelli sad i Kredsen med skinnende Øjne og røde Kinder, og han krummede Haanden bag Øret og hørte fjærne Trommesignaler og Krigssange.

Mørket kunde skælve af Uhygge, og der var ikke andre end Vitelli, der fik Fred saadan en Aften. Han havde altid Fred, trods alt det, der stred og tumlede i hans Fantasi, eller hvor det nu var. De andre saa' saadan en Aften deres Revolvere efter, inden de stak dem ind under Hovedpuden, naar de gik i Seng. Men om Morgenen sagde de til sig selv med glemsomme Smil, at Vitelli var et Barn, og at han plagedes af Feberfantasier.

Og dog gik de og anede, at Vitellis Naivitet var af en ualmindelig Art. Vitelli voksede umærkeligt, som en vag Form, man ikke fatter, før en tilsyneladende Tilfældighed en Dag gør den levende for alle. Hans Færd gik hen over Provinsen som en Skypumpe, der rejser vandrende Søjler mellem Jorden og en mørk og brølende Himmel.

Men om Provinsen kom til at staa i lys Lue, fordi der skulde vokse en Feltherre frem af Vitellis stormfulde Drengesind, eller om Skæbnen havde sendt ham, fordi Krigen allerede længe havde ligget og ulmet rundt om i Krogene og søgte Befrielse — det Spørgsmaal er lige saa vanskeligt at løse som selve det afrikanske Spørgsmaal i sin Helhed. Thi der er ingen, der kan afgøre, om det er Hvirvelskruen fra oven, eller det er Jordens Tyngde, der bygger de svingende Himmelstøtter.

Maaske er der en og anden af de gamle med

de falmede Galoner og de nye Sanser, der tror at vide det, men ham er der ingen, der vil lytte til hjemme i Evropa, hvor Folk stadig gaar med nye Galoner og kun benytter sig af de gamle Sanser.

Vitelli selv var ikke i Vilderede. Det kommer man aldrig, naar man kun gaar ud fra en absolut given Ting.

Det givne er, at, naar man staar i Spidsen for et Kompagni Likwangolasoldater, saa skulde det da være mærkeligt, om man ikke fik Brug for dem. Vitelli havde studeret Krigshistorie paa sin Maade; han havde ikke undersøgt, hvordan det ene hang sammen med det andet, men han var kommet til det Resultat, at for at faa Krig drejede det sig blot om at have Soldater. Sandsynligvis er der heri, som i alt andet, der vedrørte Vitelli, en skjult Sandhed.

Vitelli var kommet herud af tre forskellige Aarsager, fortalte han efterhaanden til Kammeraterne.

Kammeraterne smilede ad dem alle tre. Ikke fordi nogen af dem i sig selv var latterlig, set fra et fagligt Standpunkt, men fordi man af mange forskellige Grunde hverken bør være altfor aabenhjertig eller gaa for meget i Detaljer, særligt naar det drejer sig om Aarsagerne til, at man i en vis Periode slider snørklede Veje i en fjern Urskov i Stedet for den Asfalt, man er født til.

For det første vilde Vitelli gerne tjene nogle Penge. Det er jo den Slags Ting, man ikke siger højt. For det andet vilde han gerne have en Tapperhedsmedalje eller et Kors. Den Slags intime Ønsker burde man jo ogsaa gemme for sig selv.

For det tredje vilde han gerne have et Saar. Ganske vist, det pynter jo, men det Ønske er lidt for risikabelt og lidt for naivt.

Men Vitelli var som sagt ikke saa dum, som de andre troede. Hvis det laa i andres Interesse at tilsløre Aarsagen til deres Tilsynekomst paa den sydlige Halvkugle, saa laa det ti Gange saa meget i hans.

De tre Aarsager bundede alle sammen i en fjerde, der laa dybere, og som var Hovedaarsagen og Hovedhemmeligheden i Vitellis Liv.

Denne Hemmelighed havde to blaa Øjne.

De blaa Øjne var dybere og mere blaa end alt det andet blaa og dybe, Vitelli havde skuet i sin Fantasis dybeste og blaaeste Dybder.

Saadan havde Vitelli det inderst inde.

Hans krigerske Sjæl hvirvlede ned gennem Rummet mod to blaa Øjnes himmelskuende Dyb.

De to blaa Øjne var hans Svaghed og Styrke.

Det var den oprindelige Hensigt i alt, hvad Vitelli foretog sig herude, en Gang, naar han kom hjem, at kunne træde frem i deres straalende Lys med Ordnen paa Brystet, Lommen fuld af Penge og en prikkende Vellyst i det tilgroede Ar.

Saa gik det nok at faa sagt det, der endnu i hans ensomme Øjeblikke, naar han prøvede paa at formulere det for sig selv, blev siddende ham i Halsen.

Inderst inde i hans brogede Sjæl, midt mellem alle dens mylrende Billeder, bar Vitelli paa sin Storheds skjulte Aarsag. Negrene vilde ikke være blevet forbavsede over den, hans egne Likwangolasoldater vilde rimeligvis have forgudet ham endnu

højere, hvis de havde kendt hans Sjæls blaa Hemmelighed, men hvis Kammeraterne, de yngre, havde vidst, at Vitelli havde rystet i Bukserne for en Pige med blaa Øjne, saa havde han sandsynligvis al sin Tid faaet Lov til at sidde ubemærket i en Post med Ubetydelighedens Stempel, i Stedet for som nu at fare Provinsen rundt paa Berømmelsens Vinger som Chef for det flyvende Kompagni.

Det vidste Vitelli. Derfor gemte han den Hemmelighed godt.

Hvad der i sin Tid var sket, hvorfor Vitelli skulde have Tilløb helt inde fra en anden Verden hinsides Æquator, for at faa sagt, hvad der skulde siges til de blaa Øjne, er ikke let at vide. Vitelli havde formodentlig indset, at naar man er Helt, og man elskes som Helt, saa maa man ikke alene være det paa Boulevarden og i de stille Stuer, hvor man træffer sin Elskede. Han har rimeligvis ment, at det aldrig vilde blive ham muligt at nærme sig sit bly Ideal, før Heltegerningerne sang i hans Sjæl, og at hun aldrig vilde faa Mod til at række ham sine Læber, før hun havde set, at han ofrede hende alt. Hvis andre ikke tænker saadan, er det, fordi de er mindre Helt end Vitelli, eller fordi den, de elsker, er mindre Kvinde end Damen med de blaa Øjne. Vitelli vilde ikke byde sin Elskede mindre end en Mand, der havde vovet og ofret alt, Livet og Forstanden. Han saa', at en Mand maa hæve sig til Modets højeste Tinder, for at det Jomfruelighedens Dyb, han stræber efter, skal aabne sig og modtage ham i sin Favn.

Vitelli rejste derfor til Bruxelles for at gaa i Congostatens Tjeneste. I Guvernementskontorerne skrev han under paa højtidelige Løfter om at holde sig Statens Love efterrettelige og at være Staten behjælpelig med at sprede Civilisationens Goder ud over det mørke Fastland, Løfter, som Vitelli ikke forstod, og som han end ikke i den mest civiliserede Krog af sin Samvittighed tænkte paa at holde.

Heldigvis kom Vitelli ikke til nogen fredelig Egn, hvor det gjaldt om at sidde hyggeligt i en frodig og rolig Post, vænne Negrene af med at holde indbyrdes Krig og formaa dem til at producere Kautsjuk i Stedet. Hvis Vitelli var blevet tvunget til den Slags Arbejde, vilde han være blevet syg, eller ogsaa vilde han maaske selv have yppet Kiv med den fredelige Befolkning for at faa den ud af en Ro, der fra hans Standpunkt maatte forekomme højst umandig.

Han begyndte sin Karrière i Congo med, da han ved Ankomsten til Landets Hovedstad nede ved Flodmundingen blev stedet til Audiens hos Guvernøren, at spørge den elskværdige Embedsmand om Lov til at komme et Sted hen, hvor der var Krig.

„Holder De meget af Krig?“ spurgte Guvernøren.

Vitelli bekræftede.

„Vi andre ikke.“

Vitelli tænkte ved sig selv, at det maatte være flovt for Guvernøren at tilstaa det. Han forstod sig i det hele taget ikke meget paa de Livets Mellemstadier, der forbinder det højeste med det dybeste.

Hans Ønske blev bevilget, og tre Maaneder efter, at han havde forladt sin evropæiske Garnison og

Boulevarden, befandt han sig ved sin Rejses foreløbige Endepunkt, Stationen Wanda højt oppe paa Congofloden i Øvredistriktet, der for nærværende var hjemsøgt af mindre Opstande hist og her og ligesom laa og kaldte paa ham.

Her følte Vitelli sig næsten ved sine Ønskers Maal. Han mærkede det blusse omkring sig i Dybet af den store Skov, som han endnu kun havde set udvendig fra paa Rejsen op ad Floden, og mens de andre Officerer gik og tyngedes af en uhyggelig Følelse af, at det hele kunde ramle over Hovederne paa dem, hvad Øjeblik det skulde være, hvis der ikke kom en gunstig Vind et andet Sted fra, saa gik Vitelli og snusede efter spændende nyt og ønskede, at det vilde bryde løs, for at han kunde faa tildelt en militær Mission.

Naar en Mand som Vitelli ønsker, varer det sjælden længe, inden hans Ønske gaar i Opfyldelse.

Nogle Halvarabere oppe fra Lindi havde slaaet en hvid Mand ihjel og havde bagefter rejst den omboende Befolkning. For nogle Uger siden, da en Troppeafdeling fra Hovedstationen neden for Faldene var blevet sendt ud mod dem, havde Oprørsførerne samlet et Par tusende bevæbnede Mænd med Kvinder og Børn og Fæ og Gods, var brudt op fra de gamle Byer og havde sat sig i Bevægelse mod Syd gennem Skoven for at tvinge Landet til Oprør og muligvis sætte sig i Forbindelse med en større Bande oprørske Soldater, der huserede fire, fem Breddegrader længere sydpaa i et Nabodistrikt.

Mens Troppeafdelingen forfulgte de bortdragende mod Syd, blev der sendt Ilbud op ad Floden til

Wanda om at sende et Detachement ind gennem Skoven paa højre Flodbred for at gaa Oprørskaravanen imøde og forhindre den i at nærme sig Floden og Transportmidlerne og for at isolere Flodbefolkningen.

Vitelli opsnappede Rygterne med Begærlighed. I Aanden saa' han allerede hele Provinsen i Flammer.

De Hvide, der skyndsomt blev sendt op for at forstærke Personalet langs Øvrefloden, fortalte, naar de kom igennem Wanda, om, hvorledes Oprørskaravanen, efter hvad der blev fortalt i Flodbyerne, skændte og brændte, hvis Folkene oppe i Skoven ikke straks indvilligede i at slutte sig til Oprøret. Flere Byer var fuldstændig tilintetgjorte, og Mænd, Kvinder og Børn var enten dræbte eller bortførte som Bærere af de store Forsyninger af Fødemidler, Ammunition og Handelsvarer, Oprørerne havde røvet fra de erobrede Stationsmagasiner og fra Befolkningen.

Vitelli blev en Dag kaldt hen i Stationschefens Kontor.

Oprørskaravanen marcherede med tolv hundrede Forladegeværer og adskillige Bagladere, foruden Lanser og Pile. Og Stationen kunde kun afse hundrede Soldater.

Chefen saa' undersøgende hen paa Vitelli, og Vitelli saa' paa ham. Naar man ikke har andet om sig end fire hvidkalkede Vægge i saa højtideligt et Øjeblik, er det vanskeligt at narre hinanden, og det lykkedes heller ikke ret længe Vitelli at stride mod det glade Smil, der trods den andens Alvor sad og rykkede i hans Ansigtsmuskler.

„Det er et voveligt Experiment," sagde Stationschefen, „vil De blive her i Stationen, eller vil De gaa? Der er kun os to."

Vitelli blev helt betuttet ved Udsigten til at komme til at sidde hjemme i Stationen og blive snydt for et Angreb, mens en overmægtig Oprørskaravane laa og ventede paa ham et Sted i Skoven, langt borte.

Han egnede sig ikke saa godt til at ligge stille, sagde han.

Vitelli gik til denne første Opgave med sin sædvanlige Følelse af at staa midt i vældige Begivenheder. Det var hans Overbevisning, at dens Løsning ikke alene havde stor Betydning for ham selv og for hans Forhold til de blaa Øjne, men ogsaa at hele den evropæiske Civilisation — et Begreb, der som sagt ikke havde nogen særlig reel Betydning for ham — og dens Fremgang i Afrika vilde afhænge af det heldige Udfald af hans Expedition. Hvis Vitelli ikke i sit Indre havde haft en usynlig Prisme, gennem hvilken denne Verdens Begivenheder fik Uendelighedens Farve og Glans, saa vilde han heller ikke have været i Besiddelse af den flammende Iver og den blændende Sikkerhed i at bestemme sig selv og andre til Handling, som han altid lagde for Dagen, og hans Likwangolakompagni vilde ikke i Befolkningens Øjne være blevet til en kæmpestor, sort Kat, der sprang gennem Skoven, lydløs og forfærdelig som en ond Drøm. Vitelli var fuldt overbevist om, at hvis det ikke lykkedes ham at tilintetgøre den skændende og brændende Morderkaravane, han i sin Fantasi saa flyde gennem

Skoven som en Blodstrøm fra Ildpøl til Ildpøl, saa vilde Oprøret brede sig ud til Floden, det vilde være ude med alle Stationerne, og det vilde vare mange Aar, inden Guvernementet kunde samle Soldater og skaffe Midler til at tilbageerobre det mægtige Landomraade mellem Floden og de store Søer, hvis det overhovedet nogensinde blev muligt, og hvis det ikke snarere vilde gaa saadan, at Oprøret vilde gribe om sig i hele den vældige Verdensdel og gøre fuldstændig Ende paa den hvide Races Herredømme i Afrika. Vitelli følte sig — med Rette eller Urette — som en af denne Verdens udvalgte, og Blodet bankede i hans Aarer.

Af Garnisonens to hundrede og halvtredsindstyve Mand havde Vitelli faaet Lov til efter eget Skøn at udvælge sig hundrede.

Det er sandsynligt, at Damen med de blaa Øjne ikke vilde have syntes bedst om de hundrede skumle Negerfjæs, som Vitelli efterhaanden fik stillet sammen ovre paa den anden Side af den skyggefulde Mangoallé, hvor denne Deling foregik. Men Helteidealet skifter med Breddegrader og Kulturtrin, Modet og Viljen skifter Ansigt efter Solen og Vejret. Det er godt, at den ene Verdensdel ikke altid gaar med Billedet af den anden i sig, og at det ene Kulturtrin ikke altid kan se sig selv i det andets Spejl.

De hundrede tatoverede Mænd, som Wandas Kvinder dansede deres æggende Krigsdans for, Aftenen før de drog til deres hemmelighedsfulde Gerning paa en fjern Valplads, vilde have givet Damen med de blaa Øjne en altfor tydelig Anelse om Kri-

gens Gyselighed, til at hun nogensinde oftere kunde have hævet sit Blik mod sin egen Races Helteideal.

Men heldigvis for hende og for ham var hun ligesaa blind for Mellemstadierne fra det dybeste til det højeste som Vitelli.

Og dog var hendes blaa Bliks Dragen i Slægt med Dansen, der grædende vred sig i de sorte Kvindekroppe Aftnen før Afrejsen fra Wanda.

Allerede, da den lille Kanoflotille, som førte Vitelli og hans Kompagni opad Floden, ankom til Araberlandsbyen Kundu, hvorfra Expeditionen skulde starte, havde Vitelli erobret sine Folk med Hud og Haar.

Vitelli havde staaet i Forstavnen af den største Kano og følt sig som en Sarazenhøvding, der styrer sine Baade mod en ukendt Kyst. Naar Soldaterne, der stod og roede, lod sig gribe af Anstrængelsens og Taktens Extase, glemte han, at der paa alle Sider af den Verdensdel, han befandt sig i, levede et Aarhundrede, der susede fremad mod det ukendte under et evigt Tryk af spændte Dampkedler og dirrende Nerver, og Tiden løb saa hurtigt for ham under de skovgroede Flodbredders hypnotiserende Monotoni, at det forekom ham, at han fo'r gennem det solsitrende Rum med en vældig Fart, som voksede ufatteligt for hver boblende Skumrand, der krampagtigt krusede sig om Kanoernes runde Buge.

Vitelli pegede fremad med sin hvide Haand og raabte saa højt, at det kunde høres til den bageste Kano, der kom glidende langt nede bag de udhængende Træer i en Flodkrumning:

„En avant!"

I Likwangolaernes raa og blottede Racesjæle havde dette Ord, der i al sin Lidenhed bærer et evropæisk Aarhundredes mylrende Minder og har en Civilisations stormfulde Længsler i sine Vokaler, altid vakt fjerne Anelser. Begejstringen flammede i deres Hjerner og bugtede sig gennem deres Muskler, de huggede de slanke Pagajer i Vandet i rasende Takt, og Baadene brusede fremad under hylende Sange.

Naar Vitellis Kano, der var bedst bemandet, fik Forspring for de andre, saa raabte Folkene i dem efter ham:

„Moana musuri — vi dør — vi dør!"

Vitelli vendte sig om mod dem med den ubetvingelige Glød i Øjet og raabte igen:

„Er I bange for at dø!"

„Nej, Moana musuri!" brølede de og lo, saa de hvide Gebisser skinnede langt hen i Solen.

Det vilde vist ikke have gjort noget særlig godt Indtryk paa Vitellis gamle Lærere, hvis de havde set ham stige op fra Flodbredden mod de hvide Lerhuse i Kundu midt i en Klynge kaade og leende Soldater, der spillede Boldt med Geværerne og dansede Krigsdans om ham.

Den gamle, sorte Halvaraber, der som Byens Høvding kom og tog imod Vitelli, saa' i hvert Fald meget betænkelig ud, men hans Ansigt faldt i andre Folder, da han bagefter saa' Vitelli række sin hvide Haand i Vejret, rynke Brynene og raabe:

„Træd an!"

Da kunde den gamle Araber se af Bevægelserne i

Vitellis hvide Uniform, og af den Maade, han stod paa Benene paa, at Moana musuri — det smukke Barn — som de kaldte ham, var mere end et Barn.

Da de var rettede ind til højre, holdt Vitelli følgende indholdsrige Tale, der paa en Gang samlede dem alle under hans Kommando:

„Spis Jer nu godt mætte, og hvil Jer godt. Imorgen skal vi afsted. Vi gaar ikke gennem Skoven. Vi flyver som Fuglene. I Byerne vil de sige, at de aldrig har set saa tapre og stærke Mænd. Og de vil give os megen Føde, baade Ris, Bananer, røget Fisk og Kød, Olje og Palmevin. Og naar vi møder Mahoni — Forrædderen — saa er vi saa vældige, at vi splintrer dem som Lyn og Torden."

Den samme Tale har ganske vist været holdt mange Gange i Alverdens Felttog, men Øjnene og Ørene har aldrig været saa opladte, som da det smukke hvide Barn klædte dem i synlig og hørlig Form paa Libandaen i Kundu.

Vitelli marcherede skrapt i ti Dage, uden at der hændte andet end, at Folkenes Beundring for den lille utrættelige Mand steg. De kendte og beundrede som Børn hver Mine i hans Ansigt. Smilede han imellem dem, saa smilede de hundrede sorte Fjæs, og rynkede han sine Bryn, saa syntes de alle, at det var det smukkeste, de havde set, blev bange og glade igen, naar Vitellis hvide Høvdingeansigt atter faldt til Ro. Naar en af Soldaterne havde stjaalet en Høne og fik sine fem og tyve Slag af Flodhestepisken, som Vitelli bar i Bæltet, gjorde han sig ikke en Gang den Ulejlighed at knurre, men syntes snarere, det var en Udmærkelse.

Vitelli var blevet deres personlige Ejendom. De tilegnede sig hans Vrede og Smil med nærig Skinsyge, og de vilde ikke have byttet ham bort, end ikke med en af de gamle Officerer fra de store, forgangne Begivenheder, i hvilke de havde faaet Ilddaaben, og som de ellers havde glemt at gøre mindre i samme Forhold, som de selv voksede.

Paa den tiende Dag fik Vitelli de første sikre Meldinger om Oprørskaravanens Marchrute, men han fik tillige den for ham pinlige Meddelelse, at den forfølgende Troppeafdeling havde halet ind paa Fjenden under den maanedlange March oppe fra Lindi. Vitelli blev grebet af Uro for, at Afdelingen skulde komme i Engagement med Mahoni før ham og tage Æren fra ham og hans Folk.

Men en Aften, da de havde naaet en Landsby, hvor det var Vitellis Mening at gøre Holdt for Natten, fik han paany en Melding, ifølge hvilken Oprørskaravanen var gaaet over Maikofloden og havde fordybet sig i Skoven Øst for denne Flod. Det var lykkedes den at lede den forfølgende Trop paa Vildspor, og denne havde nu taget en gal Vej, der ledede den bort fra Oprørerne, i Retning af Kundu.

De Indfødte, der meddelte Vitelli dette, var kommet løbende nordfra. De bad Vitelli paa deres Knæ, med bønligt fremstrakte Arme, som det lange Løb og Sulten havde gnavet Kødet af, om at hjælpe. Hele Landet, fortalte de, var i den frygteligste Tilstand, Byerne var plyndrede for alle deres Forraad af Levnedsmidler, Markerne var ødelagte, Husene brændte, Kvinder og Børn og Fæ dræbte eller røvede.

„Hører I," sagde Vitelli til de omstaaende Soldater.

„Hører I."

Den ene af de to Budbringere fortalte, at han havde set Oprørerne slæbe hans Kone bort, efter at de havde dræbt hans lille Barn og pakket det i en Kurv. Han selv havde ligget bundet paa Jorden og set det — han pegede paa sine bedende Øjne — med disse sine egne Øjne. Selv var han ogsaa blevet ført afsted med Karavanen, men det var lykkedes ham at flygte om Natten.

„Er I trætte?" spurgte Vitelli Soldaterne, og hans Stemme aandede ordløse Trudsler ud i Aftenskumringen.

De saa' paa hinanden, og de sorte Blikke blev enige om ikke at svare. Der var selvfølgelig ikke en Mand, som ikke følte, at hans Ben var af Jern, skønt det knagede i dem.

De famlede sig gennem Skoven hele Natten. Den næste Morgen, da Dagslyset som en graa gennemsigtig Taage trængte ned mellem Løvet, og Vitelli begyndte at føle sin Forstand befriet for Nattens Forvirring, og han atter kunde skimte sine Folk, der var oversmurte med Mudder fra Moradserne, spurgte han atter:

„Er I trætte?"

Og han fik igen det Svar, han ønskede.

Tavshed!

Saa gik det atter afsted ad krogede og halvglemte Stier, som Landsbyernes Førere anviste. Undertiden var Gangene saa tilgroede, at de maatte gaa

bøjede eller kravle paa alle fire med Geværerne strakte frem foran sig.

Vitelli havde under Fremrykningen efterhaanden samlet nøjagtige Oplysninger om Oprørernes Marchretning. Han fik at vide, at de havde slaaet Lejr i en stor Udhugning i Skoven en Dagsrejse fra Maikofloden, og det var hans Hensigt i Løbet af Dagen at nærme sig Lejren saa meget som muligt for saa næste Morgen at bryde frem.

Kl. fire om Eftermiddagen gjorde han Holdt foran et Morads, fra hvilket Føreren angav, at der var et Par Timers March til Oprørernes Lejrplads.

Den Aften spurgte Vitelli ikke sine Folk, om de var trætte. De fleste faldt i Søvn paa den bare Jord. Selv Skildvagterne sov, og Vitelli med.

Men hans Held vaagede over dem alle.

Heldet er en Urt, som vokser i det mystiske Land Evropa, der rimeligvis slet ikke existerer; af denne Urt laver Landets Medicinmænd et Medikament, der beskytter Manden, som har det hos sig, mod alle Farer og skaffer ham Held overalt. Man har ganske vist ikke set det, men Vitelli havde det paa sig. Det vidste alle de gamle Soldater, der havde været med oppe ved Nilen, hvor de Hvide ogsaa havde haft den Medicin. De kunde mærke det paa Stemningen.

Der var altsaa ingen Fare, man kunde godt lade Søvnen lægge sine bløde, sorte Arme om Ens Hals, man lod sig rulle rundt og sov som drukne.

Den næste Morgen Kl. tre, da Skoven endnu var bælgmørk, vaagnede Vitelli og var paa en Gang klar. Han vækkede Folkene. En Snes Minutter efter

vadede Karavanen langsomt og lydløst som en usynlig Kæmpeorm gennem Moradset, og Mørket hang saa uigennemsigtigt sort over dem, at det slog Gnister for Øjnene.

Kl. fem naaede de Lysningen. Oprørerne havde ikke ventet, at nogen skulde falde ned til dem fra Skyerne i denne fjerne Afkrog. Der var ingen Skildvagter, og fra Lejren hørtes der ingen anden Lyd end et tusindstemmigt Aandedrags fjerne Summen.

Vitelli spredte sine Folk i Kanten af Lysningen, hvor der var Skud, og Maalet var saa fuldt, at da en enlig Hanes Gal inde fra Lejren skingrede spinkelt op mod den graa Himmel, bragede de hundrede Geværer løs i et Skrald, der splintrede Skovens Tavshed i flygtende Flager. I samme Nu blev der levende mellem de tusende smaa grønne og gulnede Bladhytter, der laa spredt mellem Stubbe og væltede Træer, og fem tusende Menneskesjæles Angst fo'r til Himmels i et Skrig, der til Dommedag vil flakke omkring i Verdensrummet som en blodig Nattemare.

Inde i Lejren skød de i Luften i Vildelse, udenfor laa Soldaterne og sigtede, og Træerne stod og bragede og rystede paa deres gamle Hoveder.

Heldigvis for dem, der var med, var Spektaklet saa djævelsk, at det lukkede for deres Erindring, saa at denne Morgenstund, for dem, der overlevede den, altid kom til at staa som et uudgrundeligt Mørke.

Det hele varede et Kvarter.

Oprørerne var sprængt saa grundigt fra hinanden, at der, da de en Gang havde taget Flugten,

ikke kunde blive Tale om Modstød i den første Time.

Da Vitelli havde bemægtiget sig Lejren, løste han alle de bundne Bærere, der laa omkring i Husene, bevæbnede dem med de efterladte Geværer og sendte dem ud for at forfølge de flygtende; Kvinder og Børn kom frem af Husene og ud fra Skoven, hvor de havde gemt sig, og i Formiddagens Løb afsendte Vitelli den ene lille Karavane efter den anden, Kvinder og Børn og syge Mænd, belæssede med Ammunition, Varer og Fødemidler, ad den Vej, han selv var kommet. Ved Middagstid drog han selv afsted med sine hundrede Likwangolaer og en Arrièregarde paa fem hundrede befriede Fanger og Overløbere.

Rygtet om denne Bedrift spredte sig over hele Provinsen, og man begyndte at bide Mærke i Navnet Vitelli. Det var som en Klokke, der ringede langt borte i Skoven, og hvis Toner man begyndte at skelne.

Men det fik i nogen Tid en latterlig Bilyd, fordi Vitelli kom sin Berømmelse i Forkøbet ved at kalde sit Detachement for „det flyvende Kompagni".

Det Navn havde en god Klang i Brevene hjem til Damen med de blaa Øjne. I det poetiske Adjektiv var der intet, der kunde lede hendes langvejs Tanker ind i den Underverden, hvor det flyvende Kompagni havde sin mystiske Mission, og hvor Heltene bliver til i Kød og Blod.

Naar man efter denne Begivenhed i Stationerne langs Floden diskuterede Situationen, der unægtelig

blev mere og mere truende, kunde en eller anden komme med den Bemærkning:

„Send Bud efter det flyvende Kompagni.“

Der blev nok let af den, men alligevel var der dem, der omhyggelig gemte Ideen og ved Lejlighed henvendte sig til Provinsens Overkommandant med Anmodning om at faa det flyvende Kompagni sendt op for at faa lidt Ligevægt i Sagerne.

Heldet fulgte Vitelli uden at svigte. Betegnelsen det flyvende Kompagni blev officielt fastslaaet, efter at den oprindelige Kerne var blevet forstærket med endnu et hundrede Mand, væsentligst af Likwangolastammen, og Vitelli blev ved et specielt Dekret udnævnt til dets Chef.

Som Kammerat blev han en kedelig Patron. Han talte kun om Krig. Det kunde ikke nytte, at man snakkede til ham om egne Anliggender, om Arbejdets Fremgang i Stationerne, om Tingene hjemme. Vitelli saa med aabenlys Foragt paa fredelige Forhold og fredelige Personer. Det var noget, der ikke kom ham ved, og naar Samtalen kom ind paa saadanne Emner, blev han distrait og tavs og kedelig, og han levede ikke op, før der kom et Sted i Samtalen, hvorfra han atter kunde springe paa Hovedet ind i snedige Overrumplinger, skaanselsløse Marcher og utrolige Angrebsplaner. Han gik altid og lurede med sine krigerske Syner, selv naar det for en anden saa mest fredeligt ud, og man helst vilde slaa sig til Taals og se lyst paa Tingene.

Men jo vildere Vitelli fo'r fra Sted til Sted, jo flere Bedrifter han knyttede til sit Navn, jo mere

berømt han blev, desto højere brølede Uvejret gennem de uendelige Skove.

Skypumpen vandrede sin uhyggelige Gang fra den ene Ende af Provinsen til den anden. Den blodige Hvirvel sydede i Mændenes Hjerner, og Kvindernes Dans vred sig mod de usynlige Spiraler.

Landsbyernes gamle Vismænd følte deres voksende Afmagt overfor det nye og fremmede, der gik henover Urskoven og fyldte Sindene og omstyrtede Tingenes gamle Orden. Nye Idealer steg frem af Urskovens frodige Damp og kuldkastede Afkrogenes indadvendte Livsanskuelser. Det var ikke længere de midaldrende Mænd og Kvinder, der sad og styrede Byernes Skæbner. Unge Krigere voksede frem af Kedsomheden og tog Ordet i Mændenes Forsamlinger, og i Hytterne fordunkledes de erfarne Mødre af unge Kvinder med bløde Arme og jomfruelig extatisk Blik. Den unge blodtørstige Røver løsgjorde sig fra det fædrene Aag, og den unge Kvinde vuggede sit vege Legeme i Dans for at tækkes ham, og han elskede hende som Helten elsker det ufattelige, der stirrer mod ham fra Tilværelsens Dyb med store dunkle Fløjlsøjne.

Saadan kommer Krigen. Som en jordisk Længsel, der suger Himlen til sig, som en himmelsk Malstrøm, der drages mod Jorden for at bygge en Søjle af Forfærdelse, fra hvis bristende Tinde Menneskemodet et Øjeblik stirrer ind i andre Verdners nye Gyseligheder.

I to Aar var det flyvende Kompagni gaaet fra Sejr til Sejr, da Vitelli for Øjnene af de glædestraalende Likwangolaer syede en ny Galon, et nyt Vis-

domssymbol paa Ærmet, og Overkommandanten hæftede Guldmedaljen paa hans Bryst. Begge Dele var blevet sendt hjemmefra for hans Deltagelse i et Slag, i hvilket det flyvende Kompagni havde gjort den største Del af Arbejdet.

Da Paraden, ved hvilken Vitelli havde faaet Medaljen overrakt, var forbi, blæste han sine egne Folk sammen til et lille Efterspil. Han holdt følgende Tale til dem:

„Denne Medalje har Guvernementet sendt til Jer. Overkommandanten har hæftet den paa min Uniform, og jeg vil stadig bære den i Slagene, for at I altid kan vide, at Guvernementet anser Jer for de modigste Soldater i Afrika. For Fremtiden kan vi ikke tabe noget Slag."

Derefter blev der gjort Højre om, hver enkelt fik Lov til at passere forbi og berøre den. Denne Berøring havde den Virkning, at den gjorde den, der aldrig var bange, usaarbar.

Denne Medaljens Egenskab har aldrig været draget i Tvivl af de Sorte, men de Hvide, som siger, at Troen flytter Bjærge, og som alligevel ikke tør samle deres Tro om nogetsomhelst, lo af det og tilgav Vitelli, fordi hans Navn ringede som en Klokke.

En Begivenhed, der indtraf i det tredje Aar af Vitellis Tjenestetid, bragte ham til det Berømmelsens Zenith, hvor ingen Stjerne endnu har holdt sig, efter at det hele er begyndt at dreje.

Den politiske Interesse havde mere og mere koncentreret sig om den Bande af oprørske Soldater, der huserede i det sydlige Distrikt. Overkomman-

danten, der selv en Tid havde ledet Felttoget mod dem, var blevet syg og havde maattet trække sig tilbage. Et Par af de ældre Officerer var dræbte. Der manglede en Mand til at tage Tøjlerne, og det hele saa' meget kritisk ud.

Tropperne havde været i Engagement med Oprørerne og var blevet drevne tilbage til en Egn, som de selv under en langsom Fremrykning ganske havde udspist, og som var blevet forladt af Befolkningen, der var draget til et roligere Land mod Syd. Tilførslen af Levnedsmidler fra Troppernes Basis paa Floden var standset, Misfornøjelsen mellem de udhungrede Soldater var stor, Trætheden og Modløsheden mellem de Hvide gjorde Situationen i høj Grad truende. Den ældste af de tilstedeværende Officerer var syg og formaaede intet, og de andre gik allesammen saa smaat og ventede paa at se Folkene forlade Lejren og gaa over til Fjenden efter at have gjort Ende paa dem først.

Saa kom Vitelli med sit Kompagni.

Skønt mange af de tilstedeværende i sin Tid havde været med til at latterliggøre Vitelli og hans flyvende Kompagni, var der dog ingen, der nu tvivlede paa, at det smukke Barn var Mand for at bringe Sagerne i Orden, og de overlod ham godvilligt Kommandoen, skønt han var den yngste.

Der blev Røre i Lejren ved det flyvende Kompagnis Ankomst. Vitellis Mønstersoldater, der var vant til at sulte og ligge paa den bare Jord, og som aldrig glemte deres militære Børnelærdom, vakte straks de andres Jalousi.

„Vi vil ikke sulte. Vi er vant til at faa fulde Rationer. Vi er ikke Moana musuris Slaver. Vi vil have Føde," sagde de andre.

Herpaa svarede Vitellis Soldater roligt:

„Moana musuri har Mad til fler end Jer."

„Hvor er den?"

„Paa den anden Side Oprørernes Zeribaer."

Det var et skarpt Svar til de Folk, der endnu gik med en indre Skamfølelse over at være slaaede tilbage fra Oprørernes solide Palisadeværker, og som ikke havde været til at drive frem mod dem igen.

„Han skal nok komme til at skaffe os Føde her, hvor vi er," svarede de.

„Vi flytter os ikke, før vi har faaet vore Rationer."

Der blev sendt to Mand til Vitelli for at forlange Føde, og der var truende Tavshed i Klyngerne, mens de to stod foran ham og fremførte deres Forlangende.

„Jeg gør altid, hvad jeg kan," sagde Vitelli. „Men jeg vil intet høre. Mine Folk har sultet værre end I."

Da Vitelli næste Dag gik gennem Lejren, kom der paany to Soldater frem til ham med den samme Fordring, og Vitelli saa', at Ansigterne rundt om ham grinede med tvære Grin, som han ikke var vant til at se.

Han gav det samme Svar som Dagen i Forvejen og tilføjede:

„Kom ikke igen."

De andre Hvide forstod, at Katastrofen atter hang over dem og holdt sig om Natten og den følgende

Formiddag samlede i deres Kant af Lejren for at dø sammen. Men Vitelli var tryg. Han kendte Midler, der kunde gøre en Hær ud af den Bande, han færdedes midt i.

Soldaterne var rasende over hans Ro.

Næste Dag ved Middagstid gik Vitelli igen gennem Soldaterlejren, og der kom atter to Soldater henimod ham. Deres Ansigter var ophidsede.

„Vi gaar bort herfra, hvis vi ikke faar Føde. Vi gaar i Nat."

Vitelli gjorde et Greb i Lommen, løftede sin Revolver og skød dem ned i to Skud.

Hele Eftermiddagen gik han frem og tilbage i Lejren med Hænderne og Revolveren paa Ryggen, og der var ikke et Blik, der veg fra ham, naar han vendte Ryggen til. Da Solen var ved at dale, var der ingen, der ikke forstod, at det vist nok var bedst for hans Sjæls Saligheds Skyld, om han faldt til Føje, ingen som ikke beundrede den lille Høvding med den ranke Ryg og de faste Skridt.

Endnu i nogle Maaneder var Vitelli ubetvingelig. Hans Navn fo'r som en Gysen foran Kolonnerne og splittede Hære, før han viste sig.

Men Heldet, der fulgte ham, endte med at styrte ham.

Den Dag kom, da han følte sig som en skælvende Hob af Drifter, der er revne løs fra deres Sammenhæng med en Virkelighed, som fornægtes af Verden, naar den er forbi.

For de yngre kom det til at se saadan ud, at Officererne, der rejste hjem til Evropa, tog Vitellis Ry med sig til Centralregeringen, og en Dag kom

der en Post til Expeditionen, indeholdende Vitellis Udnævnelse til Kaptajn og en Løveorden til ham.

Den kom Dagen efter, at Vitelli for nogen Tid var blevet gjort ukampdygtig af et Strejfskud i Skulderen.

De to Udmærkelser og Vitellis foreløbige Utjenstdygtighed blev de direkte Aarsager til hans Fald. I Krig skifter Bevidsthedstilstanden saare let. Det, der var Valuta igaar, er værdiløst idag. Uvejret, der borede sig ned fra Himlen, har trukket nye Ting frem af Sjælens Hav; men den himmelske Malstrøms Kraft slappes en Tid, den løfter de vandrende Søjlers Kapitæler bort med sig og lader de himmelstræbende Masser styrte tilbage i Dybet. Og Følelsernes flade Søer skyller igen hen over de Steder, hvor Uvejrets Hvirveltaarne gik over Jorden i forfærdelig og brølende Majestæt.

Med andre Ord, den nye Overkommandant følte, at han havde vanskeligt ved i en Fart at skabe sig en Autoritet, der svarede til hans Rang, og han anede, at alle disse Udmærkelser og Vitellis ubetvingelige Held vilde gøre ham det umuligt i Befolkningens og Troppernes Øjne at blive Landets Overhoved.

Misundelsen fik Lov til at brede sig, og ved dens Hjælp lykkedes det Overkommandanten ved mange Lejligheder at skubbe Rivalerne, der havde levet i Ly af Vitellis Berømmelse og Magt, og som skyldte ham alt, frem foran ham. Tilsidst da det viste sig, at Soldaterne nødigt flyttede sig, naar det flyvende Kompagni og Vitelli ikke var i Spidsen, flød Bægret over, og Vitelli fik Ordre til at gaa sydpaa med sine

Folk og overtage Kommandoen over en Post i en Egn, hvor der herskede Fred.

Vitelli rejste med sine Likwangolaer, og samme Dag gik Resten af Tropperne efter Ordre fra Overkommandanten frem og vandt et afgørende Slag, der viste, at Vitelli kunde undværes.

Men det varede ikke længe, inden Vitelli opdagede Bedraget. Han skrev Rapporter til Overkommandanten, i hvilke han meddelte, at der absolut ikke var nogen Fare for en Opstand mod Syd, og bad om at blive kaldt tilbage til Expeditionen.

Der blev svaret, at hans Nærværelse var nødvendig, der hvor han var.

Vitelli følte en kvælende Afmagt overfor Uvirksomheden. Han skrev ugentlig en ny Ansøgning om at maatte komme tilbage til de kæmpendes Rækker, den ene bønfaldende, den anden truende, og han sendte Ilbud afsted med dem.

Men han fik intet Svar.

Rimeligvis handlede Overkommandanten, der var en fredelig Mand, ret, da han lod sig lede af en egoistisk Følelse, før han endnu var grundig inde i Forholdene, og fjernede Vitelli. I hvert Fald tydede Tingenes senere Udvikling paa, at det kun havde været nødvendigt, for at kølne Oprøret, at fjerne den Mand, der var kommet til at staa for Befolkningen som Krigens Forherligelse og dens Maal.

Vitellis Fjernelse gav Signal til almindelig Underkastelse, ligesom hans Tilsynekomst engang var faldet sammen med Urolighedernes Opblussen.

Vitelli selv følte sig som en Fange.

I Maanedernes Løb rygtedes det ned til ham i

hans ensomme Post, at den ene Afdeling Oprørere efter den anden nedlagde Vaabnene og underkastede sig, og for hver ny Meddelelse glippede Haabet mere og mere for ham.

Det blev en drøj Tid for Vitelli. Han følte Dag for Dag, at han var uhjælpelig indesluttet af Magter, som hans Vaaben intet formaaede overfor. Menneskene stod pludseligt for ham iklædte en ny Betydning, levende i en anden Verden end hans. Han fik en Følelse af, at han havde forbrudt sig imod dem, og at alt, hvad han kunde finde til sit Forsvar, prellede af mod Argumenter, som han først nu hørte og forstod.

Han saa' med indre Syn det fraadende Land, der nu laa stille og dirrede, inden det faldt tilbage igen i Fredens Velvære, og han følte denne Fred som en Dødsdom over sig selv, som en Uhygge, der svøbte sig gennem hans Sjæl og fik Haarene til at rejse sig paa hans Hovede. Han følte sig som en Sanger, der har mistet Stemmen, og hvis Bryst sprænges af hjemløse Toner.

Vitelli følte for første Gang i sit Liv Frygt. Frygten for de Livets fredelige Sysler og fredelige Tanker, overfor hvilke man ikke kan trække blank. Og han mærkede den dale igennem sig og rive alting ned.

Og mens Risen begyndte at gro grøn paa de plyndrede Marker, saa langt Tanken rakte mod Nord, Øst og Vest, gik Vitelli og blev bleg og fejg og mærkede, at han gik til Grunde.

En Nat, da han følte sig sin Undergang nær, rejste han sig af sin Seng.

Der vilde han ikke kvæles ihjel.

Han blæste sine Folk sammen, drog ud og huserede i de nærmeste Landsbyer, saa Indbyggerne flygtede med Kvinder og Børn.

Men Vitellis gamle Folk saa snart, at det var galt fat med deres smukke, hvide Barn.

De tog for første Gang fat paa ham og bragte ham hjem og i Seng.

Hele Resten af Natten laa han i Vildelse og talte paa et fremmed Sprog.

Hans gamle Soldater sad paa Hug tæt ved Siden af hinanden, i Soveværelset, paa Verandaen foran Huset, og ud over Pladsen. De græd over ikke at kunne forstaa deres hvide Høvdings Ord, over, at Munden, der talte ustandseligt henne i Sengen, ikke kunde aabne sig om en eneste sidste Hilsen til dem.

En Ting forstod de.

Da Vitelli skulde til at gaa ind i den Evighed, han var kommet fra, strakte han Armene ud i Luften, og et lykkeligt Smil forklarede det elskede Ansigt.

I de gamle, sorte Fjæs kastede dette Smil sit straalende Genskær, og de saa', at deres smukke Barn i Døden mødte en hvid Herskerinde fra hans Hjemstavn.

Hun var skøn og ufattelig som de Væsner, man ser om Natten, naar Sjælen gaar sine egne Veje.

Og de bøjede alle Hovederne, de gamle Djævle, for ikke at skue ind i det blændende Lys, der strømmede ud over dem fra hendes vidunderlige blaa Øjne.

FEBER

OM sædvanligt mod Solnedgang havde de Hvide i Nianga samlet sig under Mangotræerne, der stod i Halvbue paa den lille sandede Platform foran Messebygningen.

Her var der Udsigt over Øvre Congo, og her havde Negerdrengene fra Messen vænnet sig til at stille de Hvides Stole hen i Rundkreds om et lille, lavt Bambusbord. De fem Stole stod der hver Aften paa Slaget halvsex, og Ejermændene fulgte ligesaa sikkert efter ved Sextiden. Det var blevet en Vane uden nogensinde at have været en Aftale.

Det var forøvrigt udover Maaltiderne den eneste Time paa Dagen, hvor Officerer og Underofficerer i Nianga kunde være sammen og føle en Smule fælles Velvære.

Nætterne i denne hede Station gik ofte med Spadsereture i Negligé under Husenes Verandaer, afbrudte af korte Forsøg paa at tvinge sig til at blive roligt i de kvælende hede Senge. Først ud paa Morgenstunden, naar man under den lange, trættende Gaaen frem og tilbage paa Verandaen, var blevet bidt halvt ihjel af Moskitoer, og Hagen begyndte at synke ned paa Brystet af Udmattelse, fik man en kort, urolig Hvile for saa at rejse sig tidligt, badet i Sved; hvis man ikke blev liggende med bankende Blod og feberhede Kinder.

Og om Middagen efter den lange Formiddagstjeneste hastede man med at blive færdig med

Maaltidet i Messen for saa hurtigt som muligt at komme hjem til sig selv og faa lidt Søvn, inden Hornblæseren spillede ved Totiden, og man atter skulde ud til Arbejdet i den brændende Sol eller i de glohede Kontorer.

Om Aftenen mellem sex og syv, mens Solen dalede ovre bag Urskoven paa den anden Side Floden, sad de saa her og pustede ud, levede op igen og snakkede og glemte de lumre Værelser, Søvnløsheden, Moskitoerne og alle den forestaaende Nats Gyseligheder.

Iaften vilde Samtalen mellem de fire, der var kommet en efter en, ikke rigtig gaa. Der ventedes en ny Mand op til Nianga. Han kunde komme, hvad Øjeblik det skulde være. Trommesignalerne langs Floden havde meldt, at han var i Nærheden af Faldene nedenfor Stationen. Derfor var det vanskeligt for en talende at fange Opmærksomheden. Ørene lyttede i Smug ned mod Faldene, og Øjnene strejfede adspredt ud over Floden.

I Nianga havde man ikke set et nyt Ansigt i Maaneder. Man længtes efter at høre mundtlige Beretninger fra Nedre Congo, et Land, de alle sammen havde set paa Oprejsen, men som hos nogle af dem havde efterladt et mærkeligt Hul i Hukommelsen, et Faktum, der vel maatte skyldes den første Novice-Maaneds altfor overvældende Mangfoldighed paa nye Indtryk. Intendanturkommisen Schultz var i saa Henseende Niangas Nummer Et. Han kunde næsten intet erindre sig af den lange Rejse herop til den sydlige Kant af Centralafrikas Urskov, intet

udover nogle hidsige Febere, en stadig voksende Appetit og nogle Stationer i ubestemt Rækkefølge.

Der kom en Herre i hvid Uniform ud af et lille Hus ovre bag Messen.

„Der er Kaptajnen,“ sagde en Sergent.

De fire, der havde siddet med den tomme Stol imellem sig, rejste sig op og vendte sig mod Chefen, der kom gaaende hurtigt over mod dem.

„Naa, vor nye Kammerat er endnu ikke kommet,“ raabte han.

„Nej, Herr Kaptajn,“ svarede Løjtnanten, „men Skildvagten ved Floden melder, at han lige har hørt Roernes Sang nede ved Faldet.“

Kaptajnen stod stille og lyttede, og de andre lyttede med.

Saadan havde de staaet før og lyttet efter Sangen, der meldte, at nu kom der en ny Kammerat op, ganske vist en latterlig og ubehjælpsom en, men en, der dog var svanger med store Muligheder, og som i hvert Fald medbragte en Del Nyheder. Og man vilde som sædvanlig sidde og høre paa ham nogle Aftener, til han en skønne Dag ikke havde mere at tale om, havde faaet Tid til at gøre sine første Begynderbommerter og blotte sig saa meget, at de andre havde opdaget, at der heller ikke var noget synderlig nyt i ham, og han fra at være en frisk Mand hjemmefra var sunket ned til at være en kejtet Begynder, der foreløbig ikke var til nogen Verdens Gavn.

Den sorte Skildvagt nede fra Flodbredden kom gaaende med Geværet paa Skulderen:

„Herren er der.“

Helt inde under Træerne langt nede paa den modsatte Flodbred skelnedes Taget paa en Kano, der langsomt arbejdede sig fremad mod Strømmen, og nu hørte de de roende Negre stemme i med Sangen.

Kaptajnen kaldte paa en Dreng fra Messen og lod ham sætte Vin og Glas frem for at byde Manden derovre i Kanoen et Velkomstglas.

— — —

I Halvmørket kom en lille, spinkel og bleg Mand, trods Aftenens Mildhed iført stor blaa Pelerine og Solhjelm, langsomt gaaende op mod Selskabet, der rejste sig og gik ham i Møde.

„Godaften, Herr Duchêne — velkommen," sagde Kaptajnen.

Duchêne stillede sig op foran Kaptajnen og førte en hvid, rystende Haand til Hjelmen, der straks havde tildraget sig de andres Opmærksomhed, fordi dens Motiv, Solen, var borte.

„Duchêne, Korporal. Jeg melder mig til Kaptajnen.

„Tak, kom nu og sæt Dem ned og faa et Glas efter Rejsen," sagde Kaptajnen og fortsatte henvendt til Løjtnanten, „hvor skal Duchêne bo?"

Løjtnanten stod allerede og instruerede Skildvagten om Bagagen og pegede over mod et lille Hus, der laa alene i Udkanten af Stationen, midt i en Gruppe høje Træer, som Urskoven havde maattet lade i Stikken, da den trak sig tilbage for Økserne.

„Derovre, Herr Kaptajn."

Duchêne sad med et Glas i Haanden. Hans Blik

fulgte Retningen af Løjtnantens Pegefinger og gled bagefter tilbage og rundt paa de omkringsiddende, søgende fra den ene til den anden for at blive orienteret.

Han drak lidt af Glasset med de andre og syntes, det smagte væmmeligt.

Han svarede nølende og langsomt paa de uventede Spørgsmaal, der plumpede ned over ham fra alle Sider. Selv var han midt i Genvordighederne ved den sidste maanedlange Rejse i Kano — et Sted var Roerne løbet deres Vej, et andet Sted havde Høvdingen i en af Etapebyerne nægtet at sælge ham Fødevarer, en Nat maatte han sove i sin Stol, fordi hans Boy havde glemt hans Seng i den foregaaende Etape, han havde gjort fortvivlede Forsøg hver Dag paa at lave sig en Ret Mad, han kunde spise, han havde brudt sin Hjerne med tusende Ting Nat og Dag, befundet sig i utallige Vanskeligheder, paa Grund af manglende Kendskab til Negersproget, og gjort nye Erfaringer hver Time paa Dagen. I lang Tid havde han ikke tænkt længere tilbage end til denne besværlige Kanorejses Begyndelse.

Derimod havde han nok tænkt frem mod sin Rejses Maal. Men han havde ikke forudset alle disse Spørgsmaal om de mærkeligste og fjærneste Ting, der mylrede frem af disse Menneskers uforstaaelige Videbegærlighed.

Hvad havde Guvernøren sagt til ham?

Ja, han havde sendt en Hilsen med til Kaptajnen.

Og Krigen mellem England og Transvaal?

Jo, nu huskede Duchêne ogsaa, at Krigen var erklæret, det havde de talt om paa Oprejsen. Men det havde han glemt igen til nu.

Duchêne fornam de andre som en sluttet Kreds med private Idéer, og han følte sig endnu mere fremmed her end paa Rejsen. Han blev efterhaanden de andre Svar skyldig, Blodet bankede i Tindingerne, og hans Blik søgte flere Gange ubehjælpsomt Kaptajnen.

„Duchêne maa vist helst gaa i Seng," sagde denne, „De har Feber."

Det gik pludselig op for Duchêne, at han havde været syg hele Dagen, maaske flere Dage, og han følte sig skamfuld ved at være gjort opmærksom derpaa.

Oversergenten fulgte i Mørket Duchêne over til det lille Hus under Træerne. Han hjalp ham tilrette, fik tændt Lys, gik Boyen tilhaande med Redningen af Sengen og sagde, at han vilde se indenfor igen, naar han kom fra Messen.

Duchêne, der havde lovet at gaa i Seng straks, satte sig træt i sin Stol og faldt i Søvn.

En halv Time efter fo'r han op. Det var Oversergenten, der stod foran ham med en Bakke med varm The.

„Er De ikke gaaet i Seng endnu?" sagde han med en lille Klang af kammeratligt Skænderi i den dybe Stemme.

Duchêne følte, at han havde gjort noget galt ved at sidde der og fryse i Stolen, og han lagde straks Pelerinen fra sig og begyndte at knappe Uniformstrøjen op.

„Hvordan har De det ellers?“ spurgte Oversergenten.

Duchêne strammede sig op til et ubehjælpsomt Smil:

„Jo, nu er det forbi, tror jeg.“

Da Oversergenten gik, stod Duchêne og saa' efter hans solide Skikkelse og lyttede til Lyden af hans Skridt over Verandaen og henad Pladsen. Og mens Skridtene døde bort, fortrød han mere og mere, at han havde løjet, og han tænkte et Øjeblik paa at fare hen og rive Døren op og raabe ud:

„Det er ikke sandt, jeg er syg!“

Han opgav det og faldt tilbage i Stolen med Hænderne pressede mod det bankende Bryst og lyttede igen. Det forekom ham, at han endnu hørte Oversergenten tale i Nærheden af sig, men han tog fejl.

Han saa' sig om mellem de fire nøgne Vægge, der stod og stirrede graa og uhyggelige ned paa ham i det svage Skær fra en Stump Stearinlys paa Bordet. Der var ikke andet i Værelset end Sengen, der stod mod Bagvæggen, det store umalede Bord, han sad ved, Stolen og Bagagen, der laa hulter til bulter henne under det ene Vindue.

Forfærdelsen, der bor i Skovens Udkanter og kaster sig over Menneskefantasien som graadige Vampyrer, naar den blotter et blodfyldt Sted paa sin brændende Krop, blæste ned over ham. Han forsøgte at fæste sit Blik mod Muren, men Væggene fjernede sig for hans Øje, og Rummet udvidede sig, blev ufatteligt stort og fyldtes med uforstaaelige fjerne Raab.

Hans Blik kunde intet gribe, og han gav sig igen til at lytte for at finde et lille Holdepunkt i denne Sansernes forvirrede Dans.

Jo, nu hørte han, nu kunde han skelne Ordene. De kom langt borte fra i en høj kæmpemæssig Bue, lige ned i hans Blod.

Nu talte Sergenten igen hundrede Mile borte, og Kaptajnen smilede fra Bunden af en Evighed, klogt, manende. Han smilede saa længe, at Duchêne atter faldt i Søvn i sin Stol, badet i kold Sved.

Ud paa Natten vaagnede han med et Skrig. Lyset var brændt ned, og den Tanke, at han ikke vidste, hvor han havde lagt sine Tændstikker, forskrækkede ham. Han følte det grænseløse, mørke Rum omkring sig, uden at vide, hvorhen han skulde vende sig.

Jo, Tændstikkerne stod vist paa den Kasse, Boyen havde sat ved Hovedgærdet af Sengen. Han anstrængte Blikket for at skelne Omridset af det mørke Moskitonæt mod Væggen og syntes, han kunde se det, langt borte. Han rejste sig møjsommeligt og strakte Hænderne frem for at famle sig derhen. Men det var ham umuligt at holde sig oprejst, han sank udmattet om paa Gulvet og kunde i lang Tid ikke rejse sig, skønt han havde fat i Stolen og arbejdede af alle Livsens Kræfter med Arme og Ben. Tilsidst slap Hænderne i Afmagt, han rullede rundt paa Gulvet og opdagede rædselsslagen, at han ikke mere kunde finde Stolen.

Han prøvede, stønnende af Anstrængelse, at rejse sig op, hvor han var, og stod omsider dinglende og svajende med famlende, fremstrakte Hænder, uden

at ane, i hvad Retning, han skulde gaa, stirrende maalløst ind i det ubarmhjertige Mørke for at aflokke det en vag Form, en dunkel Skikkelse eller en Vejledning, saa han kunde forstaa, hvor han var.

Benene lammedes. Han spændte sine udtømte Muskler til en sidste fortvivlet Modstand, men overvældedes af den gyselige Følelse af at være alene, syg og hjælpeløs i et uendeligt, ubeboet Rum, hvor ingen Verdens Klage fandt Genklang, og den Tanke, at han skulde dø i dette haabløse Fængsel, forladt, suget ind i Ensomhedens dybe Mørke, hvor ingen Hjælp kunde naa ham, greb ham som et pludseligt vaagnende Vanvid.

Han segnede, med Hænder og Knæ mod Jorden, fandt lidt Hvile i denne Stilling og begyndte at krybe fremad, desorienteret og forvildet, fulgt i Hælene af Dødsangsten. Han kravlede længe i lige Linje, syntes han, standsede for at puste ud, samle nye Kræfter og kravle videre.

Han stødte mod en Genstand, som han ikke kunde blive klog paa.

„Hvad kan det være?“ spurgte han sig selv.

Han følte paa den og førte langsomt og forsigtigt sin Haand op og ned ad den. Han mindedes ikke at have set saadan en Ting før.

Jo, nu forstod han, det maatte være Bordbenet. Saa maatte Sengen staa der, sluttede han. Der var jo kun to Meter fra Sengen til Bordet. Og han kravlede afsted, træt til Døden, uden at finde Sengen, pint af en forfærdelig Følelse af at skulle fremad, at skulle uden Skaansel.

Han stødte igen mod noget. Og det forekom ham,

at han kravlede opad, ustandselig opad. Tilsidst syntes han, at han befandt sig højt oppe i Luften paa en kæmpemæssig Dynge af store Stenblokke, som truede med at skride ned med ham og knuse ham i Skredet. Han fik fat i en lille Ting, som han kunde føle var Haandtaget paa en Kuffert, og han forstod, at han var oppe paa Bagagebunken foran Vinduet, men i det samme mistede han Ligevægten, rullede ned paa Gulvet og stødte Hovedet haardt mod et Stoleben. Faldet bedøvede ham et Øjeblik, han vaagnede atter op, modløs, udaset, fortvivlet ved Tanken om at skulle begynde sin Rejse paany.

Han følte Stolebenet mod sin Nakke, og han greb om det, mens han rejste sig, angst for at miste dette uventede Støttepunkt. Han knugede det hæsblæsende mellem sine Hænder, krampagtigt, overbevist om, at det var hans sidste Redning.

I sin Vaande begyndte han at klynke som et Barn, mens Mandens Skamfølelse laa og lurede inde i ham:

„Vil De ikke sige mig, hvor Sengen er?“

Grædende fortsatte han:

„Jeg har gaaet længe, jeg er træt og udaset, jeg kan ikke længer, jeg har ikke flere Kræfter. Hvor er Vejen til min Seng?“

Han laa og talte til Stolen, bønfaldende, indsmigrende, kælende, men det hjalp ikke. Stolen stødte ham ubarmhjertig bort fra sig med sin Tavshed. Han slap sit Tag og raabte ind i Mørket:

„Hvor er Sengen? Jeg er træt!“

Pludselig slog den Tanke ham, at Døren maatte være lige ved ham. Han laa musestille et Øjeblik

for at overveje og kravlede saa lydløst og langsomt baglænds, som om han var bange for at blive opdaget og for at Døren skulde undgaa ham.

Jo, der slog hans ene Hæl mod Plankerne.

Han fik den Idé at rejse sig op mod den og følge Væggen hen til Sengen. Og mens han arbejdede for at hæve sig op paa sine vaklende Ben, tænkte han ved sig selv:

„Hvorfor skal jeg gaa her hvileløs, dødtræt omkring i min egen Stue uden at kunne finde min Seng."

Han gik langs Væggen med Hænderne mod den kolde Kalk, flyttende Benene langsomt efter sig. Hvert Øjeblik traadte han sig selv over Fødderne og snublede. Hænderne slap igen Muren, og han stod atter og dinglede uden Fæste og syntes, at Rummet videde sig ud og trak sig bort i det fjerne, og han skreg og syntes at høre Lyden af sit eget Skrig langt, langt borte. Halvt med Vilje, halvt tvunget dertil af Trætheden, lod han Hænderne glide nedad sin Dragt, helt ned til Fødderne og faldt forover med Haandfladerne mod Murstensgulvet, hvor han følte sig en Smule tryggere.

Udenfor ruskede Blæsten i Skovens Kæmpeparyk. Den lød for ham som en dyb, hæs Susen inde fra Bunden af Mørket. Han laa stille og lyttede til Blæstens Jagen ind under Verandataget og Stødene mod Vinduesskodderne, og naar Støjen holdt inde, og han var befriet for denne nye Rædsel, følte han atter en hvileløs Uendelighed sænke sig ned gennem Rummet som bundløse Suk fra høje, tavse Hvælvinger.

Men han vidste, at han skulde og maatte døve sit Øre, samle den sidste Rest af sit synkende Mod.

„Jeg vil," sagde han til sig selv. „Fremad! jeg er ikke noget Barn. Jeg har før været med til en haard Tørn. Jeg er en Mand. Jeg har en Dag marcheret tolv Timer, uden Hvil, hjemme i Evropa."

Han stødte mod Væggen og fo'r tilbage med et Sæt, gik atter frem for at beføle den, men fandt den først længe efter ved at høre sit Ærme skure mod den.

Han klemte Kroppen ind mod Muren og drejede sig ganske langsomt med Hælene pressede mod den skøre Kalk. Han strakte Kroppen ud fra Væggen, lod sig glide ned paa Maven og følte frem for sig med Hænderne helt ude foran Hovedet, frem og tilbage over Murstensgulvet.

Han fik igen Tag i et Bordben og fattede atter den Beslutning derfra at søge Sengen. Forsigtigt slap han Muren med Hælene og vred sig, uden at slippe Taget med Hænderne, hen over Gulvet, til han endelig sad og omklamrede Bordbenet med Arme og Ben, mens Brystet blæste af Anstrængelse, og Sveden løb over hans iskolde Pande, ned i de blinde Øjne.

Han faldt hen i en Døs, vaagnede op igen, kravlede videre, ind under Sengen, rundt om Bordet, henover Bagagen, samtalende med livløse Møbler, raabende ind i bundløse Afgrunde, fortvivlet over at skulle flakke om paa mørke Veje for at finde sin Seng i sin egen Stue.

Endelig i Dagbrækningen faldt han i Søvn, inde under Bordet, rullet sammen i en Klump som et Dyr.

Han vaagnede ved en Banken og saa', at Dagslyset skinnede ind ad Dør- og Vinduessprækker. Endnu et Øjeblik laa han stille paa det haarde Murstensgulv, forbavset over at være levende.

Det bankede igen.

Han rejste sig trods Smerten i de møre Lemmer, lukkede Døren op og befandt sig Ansigt til Ansigt med Kaptajnen.

Han syntes, han havde set det Smil for mange Aar siden.

„Godmorgen, Duchêne. Har De sovet godt i Deres nye Seng?" spurgte Kaptajnen, men saa' i det samme ned ad Duchênes støvede og forkrøllede Dragt. „Hvad er det?"

Duchêne fremstammede en Løgn om, at han ikke vidste, hvordan det var gaaet til, men han var gledet ned fra Stolen og faldet i Søvn paa Gulvet iaftes. Han rødmede, da han mærkede Kaptajnens Blik se igennem sig, og han fik Befaling til at gaa i Seng og blive der til videre. Kaptajnen vilde selv passe ham.

— — —

Duchêne gemte Erindringen om denne Febernat som sin dybeste Hemmelighed.

Til han en Gang voksede fra den og forstod, at Feberen hærger andre Hjerner end hans, at stærkere Mænd end han har levet angstfyldte Nætter i de øde Egne af Menneskesjælen, hvor Tankerne slipper op, og Urskovens raa Uvæsner strides om slikkende Ildtunger fra en Sjæl, der brænder.

En Gang, jeg paa Gennemrejse opholdt mig i hans Post, fortalte han mig Historien.

JERNHUNGER

ØJTNANT JOHANSEN satte sig paa sin Feltstol og saa' ned ad sine Ben. De gule Lædergamacher var ikke saa elegante, som da han imorges for første Gang trak dem paa i Hytten ved Landingspladsen, hvor han havde ligget Natten over efter at have set Damperen, der havde bragt ham herop i Urskoven, vende Stevnen nedad og piske Vandet bagud med sit store Agterhjul.

Derpaa kastede han et Blik henover Negrene, der sad omkring ham i passende Afstand med Ryggen mod Buskene. Han følte sig noget fremmed til Mode ved for første Gang under sin tre Maaneder lange Rejse nede fra Atlanterhavet at være alene mellem disse Negre, hvis Sprog han ikke forstod. Han trak Øjnene til sig igen og kiggede ind mellem Buskene og op mellem Træerne, der stod og ragede frem over den tykke Underskov med svære, blanke Stammer og lianbehængte Grene.

Klokken var halvtolv. Han havde marcheret hurtigt i fire Timer, var hed og vaad af Sved og Mudder og følte Blodet banke i sine Tindinger.

Han trak Brevet, han havde modtaget oppe fra den Hvide i Bokata, frem og læste det igennem en Gang til. Det var en simpel Velkomsthilsen til Regionen og nogle for Rejsen nyttige Oplysninger. Men der stod en Ting i det, som han ikke havde forstaaet igaar, og som han heller ikke forstod nu.

„Pas paa undervejs, at de ikke stjæler Deres Jern," stod der.

Han havde jo ingen Jern. Det var da en underlig Bemærkning. Mon det alligevel skulde være sandt, at han skulde op og afløse en gal Mand?

Boyen var ifærd med at dække et lille Bord til ham paa en Kuffert. Saa meget kunde han da gøre sine Omgivelser begribeligt, at han vilde spise. Han havde lært det ombord at spise hed: kulia. Og Kokken havde lige været henne og stillet det koncentrerede Spørgsmaal:

„Kawa?"

Han havde nikket bekræftende med Hovedet. Han vidste nemlig ogsaa, at Kawa betød Kaffe. Og nu sad Kokken derhenne paa et lille Stykke ryddet, brun Skovbund og tændte Brændeild og satte Vand over.

I Grunden befandt han sig ganske vel. Her var dejlig friskt nu, da han mærkede de fugtige Klæders Kølighed paa sin Krop. Men det var ubehageligt, at de Sorte sad og gloede paa ham, og at han ikke kunde gøre sig forstaaelig for dem.

For et Øjeblik siden havde den sorte Sergent set hen paa ham, og han havde som en Slags Tilnærmelse, en lille Antydning af, at han var et Menneske, sagt: Pyh og viftet sig med Lommetørklædet for Ansigtet, og Sergenten havde grinet og sagt: Æhæh.

Det betød saadan noget som:

„Det er rigtignok varmt."

„Ja, den brænder."

Det var jo en besværlig Maade at samtale paa,

men han havde alligevel en Følelse af, at nu havde han stiftet Bekendtskab med Sergenten.

Sergent Mako var kommet ned fra Posten Bokata oppe i Landet med en halv Snes Soldater, tredve Bærere, en Boy og en Kok for at hente den ny Hvide ved Landingspladsen nede paa den lille Flod. Han havde set adskillige hvide Mænd som ham her gaa i Land paa en Flodbred og se ubehjælpsomme ud, med en Solhjelm, der sad forkert, og med ganske nye Klæder. Og skønt hans Øjne altid havde hængt ved de nye Klæders skiftende Snit, vidste han dog, at det ikke var dem, der skaber Manden. Man kunde ikke se paa Klæderne, om Manden vilde blive syg og rejse ned igen, om han skulde dø, eller om den nye, kejtede Evropæer var af dem, der allerede et Aar efter vilde leve imellem Landets Indbyggere, som om han altid havde været der. Han kendte alle disse nye Mænds Mimik og Gestus udenad paa Fingrene. Han kendte ogsaa den indledende Viften med Lommetørklædet, dette den evropæiske Kulturs sære Attribut, og han havde mer end en Gang sat det samme forstaaende Grin op.

Alt det vidste den nye Mand ikke. Han kunde foreløbig ikke tænke sig tilbage gennem sorte Mænds Tanker. Han saa' kun de vilde Ansigter, og da Sergenten grinede ham i Møde, tænkte han ved sig selv, at Grinet ikke egentlig var et Menneskegrin, skønt han forstod, det skulde være venligt. Overhovedet faldt det ham ikke ind, at disse Vildmænd med de kantet smidige Abebevægelser og den ru Tale kunde tænke.

Han vilde gerne vide, hvor lang Vej der var tilbage af den Dags Etape, og han sad og ledte efter Ordet, der betød: langt. Det forekom ham, han havde hørt det, men han fandt det ikke, og det generede ham at gøre Spørgsmaal med Hænder og Ansigt. Det var saa uvant.

Boyen havde lagt et Stykke hvidt Tøj over Kufferten, der tjente ham til Bord. Det skinnende hvide med Solklatterne fik ham til at smile, og den kolde Høne, der nu blev sat frem, og den varme Kaffe, hvis hjemlige Duft slog ham i Næsen, fik ham til at glemme alt omkring sig.

Da Sulten var tilfredsstillet, og hans Sanser igen blev ledige, fangede hans Øre løsrevne Ord af Samtalen i Kredsen, og der var et af dem, der helt kaldte ham tilbage til Virkeligheden:

„Efeko," var der en, der sagde.

Og et andet Sted i Kredsen blev der svaret:

„Efeko."

Han genkendte Ordet. Om Formiddagen var han passeret gennem en Landsby. Nogle gamle Negre og et Par yngre, som han ansaa for at være Byens Høvdinge, var kommet ham i Møde og havde sagt en hel Del Ting til ham, som han intet forstod af. Han havde siddet imellem dem og anstrængt sig for at finde et lille Støttepunkt i Form af et kendt Udtryk i dette hastigt flydende Ordkrat, og han havde forekommet sig selv latterlig.

Af alle Lydene havde han kun faaet fat i Ordet: „Efeko."

Hver Gang den ordførende havde nævnt det, gentog de andre det allesammen. Selv de Smaaklyn-

ger af nøgne Negre, der holdt sig i Afstand fra ham, gentog det højt.

Han tog Mod til sig og overvandt Ubehaget ved at spørge:

„Efeko neni — hvad er Efeko?"

En af Soldaterne pegede paa en stor Kniv, han gik med i Bæltet ved Siden af Bajonetten. Sergenten smilede og pegede paa sit Geværløb. En af Bærerne, der sad i Nærheden, stak ham sit Pilebundt hen under Næsen, pegede paa de smaa blanke Jærnspidser og sagde:

„Det."

„Den Hvide oversatte ved sig selv:

„Vaaben".

Hvorfor taler de saa meget om Vaaben? Vil de Indfødte have Vaaben? Er det maaske en Krigserklærnig? Eller er det maaske blot saadan en vild Erkendelse af, at vore Vaaben er bedre end deres. Eller er det maaske et Velkomsttegn at tale om andres Vaaben? Eller har de maaske erklæret, at de ikke vilde bruge deres Vaaben mod de Hvide og Soldaterne?

Sergenten kunde se paa Løjtnanten, at han ikke havde forstaaet, men sad og grundede, og da de blaa Øjne igen naaede hen til ham, stak han sin Bajonetskede frem og pegede demonstrativt paa den blankpudsede Jerndup.

Den Hvide lo og nikkede:

„Ja, jeg har forstaaet."

For at overbevise Sergenten løftede han sin Kniv fra Bordet.

Sergenten udstødte en vrinskende Latter, der fik de hvide Tænder til at skinne vildt, og sagde:

„Æhæh."

Men han troede dog ikke, at den Hvide var ganske med.

Af alle de Problemer, der mødte Løjtnant Johansen paa den ti Dages March op til Bokata, fik dette størst Interesse for ham: Efeko, denne mystiske Værdi, der, alt som Dagen gik, forrykkedes og ændredes.

I Begyndelsen holdt han fast ved den, fordi han tænkte sig Muligheden af, at den indeholdt en uklar Krigserklæring. Og ganske vist var han ikke bange, men at blive snigmyrdet her i en sort Urskov med sine ti Soldater, det var dog ikke Meningen med at gaa ud paa Eventyr.

I den Landsby, hvor han laa Natten over efter den første Dagsmarch, gentog den samme Historie sig. En gammel, hvidhaaret Neger holdt en lang Tale til ham. Den gamle stod og pludrede med krummet Ryg og fremstrakte Hænder som en Tigger, og Pete mine — saaledes kaldte Soldaterne Johansen efter hans fire Løjtnantsgaloner — følte sig ganske beskæmmet ved at opdage en lønlig Sorg i den gamles stikkende Øjne. Den gamle tog en Kniv fra en Mand, der befandt sig bag ham. Han viste den til Johansen, og det var ganske vist en mærkelig Kniv. Skaftet var stort, men Bladet var slidt og saa lille, at det i Øjeblikket var ham ubegribeligt, hvad saadan en Kniv kunde tjene til.

Sergenten traadte til og forklarede uden Resultat.

De samme Taler og Bønner gik igen i alle Lands-

byerne, og Johansen vænnede sig af med at bekymre sig om Negrenes bedende Blik og bønlige Klagen og tænkte ved sig selv, at det var ingen Nytte til, han beskæftigede sig med den Sag, han vilde jo faa Besked paa det hele, naar han kom op til Bokata.

Han selv følte sig efterhaanden saare vel og ønskede efter et Par Dages Forløb, at denne Rejse maatte vare en Evighed. Trætheden var gaaet af ham. Om Morgenen stod han op, før Solen havde faaet Tid til at forstyrre Landsbyernes dybe Morgenfred, og han følte sig i Stand til at gaa i en Uendelighed uden Hvile. Om Eftermiddagen, naar han gjorde Holdt for Natten, var han ikke engang udaset. Alt, der hændte ham, var nyt. Det var nyt for ham at gaa ad den friske Skovsti og se op mellem Trækronerne, ane en Stump blaa Himmel mellem Løvet eller suge Solens dæmpede Lys ind i sit Øje fra et Hul mellem Træerne. Naar Underskoven veg ned mod Sumpene, og han saa' langt mellem nøgne Træstammer, vældede der en Jubel op i ham, saa han fik Lyst til at synge og raabe til Negrene foran og bag ved. For Skams Skyld gjorde han det ikke. Det var nyt for ham at vade gennem de store Sumpe, hvor Bregner og Palmer dannede Tuneller over Kolonnen, og hvor lange Sugerødder, snorlige som spændte Strænge, hang ned i Mudderet, helt oppe fra Trækronerne, og hvor Orchideer og Svampe klatrede op ad de gamle Træer.

En Gang imellem skød han en Abe eller en Fugl. Han gav i Reglen Byttet til Folkene, der nu kaldte

ham Buma n'deke — Fugledræberen, et Navn, hvis aristokratiske Klang han ikke selv kendte.

Under Marchen lærte han lidt af Sproget. Hver Dag fik et nyt mystisk Ord praktisk Betydning for ham. Han følte sig ogsaa mere hjemme mellem Folkene, efterhaanden som der blev Lejlighed til at gøre dem smaa Glæder og se deres straalende Ansigter.

En Dag kom der en fed Vildso styrtende gennem Kolonnen tværs over Stien. Skønt han var dybt inde i en lykkelig Fantasi om dunkel Urskov med gyldne Solsøjler, i hvilken hans egen Skæbne antog gigantiske Former og Farver, fik han dog Dubletten snappet fra Drengen, der gik bag ham, og inden nogen af Soldaterne havde faaet en Patron i Bøssen, var han i et Spring efter Vildsoen inde i Buskene.

Da Skuddet et Sekund efter faldt, og Soen væltede en Snes Alen fra Stien, løftede der sig et vildt Henrykkelsens Brøl fra Folkene, og da Buma n'deke lidt efter stod over sit Bytte og saa' rundt paa alle de leende Ansigter, der omgav ham, begyndte han at mærke, at han, skønt han ikke kunde tale Sproget, dog var ved at blive hjemme mellem Soldaterne og Bærerne.

Vildsoen blev skaaret i Stykker, og hver Mand fik sit Stykke dryppende Kød, der omhyggeligt blev pakket ind i Blade, snøret sammen med Lianer og hængt ved Livremmen eller lagt i Kurvene.

Efter denne Begivenhed, som ingen af de tilstedeværende glemte, fik Buma n'deke sit Navn byttet med et andet, endnu mere velklingende:

Buma n'sombo — Vildsvinedræberen, det Navn han altid senere bar, skønt han aldrig oftere fik Ram til et Vildsvin.

Da Kolonnen drog videre, løb der en øredøvende Pludren fra den ene Ende af den til den anden, og Buma n'sombo forstod af Gestus og Bevægelser, at det var hans Bedrift, der diskuteredes. — Skønt han drog afsted i en Rus af Lykke, gik det dog op for ham, at Landet, han rejste igennem, var fattigt. De Indfødte var mindre og magrere end dem, han havde set i Flodlandsbyerne paa Oprejsen. Hytterne, de boede i, var daarlige og forfaldne, enkelte var helt raadne med hullede Tage og knækkede Stolper. Og hver Gang, han tænkte over dette, fik hans Formodning om, at denne Tingenes Tilstand hverken var naturlig eller normal, et lille Stød fremad.

En Eftermiddag, da han sad i en Landsby foran den lille Bambushytte, hvor han havde indrettet sig for Natten, kom Sergent Mako tilfældigt forbi hans Plads.

Han pegede ud over Markerne og rystede medynksfuldt paa sit sorte Hoved.

„Meget smaa — meget lidt."

Han gjorde en Bevægelse, som om han kastede noget ind i sin aabne Mund, og fortsatte:

„Sult — ingen Mad."

Buma n'sombo tænkte paa de fattige Hytter og de magre Folk og begreb, at der ikke var Føde nok i Landet.

Var Jorden ufrugtbar? tænkte han. Var der Uaar? Havde de ingen Sæd?

„Hvorfor?“ spurgte han.

„Efeko.“

Sergenten stak sin Bajonetskede frem, og Buma n'sombo, der langsomt havde lært sig til at forstaa Udtrykkene i de mørke Øjne, syntes, at han saa' et Glimt af Frygt i Sergentens Blik.

Og det gik pludseligt op for ham, at Efeko maatte være Jern.

Jern!

Havde de intet Jern?

„Meget, meget lidt,“ sagde Sergenten og tav, som om han var bange for at have sagt for meget.

Buma n'sombo havde faaet noget at tænke paa. Midt her inde i den fremmede Urskov havde han gjort en Nyopdagelse, og han følte hele dens kriblende Vellyst gennemstrømme sin af nye Indtryk bestormede Fantasi. Under den hastige March gennem Skoven vrimlede Billederne, de nære og de fjerne, frem for hans forbavsede Øje.

Jernhunger!

Existerede der i Verden en mærkelig Sygdom, der hed Jernhunger? Han søgte ned i dette nye Mysterium, og han anvendte al sin nyvakte Energi paa at komme til Klarhed. Han faldt ikke længer til Ro over Frokosten i Skoven. Han tog sig heller ingen Hvile om Eftermiddagen i Etaperne. Han vilde lære Sproget straks for at forstaa. I Stedet for at nyde Velværet og Trætheden sad han nu med sin Notebog i Haanden, og Sergenten og Folkene stod omkring og nævnede ham Navnene paa Tingene. Selv under Marchen gik han og læste og lærte udenad og indskrev nye Ord, som han op-

snappede af Soldaternes Samtale. Om Natten laa han vaagen og talte det fremmede Sprog med sig selv.

Efter to Dages og to Nætters ihærdigt Arbejde kunde han saa nogenlunde, til Negrenes store Forbavselse, gøre sig forstaaelig og forstaa.

Naar han nu i Landsbyerne hørte Ordet, det evindelige Efeko, var det ikke som for faa Dage siden et uigennemsigtigt Begreb, en umælende, dyrisk raa og uklar Vildmandsidé.

Det var Jern, intet andet.

Ordet begyndte at faa Klang i hans Øre under Gentagelsens besnærende Argumentation. Undertiden lød det for ham med selve Guldets forføriske Mening.

„Hvor er da Jeres Jern?“ spurgte han en Dag. „Har I aldrig haft noget?“

„Umaadelig meget,“ sagde de. „Det er borte.“

De fortalte ham lange Historier om, hvorledes Nabostammen havde forladt sin Hjemstavn og var draget Vest paa, hvor den havde nedsat sig i et fremmed Land, med hvis Befolkning den laa i evindelig Kamp. Den Vej gik Jernet. I flere Aar havde de unge og krigslystne udvandret mod disse Egne. De havde stjaalet Vaaben og Redskaber og var rendt med dem.

Og der var ingen Jernsten i deres Land, og nu sled de paa de resterende Stumper af de gamle Knive og gemte dem under Sengene om Natten, og det hændte endnu, at en eller anden stjal en Kniv og gjorde sig usynlig mod Vest.

„Hvor fik I Jeres Jern fra i gammel Tid?“ spurgte Buma n'sombo.

De pegede hemmelighedsfuldt i Retning af Bokata, og en af de gamle sagde stille:

„Vejene er lukkede.“

„Har den Hvide i Bokata intet Jern?“

De tav, mørkt og skulende. Kun en Dreng, der stod et Stykke derfra bag et Palmetræ, svarede:

„Meget.“

Og de andre saa' derhen med Forfærdelse.

Buma n'sombo tænkte paa Brevet fra Bokata og saa' Sergenten ind i Øjnene. Mako saa' bort.

Da Buma n'sombo mod Aften sad alene i sin Stol, syntes han, at han befandt sig paa en Plet af Kloden, hvor Jernet havde en anden Betydning end alle andre Steder, og han tænkte sig hen under Skoven nogle hundrede Kvadratmile Land, som Jernet søgte bort fra, og som blev skaldet og magert og blodfattigt.

Mens han sad der og grundede i den nedgaaende Sols røde, fantastiske Skær, blev denne Tanke om Jernet til noget gigantisk, der steg op til ham fra et nyt Væld i hans Sjæl. Han vidste næppe længere selv, hvor Tanken var kommet fra, men det stod ham klart, at Befolkningens Livskraft nagedes af et frygteligt Savn, af en snigende Sult, hvis Navn han aldrig før havde kendt. Hungeren, den skrækkelige, for ham ukendte, og dog i al sin fjerne Nyhed saa let forstaaelige Urhunger efter Jern.

Nu forstod han alt det, de gamle og Høvdingene i Byerne havde betroet ham i de lange Taler. Der

var intet uforstaaeligt i dem længer. De havde jo kun forklaret, at Stæderne affolkedes og døde af raa, knugende Jernhunger.

Hans søgende Tanke vred sig og sprang som et skælvende Dyr. Han, der intet Naturfolk kendte, saa' pludselig Folkeslag trænge sig sammen om Jordens Jernkilder, hungrende mod kommende Aartusinder.

Emnet greb ham med ustyrlig Voldsomhed. Hvordan var det med Jernet hjemme i det gamle Evropa? I Evropa raabte man jo paa Guld.

Det svimlede for ham, saa han næsten blev bange for sin Forstand.

Han syntes, han sank i sin Stol, mens Palmeskoven derovre svøbte sine slanke Stammer i dunkel Glød fra den svindende Sol. Han saa' Jorden rulle forbi sig i Rummet svøbt i en sitrende Taage af Jernklang. Han saa' Nationerne puge Jern sammen for at betrygge deres Skæbne. Jern i mægtige bjærghøje Hobe, der grov sig ned i Jorden. Han saa' dem som kæmpemæssige Magneter suge Malmen ud af andre Folkeslags Klipper. Han syntes, Folkenes Kamp blev en Kamp om at rane til sig af Jordens Jern, at Menneskenes Slid var dette ene, at slæbe umaadelige Tyngder af Jern ind over Grænserne, han saa' Nationer vokse ud af Tiderne paa Jernsokler.

Og her i dette Land var der blevet Ebbe, fordi Jernet gik sin usynlige Gang, bort gennem Skoven, følgende sin skjulte Drift mod fjerne Kolosser.

Han syntes, han havde fundet en stor Opgave.

Skaffe disse Mennesker Jern nok til Livets Ophold.

Hvor meget behøvede de? Hvor skulde han faa det fra?

Det grundede han paa de følgende Dage, og han tog den Beslutnnig straks, naar han kom til Bokata, at tale med den Hvide om Sagen, gøre ham delagtig i det, der havde grebet ham selv og fyldt ham med Begejstring.

Men det gik anderledes til, end Buma n'sombo havde tænkt sig. Da han kom til Posten, laa der Brev til ham fra Chefen, Løjtnant Moron. I Brevet meddelte han Buma n'sombo, at han maatte bort i indfødte Anliggender. Han bad ham slaa sig til Ro i Bokata og afvente hans Tilbagekomst. Buma n'sombo syntes, det var mærkeligt, at Moron netop skulde være nødt til at forlade Posten i Dagene for hans Ankomst. Men han fik en Slags Forklaring paa denne Mærkelighed af de Sorte i Posten, der fortalte, at Moron havde ladet sig bære bort i Hængekøje Dagen før, at han havde været meget syg, og at det ikke var sjældent, at Moron gjorde den Slags Udflugter op til det højere Land, naar han var syg.

Der var ikke andet for Buma n'sombo at gøre end at sørge for at faa Tiden til at gaa og beherske sin Utaalmodighed. Han gik til Exercits om Formiddagen, og Eftermiddagen fordrev han med at gaa omkring paa Arbejdspladserne eller med Spadsereture i Plantningerne og den nærmeste Omegn.

Paa disse Spadsereture havde han ofte lagt

Mærke til et lille Murstenshus uden Vinduer, der laa afsides i Udkanten af en Bananplantage. Det stod yderst paa en stejl Skrænt, hvorfra man mellem Træstammerne havde Udsigt over et stort Morads. Lige ved Foden af Skrænten løb der en lille, klar Bæk, den samme, Buma n'sombo havde set bag Vagten. Buma n'sombo havde en Dag lagt Mærke til, at skønt Afstanden fra Vagten til det lille Hus var henved tre Hundrede Meter, og Skrænten var skovklædt, kunde man dog se fra det ene Hus til det andet. En Dag, da den Tanke, at Posten fra denne Side maatte være næsten uangribelig, faldt ham ind, belavede han sig netop paa at stige nedad Skrænten og vade gennem Bækken hen til det lille afsides Murstenshus, for i sin Ledighed at give efter for en krigersk Gættetrang til at finde det bedste Angrebspunkt, da en af Soldaterne fra Vagten kom løbende og holdt ham tilbage. Buma n'sombo spurgte, hvad der var paa Færde, og Soldaten viste ham, at hele Skrænten var overfyldt med spidse Træpigge, der var omhyggelig skjulte i smaa Huller under det visne Løv.

Det var en af de Ting, der vakte Buma n'sombos Forbavselse.

En anden Ting forekom ham ogsaa mærkelig. Paa den lille Veranda, der omgav Huset i Bananplantagen, sad der altid to gamle geværbevæbnede Negre, tilsyneladende simple Landsbyfolk. Buma n'sombo forstod ikke, hvorfor det lille Hus var saa skarpt bevogtet, og han vægrede sig ved at spørge for meget, inden Løjtnant Moron kom og satte ham ind i Forholdene.

En Dag, da han kom gaaende gennem Bananplantagen hen i Retning af Huset, kom han ved en Omdrejning af Gangen til at gaa bagefter en gammel halvnøgen Neger, der bar en halv Snes store, nysmedede Arbejdsknive i en Kurv paa Ryggen. Den gamle gik hen mod Huset og Buma n'sombo fulgte ham hurtigt, drevet af Nysgerrighed.

„Hvem er Du?“ spurgte Buma n'sombo.

Den gamle satte sin Kurv ned paa Jorden foran Døren, vendte sig mod den Hvide og sagde, idet han slog sig paa sit magre Bryst:

„Jeg er Etuli, Høvding over alle Smedene. Jeg kommer med nye Knive.“

En af de gamle Skildvagter trak et Knippe Nøgler frem, lukkede Dørens tre Hængelaase op, og Buma n'sombo traadte ind.

Rundt om paa store Hylder langs Væggene laa Knive, Økser og Hakker i hundredevis. Buma n'sombo saa sig om i al denne uventede Rigdom, og da han igen kom ud i Solen fra den klamme Jernlugt, sagde han bestyrtet til sig selv:

„Nu ved jeg, at Løjtnant Moron er gal.“

Nogle Dage efter, da han vendte tilbage til Posten fra en lille Jagtudflugt, fortalte man ham, at Moron var kommet; saa tynd som en Finger, sagde Negrene, døende. Johansen løb til hans Hus og blev ført ind i Sygeværelset.

Den syge laa i sin Seng, og Buma n'sombo blev slagen med Skræk, da han saa ham. Morons Kranie saa ud, som det dækkedes af et Lag sammenrynket, gult Pergament, de halvbrustne, vidtopspilede Øjne laa dybt inde i uforholdsmæssig store

Øjenhuler, og Brystet gik paa ham med Dødsens Hast.

Idet Buma n'sombo kom ind ad Døren, strakte Moron en nøgen Benradearm hen mod ham, pegede ham lige op i Ansigtet og sagde hæst:

„Jeg ved godt, hvad De tænker paa, men De tager fejl."

Skønt Buma n'sombo indsaa, at han stod overfor en døende, følte han sig dog fornærmet over denne Modtagelse.

„Ved De maaske," fortsatte Moron i voldsom Anstrængelse, „hvormeget Jern en Neger behøver til sit Underhold? Jeg ved det nøjagtigt. — Hvis han faar 50 Gram for meget, benytter han det til at myrde med."

Buma n'sombos Forfærdelse steg, da han saa, hvor gyseligt det lyste inde fra de store Øjenhuler.

„Det er mig, der har erobret Landet. Det har kostet Blod. De vilde slaa mig ihjel. Og de kunde slaas. Det var Krigere. Og har man nogensinde villet give mig Soldater nok til at værne mig selv og Regeringens Interesser. Nej, man har overladt mig til mig selv. Tror De maaske, at jeg har været grusom. Nej, men naar Du eller jeg skal dø —"

Han pegede igen Buma n'sombo op i Ansigtet

„— saa bliver det Dig og ikke mig. Jeg vil ikke dø."

Buma n'sombo gjorde Forsøg paa at berolige ham, men Moron fortsatte med Iver:

„Lad mig tale ud. De skal forstaa. De var altfor stærke i Begyndelsen. Saa fik jeg den Idé, der

frelste Landet. Jeg begyndte i Tide, mens de endnu troede, at de havde Jern nok, at købe Vaaben og Værktøj for Bomuldstøj og Perler, og da de ikke vilde sælge mig mer, og da jeg følte, at jeg havde paataget mig en stor Opgave, gik jeg ud med mine Soldater og tog selv. Hvad! Tror De, at jeg har været bange for det fejge Pak? Jeg ! — Ved De saa, hvad De kaldte mig? Jernstjæleren, kaldte de mig. Og saa begyndte de at flygte mod Vest med Jernet, da de havde forstaaet, at jeg var blevet den stærkeste. Alle de, der havde Vaaben, flygtede. De, der er tilbage, bliver nok, hvor de er. De er vaabenløse. Og jeg har taget alle Smedene fra dem. De arbejder nu for mig her i Posten. De smeder Vaabnene om til Redskaber. Forstaar De?"

Han havde i Talens Hede rejst sig halvt op i Sengen, men faldt nu om som en Benhob med sit Blik i Buma n'sombos.

„Men hvorfor gemmer De alle de Redskaber her. Befolkningen sulter jo?" sagde denne.

„Hvis jeg giver dem Redskaber nu, bliver de alligevel til Vaaben. De Djævle skal først kues ned af Hunger. Saa vil de forstaa, at jeg er Herre, og saa kan de faa Redskaber. Tror De endnu, jeg har været bange, de fire Aar, der er gaaet, siden jeg rykkede ind i Landet. Nej, det er dem, der er bange for mig. Derfor tør de ikke nævne mit Navn. Derfor vil de dræbe mig."

Han laa stille et Øjeblik med brustent Blik og rallende Bryst. Saa vendte han endnu engang Ansigtet mod Buma n'sombo og sagde:

„Den gamle Smed har fortalt mig, at De har set

mit Jernmagasin. Alt, hvad der er deri, maa ikke røres. Det er mit!"

Buma n'sombo kunde ikke længer dy sig. Han syntes ikke, han skyldte denne Dødskamp nogen Respekt. Han tvang sig til at se ind i Morons Blik. I dets svimle Dyb saa han et hinsides Helvede af selvforskyldt Kval, og han sagde med en Stemme, der vilde være fast, men som skælvede:

„Det er min Pligt at sige Dem, at De tager fejl. Det er mit."

Moron hørte det næppe. Hans Blik var allerede døet ud i Buma n'sombos, og hans Bryst var gaaet i Staa.

BURKS SMIL

BURKS Menneskekundskab var sikkert dybere end de flestes. Det ejendommelige ved den var, at han for nemligst kendte Menneskenes daarlige Egenskaber, deres Dovenskab, deres Uærlighed og deres Fejghed. En hvilken som helst Person, der i et aabenhjertigt Øjeblik var naiv nok til at hævde noget uegennyttigt som Motiv til en eller anden Handling, maatte standse midt i sin Tales Strøm, naar han saa Burks Smil.

Smilet var ogsaa af en ualmindelig ondartet Beskaffenhed. Den kraftige Overlæbe løftede sig med den kortstudsede Moustache helt op under Næsen og videde sig ud, hen til Siderne, saa alle de hvide Fortænder i Overmunden, Hjørnetænderne og de forreste Kindtænder blev synlige.

Det Smils gennemtrængende Grusomhed var der ingen, der stod for. Det var stærkere end det stærkeste Ræsonnement, fordi det saa pludseligt afslørede Burks særegne Art af Indsigt i Menneskesjælen. Det var i Reglen akkompagneret af et lille Grynt, der netop understregede det ufornødne i at tage til Genmæle, og et sært blankt Blik, der næsten skelede af Dybde, og som fik den, der følte det hvile forvirrende paa sig, til selv at tvivle paa sine Motivers Ægthed.

Corel havde en Gang set ind i dette Smils foruroligende Dyb, og det havde krænket ham uendeligt. Han var kommet til at hade Burk for dette

ene Smil, og Burk vidste det og kendte Aarsagen, der efter hans Mening sad et ganske andet Sted end under hans Næse eller i hans Øjne, nemlig i en lille skummel Hule i Corels egen Samvittighed.

Corel var lidt af en Filosof, i sine egne Øjne meget. Inden han var rejst ud til Afrika, havde han gaaet som Underofficer hjemme ved Regimentet og brudt sin Hjerne med Spekulationer over Tingenes mystiske Forhold til hinanden, og han var i sin Tid kommet til det Resultat, der ikke var særligt forbløffende ved sin Nyhed, at der paa Bunden af alt Livet ligger en skjult Følelse, der finder sin højeste Tilfredsstillelse i en triviel og sindig Afvejen af Aarsag og Virkning. Dette Resultat tilfredsstillede heller ikke Corel, og han gjorde gentagne Forsøg paa for sin egen Persons Vedkommende at bryde ud af denne haabløse Sammenhæng, der virkede paa ham som en Spændetrøje. Omsider lykkedes det ham at komme til den Slutning, at det dog var muligt for den enkelte at frigøre sig for visse Love, der tyranniserer Verden. Han blev hovmodig, og da han traf Burk, der ønskede Sammenhæng i alt, hvad han og hans Underordnede foretog sig, betragtede Corel ham ufrivilligt som en Barbar.

Iøvrigt var Corel her i Congo Militæragent og kommanderede Posten Bombo, der laa fire Dages Rejse nord for Kibundu, Regionschefen Kommandant Burks Residens.

Corels Post laa paa et temmelig udsat Sted, midt inde i en urolig Befolkning. Det var i det hele

taget en daarlig Post, der nok kunde kræve en mere virksom og mindre filosofisk anlagt Agents fulde Anstrængelse for at komme lidt paa Benene. Men der var ingen anden for Haanden end Corel, saa Burk maatte jo tage ham, som han var.

Husene i Bombo var elendige, Føden var knap baade for den Hvide og for de Sorte, Forbindelsen med Kibundu var mangelfuld paa Grund af Befolkningens stærke Tilbøjelighed for Rov og Mord, og Ordenen og Disciplinen i Posten var ualmindelig slet.

Havde de Indfødte krigerske Tilbøjeligheder, saa havde Corel til Gengæld større Hang til at sidde paa Verandaen af sit ufuldendte Bambushus og gruble over en eller anden Bog, der kunde sætte ham tilbage i evropæiske Forhold, end til at tage sig aktivt af de nærværende.

Hvis en eller anden Ting gik galt, glemte han altid at give sin egen Inerti Skylden og tænkte i Stedet for ved sig selv:

„Det er uhørt at lade mig sidde her paa en afsondret Post, uden tilstrækkelig Føde, uden passende Boliger, med udisciplinerede Soldater og med en stridig Befolkning.“

I hans filosofiske Ophøjethed faldt det ham ikke ind, at han selv burde lægge sig i Selen for at skaffe Føde og Boliger og bringe ordnede Forhold til Veje.

Det var flere Maaneder siden der var kommet Varer op til at betale Soldaternes Sold med. Forsinkelser i Transporten og uheldige Dispositioner i Centralmagasinerne nede ved Hovedfloden var

Skyld i denne Mangel, der for Corel var saa meget pinligere, som han i Forvejen ikke var i Stand til at holde Styr paa sine Folk. Soldaterne kom stadig til ham og spurgte, om de nu ikke snart fik deres Sold, en enkelt af dem blev endogsaa saa fræk overfor Corels Ubevægelighed, at han mumlede noget om, at hvis de ikke snart fik, hvad de havde til Gode, vilde de gøre Mytteri.

I Stedet for at gøre Forsøg paa at hævde sin Stilling nedad ved energiske Forholdsregler, vendte Corel sig i sin Afmagt opad mod Burk, der efter Corels Mening sad og vanrøgtede den Sagernes Sammenhæng, som han iøvrigt selv foragtede.

Han skrev til Burk, at han fralagde sig alt Ansvar for, hvad der kunde ske i Posten, hvis der ikke straks blev sendt Varer op i tilstrækkelig Mængde til at betale Folkenes Sold.

Burk svarede tilbage i et officielt Brev paa Administrationens Papir, med Indregistreringsnummer og det hele, at han ingen Varer havde, og at Guvernementet, saavidt Burk vidste, ikke tænkte sig Muligheden af, at dets Funktionærer rundt om i Posterne sad parat til, i Stedet for at gribe aktivt ind og vise, hvad de duede til, at stikke Halen mellem Benene og fralægge sig Ansvaret, naar Vanskeligheder truede, eller naar der var Fare paa Færde.

Dette Brev havde den tilsigtede Virkning paa Corel. Den sidste Passage slog ned i ham som en Bombe, forskaffede ham en heftig Hjertebanken og forhindrede ham i at sove hele Natten.

Næste Morgen var han vred og stod selv og kom-

manderede ved Exercitsen hele Formiddagen. Bagefter gik han ind og skrev et Brev til Kommandanten, i hvilket han bad om at blive afløst paa Grund af Sygdom. Han vilde ikke tjene mer under den Barbar, sagde han til sig selv. Burk kunde selv komme op og bringe sin Post i ordentlig Forfatning, det var ikke hans Sag.

Otte Dage efter fik han det Svar tilbage, at Burk vilde videresende hans Andragende, naar Corel privat vilde meddele ham omgaaende, at han var vidende om, hvorledes et saadant Andragende kunde udlægges, naar det samtidig blev meddelt de militære Autoriteter, at Andrageren paa det nuværende Standpunkt for første Gang i sin Tjenestetid befandt sig i en Situation, hvor der var Brug for hans personlige Initiativ.

I Brevet var der desuden Forskrifter om at bringe alt i Orden, da der ved den eventuelle Afløsers Overtagelse af Corels Funktioner vilde ske Indberetning om enhver Mangel ved Posten. Burk nævnede, at Corel, skønt han havde Hænder nok til sin Raadighed, i de ti Maaneder, han havde varetaget Hvervet som Postchef, havde ladet Bygninger og Plantninger ligge hen, at han havde forsømt Instruktionen af Soldaterne, og hvad der var det vigtigste, han havde, ved at undlade at foretage de forskriftsmæssige Rejser, paataget sig Skylden for, at Befolkningen var ganske desorganiseret og for Øjeblikket befandt sig i aabenlys Revolte. Brevet sluttede med en Forespørgsel om, hvorfor Corel, trods Ordrer desangaaende, aldrig havde opsøgt den Gruppe af Rebeller Vest for hans Post, der i

den senere Tid jævnlig havde truet Bombo med Angreb.

Corel satte sig ned og skrev med skælvende Haand, at han var sig enhver Fortolkning af sit Andragende fuldkommen bevidst. Som Svar paa det sidste Spørgsmaal angav han, at det efter hans Formening var utilraadeligt at opsøge de nævnte Rebeller med den ringe Styrke, han raadede over. Men da han satte Punktum efter denne, som han selv havde syntes, vel turnerede Sætning, studsede han pludselig ved at se foran sig et sært forvirrende Smil, der aabnede sig over en ubarmhjertig, hvid Tandrække, og han rystede, da det gik op for ham, hvor han sidst havde set det. Det lyste igennem ham nu som den Gang paa en paatrængende Maade, der saarede ham i det inderste.

Brevet blev sendt afsted samme Eftermiddag, men allerede Morgenen efter havde Angsten for dette Brev faaet saa stor Magt over ham, at han sendte Bud afsted for at tilbagekalde det. Men Budet kom tilbage en halv Snes Dage senere sammen med Brevbæreren og med uforrettet Sag. Brevet var afleveret til Burks Intendant i Kibundu. Burk selv var gaaet paa Rejse med fem og tyve Soldater. Hans Maal, blev der sagt, var Rebellerne Vest for Bombo.

Da Corel fik denne Meddelelse, havde han en Fornemmelse af, at der fra nu af hang en truende Ulykke over ham, og at han maatte tage sig sammen for enhver Pris. Den Omstændighed, at Burk var gaaet vestpaa med en saa ringe Styrke som

fem og tyve Mand, han havde selv fyrre, beroligede heller ikke hans opskræmte Samvittighed, og Bevidstheden om, at Burk nu ikke længer befandt sig mod Syd, men mod Vest, desorienterede ham og fik ham jævnlig til ganske at tabe den Smule Sindsligevægt, han kunde tilkæmpe sig ved at tage Del i Arbejdet i Posten med anspændt Iver.

Han sov meget daarligt om Natten, og det hændte, at han vaagnede op af sin nervøse Halvslummer med et Skrig, der fik Skildvagten foran Huset til at fare sammen og knuge Haanden om Geværet.

I saadanne Øjeblikke maatte Corel, inden han faldt til Ro igen, hen og lukke et Vindue op, se ud i den stjerneklare Nat og forsøge at frigøre sine Tanker for en pinefuld Tvang, der drog dem mod en tænkt Straahytte, der mange Mil ude i Natten beboedes af den vejfarende Burk.

Efter en saadan Nat stod han ganske tidlig op, satte Folkene i Arbejde med at reparere Huse, feje, luge, plante og bringe i Orden. Negrene saa' tavse paa ham og lystrede under Indtrykket af, at en ny uimodstaaelig og uforstaaelig Kraft havde bemægtiget sig den hvide Mand og gjort ham til Herre. Det føltes som en ny Aand, der var kommet over Posten, havde fyldt Sindene, gjort Dagene anderledes og forrykket Begreberne, noget usynligt tilstedeværende, der sad et Sted i En selv og kontrollerede Sjælen.

Men Corel havde mistet Appetitten. Han blev mager og bleg og sygnede under Følelsen af en voldsomt stigende og trykkende Tavshed.

En Dag kom der et Brev fra Burk. Det meddelte,

at han vilde komme til Bombo om en Uges Tid.

Fra det Øjeblik kom der en grænseløs Uro over Corel. En Tanke, han ikke turde tilstaa for sig selv, greb ham og pinte ham ved sin stadige Tilbagevenden. De Sorte havde talt til ham om de to store Floders Vandskel, langt Øst for Posten. Han havde tidt tænkt paa disse græsklædte Højder, hvorfra der skulde være Udsigt over kæmpemæssige, skovdækkede Sænkninger. Tanken om disse milehvide Udsigter havde tidt paatvunget sig ham her i det flade Land, hvor Skoven aldrig levnede ham mer end nogle Hundrede Meters Synsvidde. Nu syntes han, at denne Skovmur kvalte ham, og hans Længsel mod Øst steg som en skærende Hjemve. Der laa jo derude paa Højderne en stor Landsby, som Burk selv en Gang havde givet ham Ordre til at besøge. Om han rejste derud.

Andendagen efter Modtagelsen af Burks Brev gav han Ordre til at pakke, og næste Morgen efter en søvnløs Nat drog han afsted med en Snes Soldater og en halv Snes Bærere, før Solen løftede sig over Skoven.

Han fo'r fremad i lange udmattende Ilmarcher og gjorde først Holdt i en Landsby eller i Skoven, naar Benene knækkede under ham, eller naar Ryggen slappedes, saa han ikke længer kunde holde sig oprejst.

Tredje Marchdag, mens Kolonnen føg hen ad Stien som forfulgt af rasende Fjender, følte Corel sig paa en Gang foruroliget af sin Krops Magerhed og sine Hænders Hvidhed, og han tænkte ved sig

selv, at han var ved at dø; han kom til at grunde over, hvorfor han egentligt gik her, syg som han var. Og det gik op for ham, at Grunden hertil var ham selv uklar. Og han anspændte sig for at faa Svar paa dette Spørgsmaal. Og Svaret kom som et Lyn fra hans Hjernes dødtrætte Mørke, og det fik hans Hjerte til at banke vildt i den udpinte Krop:

„Du løber for Burk!"

Dette Svars Fornedrelse lammede ham, og han sagtnede Marchen.

Han syntes, det var ude med ham. Han kunde ikke leve med Skammen. Der var ingen Redning mere. Han søgte, men der var ingen.

Der kom en mild Lindring over ham, da han fik den Idé selv at gøre Ende paa sine Lidelser. Naar han var kommet i Seng om Aftnen i Landsbyen, hvor de skulde gøre Holdt, vilde han sætte sin Revolver for Tindingen og trykke løs. Paa den Beslutning havde han en nogenlunde sorgløs Eftermiddag, men om Natten, da han laa søvnløs i sin Hytte og prøvede paa at bringe sin Beslutning til Udførelse, turde han ikke.

Han rejste sig i Mørket Kl. fire, pakkede selv sine Ting sammen, lukkede og laasede sin Sengekuffert. Kl. fem lod han Folkene vække, pint af en ubændig, dræbende Utaalmodighed.

Kl. halvsex styrtede den lille Kolonne i forceret March hjem mod Bombo.

Corel syntes, han fløj med rystende Iltogsfart, at Træerne føg forbi ham, og Stien blev til en susende graa Stribe under ham. Han følte, at han var kommet ind i en rasende Tiltrækningskrafts Hvir-

vel, at han ubehjælpeligt reves med, og at Farten steg svimlende. Vegetationen foran ham nærmede sig hans Øje, som om den blev skudt frem imod ham af rygende Orkaner. Han syntes, han slyngedes mod de store Træer i Vejknæene, at han tørnede imod dem, og at hans Brystkasse knustes atter og atter mod de piggede Træstammer. En Gang sparkede han sin højre Fod af mod en Trærod, en anden Gang fo'r hele hans Legeme paa en uforstaaelig Maade gennem Træer og Buske, syntes han.

Han jog afsted hele Dagen og hele den paafølgende Nat til stor Forfærdelse for de maalløse Folk. Næste Morgen sad han i Skoven og sov to Timer i en Stol. Da han vaagnede, sprang han op og rasede fremad, dinglende som en beruset. Et Par af Soldaterne tog ham under Armene. Da han følte denne nye Støtte, brølede han vildt:

„Fremad! Hurtigt Løb!"

Han følte ikke længer Grunden under sig, saa' ikke længer Træerne, fornam kun et ustandseligt voksende Fald gennem en Afgrund.

Naar hans Hjerne en Gang imellem blev saa klar, at han kunde tænke, stemte Virkeligheden ham for Brystet som en Mur. Det stod ham forfærdelig klart, at han havde forspildt alt, at han havde svigtet fejgt, og at han nu døde af gyselig og skamfuld Angst. Thi det var jo Sandheden bag hans stædige Løgn, at han havde givet op, da han for første Gang i sit Liv stod overfor Faren. Det var hans Æres dybe Fald, hans Væsens grufulde Opløsning. Han følte, at alt, hvad han havde levet

og tænkt, var Løgn og Bedrag og Forfærdelse, thi det havde altsammen ført ham lige lukt ind i denne Katastrofe, der fældede ham for evigt, netop i det Øjeblik, da han burde kunde gøre den store Kraftanstrængelse for at vinde Livet.

Corel lignede en Dødning. Han troede undertiden selv, han var død. Han spiste ikke længer, kunde ikke faa Mad ned, men tilfredsstillede sin Trang til Næring ved at drikke sort Kaffe i Spandevis.

Da de naaede ind i Nærheden af Posten, kom en Mand løbende imod dem. Corel saa' paa ham, at han vilde sige, at Burk var ankommet til Posten. Han følte det som et Dødsstød.

Burk stod under Taget paa den lave Veranda om Corels ufuldførte Hus, hans Blik var blankt og koldt som Staal. Corel stod foran ham med gyngende Knæ og en blodløs Haand til Hatten.

„Goddag, Corel. En lille Rejse?“ spurgte Burk.

Corel strakte Haanden ud og pegede:

„Derude, Hr. Kommandant.“

Corel drejede ikke Hovedet. Hans Blik klyngede sig til Burks, bønfaldende og dødsangst, og i Burks Øjne kom der et Glimt af Barmhjertighed, mens han sagde:

„Jeg fik det først paa Rejsen, saa det er ikke afsendt endnu. Hvis De vil have det igen, kan De blot tilbagekalde det.“

Skønt Corel følte sig ubarmhjertig afklædt, svulmede der op i ham en Følelse af vældende Fryd og Frelse ved Tanken om, at han havde overgivet sig paa Naade og Unaade, og at han nu kun var en ubestemt Skæbne i den andens Haand.

Da Corel var klædt om, skrev han straks, saa vanskeligt det end faldt ham i hans forvirrede Sindstilstand en Tilbagekaldelse af sit skæbnesvangre Brev, og fra det Øjeblik, da han præsenterede den til Burk, oprandt der nogle gode Dage for ham.

Burk gav ham Haanden og sagde:

„Alt tilgivet."

Og Corel lagde Mærke til, da han vovede at løfte Blikket, at Smilet i Burks Ansigt var træt og næsten barnligt. Det forbavsede ham, og de kommende Dage tænkte han ofte paa dette trætte Smil. Han laa paa Lur efter det, og hans Tanker kredsede instinktmæssigt om det.

Burk blev i Posten fjorten Dage, og Corel følte sig tryg. Han havde ikke længer noget, der plagede ham, intet at bryde sit Hoved med. Der var en Orden i Posten som aldrig før. Alt gik af sig selv. Selv over de Indfødte var der kommet Ro efter Burks Rejse gennem Landet, og der kom stadig Høvdinge til Posten, der ønskede at slutte Fred med den store hvide Mand.

I de fjorten Dage tilbragte Corel mange Timer i Samtale med Kommandanten paa Verandaen. Denne var en anden end før, god og ligefrem, syntes Corel, og han blev selv sund og tyk og lystig i Burks trygge Selskab. Kun en Gang imellem følte Corel sig ilde berørt af Kommandantens Nærhed; det var, naar han opdagede, at Burks Blik hvilede paa ham med en egen distrait og generende Mistænksomhed. Men Burk blev i Reglen efter saadanne Øjeblikke endnu mere elskværdig end før,

og den frie Tone, der herskede mellem dem til daglig, blev blot endnu friere.

Corel blev mere og mere fortrolig overfor Kommandanten, og med Fortroligheden kom noget af det gamle Overmod igen, Angsten og Usikkerheden, som han tidligere havde følt overfor den anden, gav efterhaanden, som han følte sine fysiske Kræfter vende tilbage, Plads for en forsigtigt følende Trang til paany at hævde sig i den andens Øjne. I sin Tale søgte han at gøre Burk begribeligt, at denne havde taget fejl af ham, at han havde handlet af Uforstand, og at han havde faaet Udseende af at være en anden, end den han var.

Men hver Gang Corel kom ind paa det Emne, blev Burk tavs. Og Burks Tavshed var uhyggelig og trykkende. Corel følte meget af den gamle Angst for denne Tavshed, og da han først havde lært den at kende, gav det et Sæt i ham, og han følte det, som om noget uvist, han ernærede sig af, standsede brat, naar Burk kneb sin store Mund sammen og Blikket blev staalkoldt. Ved saadanne Lejligheder opstod der en besynderlig Kamp mellem Burk og hans Underordnede. Corel stillede Spørgsmaal og kom med Paastande for at faa Burk til at tale, og Burk var mistænksom og indesluttet og holdt igen paa Ordene.

Corel vandt efterhaanden saa meget i Burks Selskab, og Forholdet mellem dem artede sig saadan, at de begge, naar disse smaa tavse Stridigheder kom paa, havde en Følelse af, at de stredes med nogenlunde lige Vaaben. Der var maaske ogsaa tilsidst kun den Forskel paa deres Kræfter, at

Burk var klogere end Corel, der blot instinktmæssigt anede, hvad det hele drejede sig om.

En Dag sagde Corel, drevet af en Indskydelse til at trænge ind paa den anden, der var tavs:

„Det er mærkelig, saa hurtig det gaar fremad med min Sundhed.“

Burk, der ikke vilde have svaret, aabnede Munden og sagde:

„Det er ikke mærkeligt.“

„Jeg synes, det er mærkeligt,“ gentog Corel.

„Tror De ogsaa,“ sagde Burk, „at De vil blive ved med at være lige saa rask og — vel til Mode, naar jeg rejser herfra?“

Corel saa pludselig for sig sit ensomme Liv i den mistrøstige og udisciplinerede Post før Katastrofen, og han begreb med et, at hvad den anden havde bragt med sig, det kunde han, om han vilde, føre med sig igen, naar han rejste. Det gøs i ham. Ikke desto mindre svarede han med en bevidst Løgn:

„Ja, det tror jeg.“

Siden det blev klart for Corel, at Burk øste sin Livskraft af et Væld, der var skjult for ham selv, og som maaske kunde udtømmes, besluttede han sig, drevet af Fejghed og af en usikker Angst for Fremtiden, tiltrods for sin egen Samvittigheds onde Anelser, til at bestjæle ham, saa godt han kunde, og mens Tid var.

Naar de nu talte sammen paa Verandaen, lurede Corel mere bevidst og ivrigt efter det trætte Smil han havde set i Burks Ansigt. Og Burk forandrede igen sit Væsen overfor Corel. Han kunde lukke

sig inde i sit Værelse i Timevis, mens Corel sad i sin Stol udenfor hans Dør og ventede.

En Dag, da Corel sad der, gik Døren til Burks Værelse op, og da Corel saa derhen, sprang han op af Stolen, skælvende over hele Kroppen.

I Døraabningen stod Burk, rolig som sædvanlig. Men Corel saa, at hans Overlæbe løftede sig med den kortstudsede Moustache helt op under Næsen og videde sig ud, hen til Siderne, saa alle de hvide Fortænder i Overmunden, Hjørnetænderne og de forreste Kindtænder blev synlige.

Og i hans Øjne lyste der et sært blankt Blik, der næsten skelede af Dybde og fæstede sig forvirrende og ubarmhjertigt i Corels.

Smilet sagde tydeligere end Ord:

„Kujon!“

Det var i og for sig ingen Nytte til, at Burk lukkede Munden op. Corel havde allerede forstaaet det hele, før han hørte det:

„Jeg rejser imorgen.“

Dette var Corels største Oplevelse i Congo. Den kastede sin Skygge over Resten af hans Tjenestetid. Naar han senere vandt en lille Sejr over andre, følte han den altid i Tide som et Nederlag, fordi en hemmelig Oplevelse, der boede langt inde i hans Erindring, gennemskuede ham og holdt hans Hovmod i Tømme. Denne Hændelse blev Begyndelsen til en Opfattelse af Verden, der virkelig rykkede ham ud af den Tingenes pinagtige Sammenhæng, der en Gang havde krænket ham. Fra den arbejdede han sig i sit Ansigts Sved op til at blive en habil Postchef.

SANGALIMENE FRA UPOTO

SANGALIMENE var en af Urskovens bedste Hjælpere i dens Kamp mod Fremtiden. Han hentede sin uudtømmelige Aktivitet fra en gaadefuld Kulturs bundløse Dyb. Hans Blik var varmt og stærkt og lyste med andre Tiders Glans. Hans høje Skikkelse med de brede Skuldre og den stærke, smidige Underkrop var som et Fortidsgenis lykkelige Skaberdrøm.

Sidste Gang han var i Posten Vanakanda, havde han været i høj Grad grov og uforskammet overfor den unge Postchef, Sergent Dubois, af de Sorte kaldet Kwango. Han havde sagt til ham:

„Upotolandet er mit. Hvis nogen vil have, at jeg skal levere Kautsjuk, saa kan han selv komme og hente den."

Kwango dirrede af Harme, da han stod og fortalte dette til Kaptajn Salonga, der med sit Kompagni var ankommet til Posten fra den østlige Del af Regionen, hvor han havde haft Standkvarter de sidste to Aar.

„Har han da slet intet ydet?" spurgte Kaptajnen.

„Intet. Han kom her tomhændet med en Snes bevæbnede Mænd og opførte sig som en Tølper."

„Kald paa Sergent Iboko."

Iboko kom løbende ovre fra Soldaterlejren og stillede sig op nedenfor Verandaen med Haanden til den røde Fez.

„Du har været her i Posten sammen med Kwango. Fortæl."

Kaptajnen talte Suahili, det Sprog, der fra gammel Tid taltes mellem ham og Iboko.

Iboko gik de tre Trin op til Verandaen og nærmede sig tøvende og betænksomt til den Hvide, der sad i sin Lænestol inde i den aabne Forstue og rullede en Cigaret. Iboko saa ned paa sine nøgne Fødder, der skinnede sorte og blanke af Olje, rettede sig i den blaa Lærredsuniform og pegede paa sin Guldgalon.

„Salonga! Denne Galon har Guvernøren givet mig. Jeg lyver altsaa ikke. Sangalimene har været her, og han var meget ond, fordi Soldaterne var borte. Jeg har tjent Guvernementet i tolv Aar, og jeg kan derfor ikke sige noget, som ikke er sandt. Tro mig. Ude hos Sangalimene trækker det op til Uvejr. Det er ham, der har kaldt hele Befolkningen herfra Egnen op til Upoto."

„Det er jo Hungersnøden og Kopperne, der har jaget dem derop," sagde Kaptajn Salonga paa Bangala og saa hen paa Kwango, som ikke forstod Suahili.

Iboko tog igen til Orde:

„Salonga! I gamle Dage var Sangalimene Din Ven, fordi han frygtede Dig. Da var han lille, og Du var stærk. Nu er han ikke bange for Dig længere. Hans Medicin er slem. Det er ham, der har sendt Hungersnøden og Kopperne. — Sangalimene har onde Hensigter," sluttede Iboko med det skarpe Lyn i de mørke Øjne, der betyder, at man selv tror.

Kaptajnen vendte sig roligt mod Dubois og sagde:

„Det betyder ikke noget, det med Sangalimene,

men jeg skal give ham en ordentlig Overhaling for hans grove Optræden overfor Dem, kan De tro. Gaa nu ind og gør den Rapport færdig."

Kwango gik og forsvandt ind ad Kontordøren i Enden af Bygningen. Kaptajn Salonga sad stiv i sin hvide Uniform og drejede Hovedet efter ham. Han blev siddende en lille Stund og saa gennem Cigaretrøgen Sommerfuglene danse i Solen henne mellem Blomsterne og Kaffetræerne foran Huset.

Han følte endnu i Kroppen en behagelig Rest af lange Marchers Træthed. Tankerne vilde helst kredse langsomt om noget ligegyldigt, glide ind under de sorte Skygger under Kaffetræerne, gribe et flagrende Lys langt borte fra de fjerne Breddegrader, hvor Solen lyser gult, eller staa helt stille.

Saa drejede han Hovedet med et pludseligt Sæt, og hans skarpe, søgende Øjne ramte lige midt i Ibokos vidtaabne, sikre Blik.

Der blev de hængende et Øjeblik for at læse nogle faa Ting, som en udaset Vejslider undertiden sætter Pris paa at faa at vide af det gammelkloge Naturbarn, der har fulgt En i mange Aar gennem alle Urskovens Omskiftelser, og som man har stillet paa en udsat Post, Tiderne og Forholdene ikke tillader En selv at overkomme.

„Lokuta te," sagde Iboko. „Jeg lyver ikke."

Salonga havde kendt Sangalimene, lige siden han selv var kommen til Regionen. Og han havde paa Frastand fulgt hans Løbebane med større Interesse, end han havde skænket de andre Høvdinges.

Thi han havde forstaaet, at Sangalimene vilde komme til at betyde noget ualmindeligt for denne talrige og stridslystne Befolknings Fremtid.

Og han havde ikke taget Fejl. Sangalimene var blevet den mægtigste af dem alle. Men Salonga vilde og kunde ikke tro, at Høvdingen skulde være vokset ham over Hovedet. Det var umuligt. Han tænkte sig tilbage til det Aar, da Sangalimene havde hjulpet ham med tusende veldisciplinerede Krigere mod Ben Sabi, Forræderen, der havde nedsablet hele den Karavane af Hvide og Sorte, som skulde bringe Dampbaaden ad Skovstien op til Makofloden.

Kaptajn Salonga smilede, mens han sad og udmalede sig Sangalimenes nøgne, skinnende Skikkelse. Han saa ham staa kæmpestærk, slank og fin som en Statue, støttet mod den lange, blinkende Lanse og kaste Ben Sabis afhuggede Hoved hen foran Teltaabningen.

Den Dag blev Salonga og Sangalimene Venner. Han havde raabt til Høvdingen:

„Du er en vældig Hersker, en ubetvingelig Kriger, Guvernementets første Høvding, min Ven for bestandig."

I sin Glæde over det heldige Udfald af et langsommeligt og trættende Felttog havde han søgt Bangalasprogets højeste Superlativer, indtil Sangalimene knækkede sammen atter og atter i Anfald af lykkelig Skoggerlatter.

Salonga lo selv ved Tanken, rejste sig op, slog Iboko paa Skuldren og sagde:

„Lokuta, det er Løgn. Begynder Urskovens

Skræk, Iboko, at blive gammel, eller drømmer han ondt som Kvinderne."

Men Ibokos ellers saa lydige Ansigtsmuskler gav intet Genskin af Salongas hvide Smil. De sorte Øjne saa ved Siden af, og saa langt.

„Lokuta te."

Kaptajnen stod stille, saa et Øjeblik paa ham og sagde:

„Om faa Dage skal vi ud og hilse paa min gamle Ven Sangalimene i Upoto. Vi maa se at faa Orden paa Sagerne her i Landet. Gaa. Og lad være at tale til nogen om Dine onde Anelser."

Iboko traadte af, langsomt som en gammel prøvet Soldat, hvis Tanker i Øjeblikket arbejder tungt. Det tænkte Kaptajn Salonga, da han stod og saa ned paa den højre nøgne Fod, der sattes tilbage, og da Iboko havde gjort omkring og saa samlede Hælene igen, inden han gik ned ad Trappen, stod Salonga og tænkte en dunkel Tanke om, at Iboko kunde have Ret.

Men paa Vejen hen til Kontoret sagde han dog til sig selv:

„Det er umuligt. Alle andre. Ikke Sangalimene."

— — —

Det øsregnede. Vandmasserne drønede med ustandseligt bragende Bulder ned over Skoven. Selv om Kwango havde skreget højt, vilde Iboko, der gik lige foran, ikke have været i Stand til at høre ham.

Midt i den lange hastigt marcherende Enkeltmands Kolonne havde Kwango en dyb Fornem-

melse af Ensomhed, fjernet som han var fra sine Folk af Regnens Skralden, der fyldte Ørene. I hans febersyge Hjerne sang og spillede sære, flimrende Hallucinationer ud og ind af en ensformig Lydtummel.

Han kunde knapt tænke. Men han frøs, og Regnen løb i Strømme nedad hans Ryg og Bryst indenfor Lærredsdragten. Han havde Feber af Sult og Overanstrengelse. I ti Dage havde de marcheret gennem et Land, som Hungersnøden og Kopperne havde jaget det meste af Befolkningen bort fra. De var gaaet gennem Landsbyer, hvor de kun havde truffet døde og døende. Ikke en Bid ordentlig Føde havde været at opdrive, hverken til ham eller Folkene. Og den Smule, han havde haft med fra Vanakanda, var spist de første fem Dage. Nu havde han lige siden levet paa Maniokblade og Palmenødder, og Folkene havde neppe nok faaet det. Og saa var han saa træt og forkommen, som han aldrig havde været før i sit Liv.

Monstro Kaptajnen nu var i Upoto med sine firsindstyve Mand. Allerede anden Dagen efter Afrejsen fra Posten havde Kaptajnen for Furageringens Skyld delt Detachementet mellem sig og Kwango, og han havde sagt:

„Den femtende om Formiddagen er jeg i Upoto. Hvis De marcherer godt de to sidste Dage, kan De være der et Par Timer efter mig.“

Og Kwango saa i et pludseligt Syn Kaptajn Salonga staa foran sig den Morgen, de skiltes, og betragte ham med et træt Blik, han ikke forstod. Kaptajn Salonga havde tilføjet:

„Og der kan intet ske, som kan forhindre mig i at være der til den Tid.“

Det var den femtende i Dag, og Klokken var to. Han tradskede videre i Hælene paa Iboko. Han lyttede til Regnen og syntes, at Larmen sagtnede og følte det som en Befrielse. Paa den anden Side af en lille Skovbæk gjorde han Holdt for at samle den lange Kolonne, som den hurtige March havde splittet. Han sank udaset ned paa en lille Feltstol, som Boyen slog ud bag ham, og mens han sad der sammensunken, med Kinder der brændte af Feber, stilnede Regnen helt af og undte hans Hoved en Smule Ro.

Rundt om ham paa Trærødder og Jordknolde sad de forreste Folk, helt graa i det sorte af Anstrængelse, Sult og Kulde. Nogle af dem faldt straks i Søvn. Andre sad med Geværerne støttede mellem Benene, stirrende ned i Jorden eller ind i Buskene med det lange, stillestaaende Blik, der drømmer om blaa Røg, som vikler sig trevent ud under lave Tagskæg, og om fyldte Lerpotter, der staar og smaasnorker over en nøgen, osende Ild.

Kwangos Øjne gled fra dem op ad den staaende Iboko.

Ibokos stærke, brede Ansigt var skarpt og indfaldent som en sygs, men der var en stille, ubetvingelig Styrke i hans Skikkelse, som han stod der og lænede sig til Bøssepiben med Ansigtet vendt mod de tilsølede, vaade Soldater og Bærere, der langsomt asede sig frem gennem Moradset og Trærødderne ovre paa den anden Side Aaen. Det slog Kwango, at foruden det svuppende Sug af Fødder-

ne, der gik i Mudret, hørtes der intet. Kun tom, knugende og modfalden Tavshed. Ikke et Ord blev der talt.

Der kom en Indfødt gaaende hen imod dem paa Stien. Han standsede med et Sæt.

„Er Salonga i Upoto?" spurgte Iboko med Hagen paa Bøssepiben.

Nej han var ikke. Man havde intet hørt til ham endnu. Manden gik videre.

Kwango saa igen for sig Kaptajn Salonga, som han stod den Dag foran ham og gav ham Marchordren. Han grundede paa, hvad det kunde være, der sad et Sted i hans Hukommelse og fordoblede Feberuhyggen, nu mens den nøgne Mand med det daarlige Budskab forsvandt ovre paa den anden Side Aaen.

Han frøs, skønt han var saa varm, at de pjaskvaade Benklæder, dér hvor de spændte stramt over Knæene, havde store, tørre Pletter, og han havde mest Lyst til at kaste sig ned paa Stien, krybe sammen i en Klump og sove.

Han saa atter hen paa Iboko, hvis mørke stirrende Blik et Øjeblik syntes at læse i hans feberhede Sjæls Uro.

Saa rejste han sig i de møre Knæ og rettede den stive Ryg.

„En avant."

Den lange Hale af Soldater, Boyer og Bærere gled ind i Udkanten af en stor, aaben Plads, og langt borte over en ung Maniokmark saa de Tagene af en Landsby titte frem under en viftende Bananlund.

Her var ung Maniok overalt, spæde Ris- og Majs-

marker, og ovre i Skovbrynet stod Parasoltræerne og vinkede hjemligt med deres store, fingrede Blade.

Eftermiddagssolen begyndte at skinne frem af Graavejret. Ikke en Vind rørte sig. Oppe mellem Husene i Landsbyen saa de Folk gaa fra og til, men hørte ikke en Lyd. Der var dødsstille som i hans egen Kolonne.

„Har I intet hørt til Kaptajn Salonga?“ spurgte Kwango, da de langsomt drog ind paa den aabne Plads mellem Husene og Banantræerne, der var for unge til at bære Frugt.

„Nej, intet,“ svarede en gammel Neger, øjensynlig en stedlig Avtoritet, der var kommet dem i Møde omgivet af en Skare yngre Mænd.

„Hvor er Sangalimenes Hus?“ spurgte Kwango videre.

„Denne By er Kimpokos, min. Vi har kun været her i sex Maaneder. Sangalimene er flyttet herfra, der er endnu tre Marker og to Vandløb, inden Du naar hans By.“

Iboko stod og saa den gamle mistroisk ind i hans rynkede Ansigt med sit sultne, gættende Blik. Det syntes ham mærkeligt, at Sangalimene havde forladt sin gamle Bolig, og at ingen havde hørt noget om Kaptajnen, der sikkert maatte være kommet. I de mange Aar, han havde marcheret med Salonga, var han aldrig kommet senere, end han sagde.

„Har I noget at spise her til mine Folk?“ spurgte Kwango. „Vi har ikke set Mad i flere Dage.“

„Vi er fattige her. Vore Marker ere ganske unge. Ovre hos Sangalimene er der Ris, Majs, Maniok og Bananer i Mængde.“

Kolonnen snoede sig videre. Kwango var dødtræt, men han vilde naa frem idag.

Overalt hvor de kom, laa der Hytte ved Hytte. De saa ind i Smaagaarde og lave Køkkenhytter, hvor Kvinderne sad og bankede Banangrød eller kogte Pondu paa Maniok- og Kartoffelblade. Udenfor Hytterne sad Mændene og fulgte med dovne, sky Blikke Soldaterne, der gled langsomt fremad med magre Fjæs og Tankerne dybt nede i de rygende, ugæstfri Potter.

Sent paa Eftermiddagen efter at have gennemvandret udstrakte, modne Marker kom de ind i Sagalimenes Landsby.

Kwango gik og lyttede til den glade Mumlen, der lød hen langs den lange Række af røde Fezer, som bugtede sig foran ham over Manioken, og selv var han oplivet ved Synet af denne umaadelige Rigdom paa Fødemidler.

Netop som han drejede om Hjørnet af en lille Bananlund, der hidtil havde skjult Husene i Landsbyen, faldt hans Blik paa en stor Majsmark helt nede til venstre ved Skovbrynet. Den saa ud, som om den nylig var plyndret. De store Straa var trampet ned eller stod og krydsede hinanden i skæve Stillinger. Mange af dem bar endnu tunge Majskolber.

Men han glemte pludselig Majsmarken for det, han blev Vidne til.

Fra den store, aabne Plads mellem Landsbyens hvidkalkede Lerhytter hævede der sig pludselig en øredøvende Larm af tusende Menneskers raa-

bende Sang og trampende Dans. Unge Mænd og Kvinder sang og lo og sprang i Rundkreds.

Kwango saa, at Sangen og Dansen gjaldt den fremrykkende Kolonne.

En stor Klynge af unge Kvinder dansede frem mod dem med Klask i Hænderne og Tramp i Jorden. Og ovre fra en af de store Hytter kom selve Sangalimene glad leende, fulgt af en hel Stab af unge og gamle Mænd uden Vaaben, behængte med Perler og Messing.

Paa lang Afstand raabte Sangalimene:

„Velkommen til min By, hvide Mand, store Høvding over hundrede Geværer. Velkommen Iboko, Urskovens Skræk."

Kvinderne dansede ind mellem Soldaterne, der lo over den uventede, glade Modtagelse og den nære Udsigt til at faa de tomme Maver fyldte.

Kwango følte sig helt flov, træt og svag som han var, overfor den ustandseligt leende og talende Sangalimene. Nu da han stod overfor ham, følte Kwango intet af den Harme, der havde betaget ham mange Dage efter Sangalimenes sidste Besøg i Vanakanda. Tværtimod følte han sig magtstjaalet af denne Menneskeæder. Naar han saa i Sangalimenes Blik, der syntes at slutte ham inde i et sært Lys af Højhed og Kraft, forekom det Kwango, at han egentlig burde gøre den nøgne Vildmand med Messingskjoldet paa Panden en lille Undskyldning for de Skældsord, han havde raabt efter ham i Vrede den Dag i Vanakanda: Skovdyr, Menneskeæder, Løgner.

„Har I intet hørt til Salonga?" spurgte han.

„Ja, han kommer straks, der er kommet Bud ovre fra de andre Landsbyer, han er paa Vej,“ svarede Sangalimene.

Kwango syntes, hans Lidelser var ved at faa Ende.

„Nu er det forbi med at sulte,“ sagde han til sine Folk, og Soldaterne lo med magre Grin, mens de værgede sig mod de dansendes spøgefulde Tilnærmelser.

„Vil Du have Føde til Dine Mænd straks?“ spurgte Sangalimene.

De raabte allesammen ja. Kun Iboko stod med Bøssen i Haanden og saa tung og udaset ud, upaavirket af Glæden omkring dem. Sangalimene talte igennem Skraalene:

„Hør, Kwango. Alt det I ser her er Jeres. Salonga kommer om lidt. I skal allesammen bo derovre.“ Sangalimene pegede ud over Markerne, hvor lange Husrækker var synlige langt borte. „Vent paa ham her, og lad Dine Folk plyndre den Mark derovre.“

Der saas en stor Majsmark ovre ved Skoven paa den modsatte Side af Indgangen til Landsbyen. Kwango tænkte paa den anden Mark, han havde set, da de kom. Men Tanken druknede i Larmen og Forvirringen omkring ham.

Han raabte Folkene sammen, og mens Dansen og Sangen fortsattes, blev Geværerne sat i Pyramider med en Skildvagt for hver Ende af Rækken.

Da der blev traadt af, sprang Soldater og Bærere ellevilde af sulten Jubel mellem Stubbe og fældede Træer i en stor Sværm over mod Skoven og for-

svandt i Majsmarken. Iboko blev tilbage ved Siden af den Hvide med Geværet i Haanden.

Mens Kwango stod der midt i den larmende Hob, saa han, at Sangalimene gjorde Tegn til nogen bag ham, og han følte sig pludseligt uforstaaende overfor den Lidenskab, der fik disse tusende Kroppe til at vride sig i barok og hæslig Dans, adskilt fra de andre ved en dyb Afgrund.

Sangalimene begyndte selv at danse. Først gav han sig til at trampe og vride Hofter foran Kwango, men Dansen tog ham, og han svang sig ud i de drejende Klynger.

Kwango fulgte ham med Øjnene, og han gøs ved at se alle de barbariske og vanføre Vridninger, der vrængedes ud af denne Herskerkrops flimrende Muskler.

Da lød der et Skrig gennem Sangen.

Der kom et til. Nede fra Majsmarken.

Et Sekund efter bølgede Luften af Dødsskrig og Angstvræl. Kwango saa pludseligt, hvorledes alle de glædestraalende Ansigter om ham lyste af Vildskab. Og Sangalimene stod pludselig foran ham. Hans store tykke Overlæbe løftede sig over den hvide skinnende Tandrække til et snerrende Rovdyrgrin.

„Her er Salonga!" skreg han.

Kwango følte en Afmagt i sine Ben. Foran ham paa Sangalimenes udstrakte Haand stod Salongas afhuggede Hoved og stirrede paa ham med brustne Blikke.

I samme Nu Kwango greb til Revolverhylsteret, lød der et Skud. Sangalimenes Arme klaskede ned

til Siderne, han væltede over i Hofterne, drejede de hvide Tænder mod Himlen, sank bagover og var død.

Kwango vendte sig. Alt svøbte sig i Taage for ham, men han saa Mængden styrte sig over Iboko, der stod med skinnende Øjne og Haanden knuget om sit rygende Geværløb.

Sangen og Dansen hørte op, og der blev stille paa Pladsen. Men nede i den bølgende Majsmark, hvor Sangalimenes Krigere havde ligget og skælvet i timevis af dyrisk Utaalmodighed, sprøjtede dampende Blod fra gabende Saar og aabne Halse.

Et Sekund inden Kwango saa det Sabelhug, der skulde skille hans Hoved fra Kroppen, lyne i Solen, forstod han i skarpe, ildrøde Glimt, hvad der var sket.

Han begreb, at Kaptajn Salonga den samme Dags Formiddag med sine udhungrede Folk var bukket under for et lille Brist i en sløvet Tænkeevne, ligesom han.

Saa hørte han nogle sære Grynt, der kom op til ham, syntes han, fra et dybt og aldrig anet Tidens Svælg. Det var Urskoven, den ældgamle, der lo over at se andre pines i den Dødens Gru, der sønderslider dens egen Sjæl.

MISJO MOKALI

ØJTNANT CHARCOIS, ogsaa kaldet Misjo Mokali — de skarpe Øjne — blev beordret til Vanakanda. — Han var en erfaren Marcheur, hvis Ry forlængst var trængt ind i Skovens Afkroge som en fantastisk Myte om noget ubegribelig troværdigt udenfor det, Menneskets Tanke fatter.

For dem, der gnaver Næstens Ben i Vildnisset, og som aldrig havde set ham, var han det øverste af alt, selve Drømmeuhyrernes sejrende Rival, en ny fjern Aabenbaring af den anede Hersker, deres egne gamle Høvdinges blege, truende Overmand.

Spekulerede Misjo Mokali selv over sin Existens — og han gjorde det ofte — kom han altid til det Resultat, at han var en af de smaa, at Avancementet var skidt, og at Guvernementet for længe siden burde have udnævnt ham til Kaptajn.

Baade han og hans af et uransageligt Forsyn forfordelte sorte Brødre ude i Skovperiferien havde vistnok Ret i deres Dom hver paa sin Side. Han, fordi han følte, at han endnu sad ved Foden af sin Kulturs hellige Marmortrappe. Urskovens vaagnende Aander fordi de blændes af den spirende Lyslængsel, der tvinger dem til at løfte de vaade Øjne over Instinkternes dyndede Flod, som de lever i.

Han havde tjent sine Sporer oppe i Araberzonen under Salongas Kommando. Det var paa Salongas varme Anbefaling, at han efter en af den Slags

tapre Handlinger, der giver et Guvernement Tillid til sin Mand, var blevet forfremmet fra Underofficer til Underløjtnant. Og han var Salonga evigt taknemlig for det.

Salonga havde været for ham — saadan tænkte han, naar han var blød i Sindet — som en ældre Broder, i de Aar, de havde været sammen, og han skyldte ham alt, Livet ikke undtaget.

Siden de Aar havde Strabadser og Savn gjort Misjo Mokali til en Mand, der vel undertiden, trods sin kraftige Ungdom, var bitter i Sjælen som en syg Olding, men som dog altid var parat til at koncentrere al sin produktive Vilje om det, der var umuligt for de fleste andre.

Meget af det, han en Gang havde arbejdet med paa i ungdommelig Uforstand og i den Tro, at de andres Maal var selve Livets, havde han senere sparket i Grus for at bane sig Vej til noget nyt, som han heller ikke forstod, og som han ogsaa skulde igennem.

Men en Ting holdt han fast ved med stadig glødende Fanatisme, selv naar Feber, Vanvid og Nød sænkede ham ned i hjemløs og tvivlende Uro: en næsten forbenet Taknemlighed mod Læreren Salonga.

Derfor rasede han, da han oppe i Bundu fik Underretning om Mordet paa Salonga. Derfor sitrede hans brede Bryst af indeklemt Had, da han endelig efter fjorten Dages utaalelig langsom Rejse befandt sig i Salongas gamle Station Vanakanda og lyttede til Sergent Ibokos fantasifulde Beretning

om Massakren i Upoto, hans egen Tilfangetagelse og Flugt.

Thi den gamle prøvede Negersergent Iboko, Urskovens Skræk, som man antog for at være ædt af Upotoernes første Mænd efter Massakren i Upoto for tre Maaneder siden, var virkelig genopstaaet fra de døde, eller saadan omtrent.

Han fortalte, at samme Dag, Ulykken var sket, og han selv havde dræbt Ophavsmanden Sangalimene, var han blevet snøret sammen med Tovværk og smidt ind i et mørkt Hul i et af Sangalimenes Huse med en knivbevæbnet Skildvagt for Døren.

Han havde ligget der i ti Døgn, Dag og Nat, og ventet paa sin Skæbne. Han saa' kun Solens Lys, naar han om Formiddagen til Adspredelse for Upotos Indfødte blev slæbt midt ud paa Pladsen for at modtage sine reglementerede hundrede svidende Slag af Flodhestepisken. Paa den tiende Dag fortalte en af Skildvagterne ham, at de Ældste havde afsagt hans Dom. Han skulde miste Arme og Ben i levende Live og derpaa dø under Pisken.

Det vilde Iboko ikke gerne. Hele Dagen pønsede han paa en Udvej til Flugt, og han fandt den ud paa Natten. I en Krog af det mørke Kammer laa der et Stykke Jernsten, Resterne af et primitivt Ildsted. Om Natten, da Skildvagten sov trygt, fik han Jernstenen hen til sig, og det lykkedes ham før Midnat at faa Snorene, der snærede Haandleddene, filet over. Hen paa Natten, da Blodet atter begyndte at søge ud i de lamme Hænder, og den næste Skildvagt var bukket under for Søvnen,

snoede Iboko sig tæt hen til ham, løftede den store Kniv, der var gledet ud af hans Hænder, tog omhyggeligt Sigte og begravede den mellem Skildvagtens Ribben. Han laa endnu et Par Timer efter, at han havde skaaret Baandene af Anklerne og gned sine Fødder, og før Solen stod paa Himlen, og Byen begyndte at vaagne, mens Skoven endnu laa i skimlet Halvmørke, fløj Iboko, skønt han var en gammel mishandlet Soldat, ør og svimmel af frisk Morgenluft og af nyfødt Frihedsfølelse, hen ad Skovstien, som han knap kunde skimte under sine Fødder.

Ud mod Aften, efter at han havde kravlet hele Dagen gennem det tykkeste Vildnis, fandt han en gammel forladt Hytte, som en anden Flygtning en Gang havde bygget i en afsides Krog af et uvejsomt Morads. Der gemte han sig tre Nætter.

Og nu var han her i Vanakanda igen med en ny Berømmelsens Glorie om sin benede Pande og med en ny Glød af fordoblet Vilje i de indsunkne Øjne.

Men han var blevet sær. Paa sin gamle, kloge Kone, som han ellers altid sad hos om Aftenen, ofrede han næsten ikke et Ord, og det var knapt nok, at hans tynde, benhaarde Haand gad afse et aandsfraværende Kærtegn til Sønnen, som han ellers altid havde forkælet. Der var kun en Ting, der interesserede Iboko, siden han den Dag var kommet hinkende hjem til Stationen, mager som en Dødning, det var Expeditionen, som han vidste, Distriktet havde beordret op til Upoto, saasnart der var Soldater nok i Vanakanda.

I sin Fritid gik han stadig rundt i Lejren og

hidsede Folkenes Mod paa sin Maade med Soldaterberetninger og Krigsfortællinger, og han fik de andre til at fortælle om deres, mens han selv var en opmuntrende og hjælpende Tilhører, der instinktmæssig pustede til Overdrivelsernes blussende Ild. Bagefter sparede han ikke paa æggende Haan. Han kaldte dem Løgner, hvis de løj, Hund, hvis de havde været bange, Barn, hvis der var nogen, der ikke kunde fortælle om drabelige Krigsbedrifter i Skoven.

Den eneste, Iboko ikke kunde bringe ud af sin stædige Tilbageholdenhed, var den store, vildt udseende Korporal Jombo. Han gik omkring og skummede over, at man havde taget ham bort fra en god Post i Naboregionen og sendt ham op til Vanakanda, hvor der var skralt med Levnedsmidler, og hvor Disciplinen var strengere, end det huede ham. Han var Misfornøjelsens Symbol i Posten og havde allerede haft et Par smaa Sammenstød med Misjo Mokali og med enkelte af de mere rolige sorte Underofficerer. De modvillige Elementer i Detachementet sluttede sig sammen om ham. Iboko vidste, at Misjo Mokali var paa Vagt imod ham tidlig og silde, og han var selv paa sin Post mod Korporalen.

En Dag, da Iboko havde fortalt om sit Ophold som Fange i Upoto, bemærkede Jombo, at Expeditionen slet ikke kunde komme derop, fordi der ikke var noget at spise i det affolkede Land mellem Vanakanda og Upoto.

Hertil svarede Iboko:

„Tag din Mor med, saa kan hun hente Mad til Dig."

Der var ingen, der talte om Mad til Iboko mere. Men Jombo rasede.

Det var det ledende Princip i Ibokos primitive Pædagogik: at haane og hidse. Og det var vistnok rigtigt set fra hans Synspunkt, thi han var netop kommet saa vidt ad den Vej, der fører en Menneskehed nede fra op mod Højderne, at hans sorte Sind var i Stand til at lade sig fylde og gennemskælve af en eneste stor Tankes onde Aand. Hævnen sad ham i Sjælen.

Han var selvfølgelig Misjo Mokalis kaarne Mand, thi Misjo Mokali var selv sunket saa dybt ned i Følelsernes Underverden, at han kun aandede i det ene, der forekom ham som en lysende Idé med evigt bærende Kraft, som en uudtømmelig og grænseløs Livsanskuelse, Hævnen.

Distriktschefen havde givet ham en Maaned til at udruste Expeditionen op til Upoto og til at disciplinere de to hundrede Mand, som kunde undværes til den. Misjo Mokali vidste, at det var en lille Styrke at føre imod en stærkt koncentreret, sejrsbevidst og velbevæbnet Befolkning i aabenlyst Oprør, men han vidste ogsaa, at han ikke kunde faa fler i Øjeblikket, og at det hastede med at komme derop, inden Revolten aad sig ind i Nabodistriktet og foraarsagede nye og større Ulykker, som ikke kunde afværges med de forhaandenværende Midler.

Iøvrigt var Misjo Mokali gaaet, selv om han kun havde haft ti Mand.

I denne Maaned havde han sjældent faaet Søvn i Øjnene. De to hundrede Soldater var blevet tilkaldte

rundt om fra de andre Poster, hvor man i Hast kunde undvære dem, og hans Arbejde med at samle denne uordnede Hob af urolige og herreløse Elementer i to Kompagnier, under et Par yngre Hvide, som Distriktet havde stillet til hans Disposition, holdt ham vaagen. Hans anspændte Hjerne tumlede ustandseligt med denne Opgave at snøre alle disse stædige og sorgløse Energier sammen til en Knude i hans egen Vilje. Thi hans Expedition skulde lykkes.

En søvnløs Nat laa han og tænkte langs hen ad Geledderne. I Tankerne standsede han hist og her og saa ind i et trodsigt Øjepar; men det lukkede sig for hans Blik eller stirrede stift ud i Luften, glasagtigt, med skælvende Øjenvipper. Han gik hen foran Fronten — i Tankerne — og vejrede efter dem, som trods hans maanedlange Anspændelse ikke var fuldt skikkede til Bevægelsen bort fra Exercerpladsens snævre Skel gennem det, der var udenfor: Urskovens Suggestion, Strabadser, Sult og Frygt. I Nattens Klarhed syntes det ham, at der stod en mørk Skygge og skulede over de sorte Ansigter ned gennem Rækkerne, og han standsede med et foran Korporal Jombo, der ikke flyttede Øjnene, men stod og gloede tankefuldt og trodsigt lige ned paa ham.

Det var ham.

Han vidste, hvordan den rundryggede og modvillige Fejghed ser ud, naar den gaar rundt og samler Proselyter i et endnu ufærdigt og lerblødt Troppekorps. Men han vidste ogsaa, hvorledes man kom Skadedyret til Livs, inden det havde anrettet for

store Ulykker. Misjo Mokali knyttede Næven og skjalv i sin Seng.

Han fik ikke Blund i Øjnene den Nat. Om Morgenen, da Kompagnierne stod paa Linje paa Exercerpladsen med de Hvide foran Fronten, glemte Misjo Mokali at hilse og gik med hastige Skridt lige mod Korporal Jombo og slog ham med sin knyttede Haand i Ansigtet, uden synlig Grund.

Jombo blev rasende. Han vaagnede op af sin mørke Morgenstemning, traadte frem foran Geleddet og spurgte trodsigt med høj Røst:

„Hvorfor slaar Du mig?“

„Hund,“ svarede Misjo Mokali med Øjne, der flammede af Vrede og Søvnløshed. „Fejge Hund. I Kaschotten med Dig.“

Han pegede hen mod Vagten.

Jombo svarede kun et Ord, det afgørende, Misjo Mokali havde ventet:

„Nej.“

Der gik et Gys af Misstemning gennem Rækkerne, da Jombo stod der fremme foran Fronten med spilede Næseboer og Hovedet højt, rystende af Had, og Misjo Mokali følte det og vidste, hvad det gjaldt.

Han lod Vagten kalde, og Jombo blev ført i Arrest.

Da Vagtsoldaterne førte Jombo ned langs Geleddet, raabte og skreg han i Besættelse, flere Gange vendte han sig om mod den Hvide, rakte Næven i Vejret og udslyngede Skældsord og Trudsler om at forlade Posten, rejse ned til Dommeren og angive Misjo Mokali for Vold. Til Soldaterne raabte han, at de skulde ud og sulte som gemene

Skovnegre og slaas ihjel og ædes af Upotoerne. Endnu efter, at han var lukket ind i Arresten, hørte man hans rasende Raab ud over Pladsen.

Misjo Mokali stod foran Fronten og gav sine Ordrer med en Stemme, der sved som Eder i de to Hvides og de sorte Underofficerers Øren, og med et Ansigt, som man maatte vende Øjnene bort fra.

Da Kompagnierne var formerede i Tropper og var rykkede ud paa deres Pladser, gik han ind i sit Hus. Lidt efter kom han gaaende over Exercerpladsen hen mod Vagten, og de, der stod og skævede efter ham, bemærkede, foruden det, at han gik med sin lange Flodhestepisk i højre Haand, at han saa endnu skrækkeligere ud af Øjnene end før.

Jombo raabte endnu vildt, og da Misjo Mokali lod Døren lukke op til den halvmørke Arrest, stod Korporalen der, bevæbnet med sin Bajonet, som Vagtsoldaterne havde glemt at tage fra ham. Misjo Mokali lukkede Døren efter sig.

„Ti stille," sagde han og drev den tunge Flodhestepisk hen over Jombos Hals og Skulder.

Korporalen skvaldrede op og før hen mod Misjo Mokali med Bajonetten i den løftede Haand. Han fik et nyt sviende Slag hen over Kinden, saa han skreg af Smerte.

„Ti stille!"

Jombo rasede, og Misjo Mokali lod sine lovløse Piskeslag smelde ned over ham et efter et, til Kræfterne svigtede ham og Jombo tav.

Da Misjo Mokali efter en halv Times Forløb kom ud af Arresten med Pisken i højre Haand og

Korporalens Bajonet i venstre, var han til Vagtsoldaternes Rædsel helt forandret. Han sank i Knæene af Udmattelse og dirrede af Anstrængelse. Kun Øjnene var rolige og skarpe.

Jombo selv laa i Arresten næsten livløs af Smerte og Slaphed efter Raserianfaldet.

„Fejge Hund," sagde Misjo Mokali.

Jombo svarede ikke længer. Han laa og skælvede som et sygt Organ, en behændig Kniv har skilt fra sin skæbnesvangre Sammenhæng med en levende Mekanisme.

Mens Misjo Mokali var indelukket med Jombo i Arresten, havde der været tyst paa Exercerpladsen og rundt om i hele Stationen. Selv Kvindernes Pludren var forstummet. Og denne dystre Tavshed varede ved endnu, da Misjo Mokali stod midt paa Exercerpladsen og saa sig om. De sorte Underofficerer glemte i Spændingen at kommandere deres Tropper, og Smit og Hanssen, de to Hvide, stod og stirrede maalløse paa ham.

„Hvorfor bestiller De ingen Ting?"

Da Kommandoordene begyndte at runge hen over Pladsen, og Hændernes skrattende Smæld i Geværerne lød fra alle Sider, følte Misjo Mokali Kræfterne vende tilbage i sine Ben og Hænder. Han saa, at der ikke i disse raslende Smaageledder var en skjult Tanke, der gik andre Veje end den, den skulde gaa, lige mod Centrum, inde i hans Hjerne. Der var fler end Jombo, der havde forvundet en altfor langvarig Vildfarelse.

Den Aften sad Misjo Mokali paa sin Veranda og holdt sin indadvendte Revu over de to Kompagnier.

Alt var i Orden. Der var ikke længere nogen, der tvivlede om Nødvendigheden af at underordne sig hans Vilje, paa Trods af alle gængse Fordomme, Lov og Ret angaaende. Det var godt, at det var brudt løs idag med Jombo. Han havde været Detachementets kraftigste Sprængstof, og nu var han sprængt. Og Løjtnant Smit og Sergent Hanssen forstod ogsaa, at det var Alvor.

Han sad og lyttede til Skildvagtens Skridt paa Jorden udenfor Verandaen. De var rappe, som om han havde nogen i Hælene. Han lyttede til Lydene, der kom svingende ind til ham om Hjørnet ovre fra Lejren. Der var ingen Sang derovre iaften, alt var stille.

Han rejste sig for at gaa derover. Skildvagten skuldrede sit Gevær med et Knald. I Lyset oppe fra Huset saa Misjo Mokali ham ind i Øjnene. Skildvagten spilede sine op og gloede, forfærdet over pludselig at se sig ene med ham i Mørket.

Han spadserede ned ad den lange Gade mellem Lejrens smaa hvidkalkede Lerhytter. Soldaterne kom frem i Mørket og stillede sig i Rækker foran Husene paa begge Sider. Mokali fornam paa Afstand de fremskudte Brysters Aandedrag og Strækket i alle de spændte Muskler.

Han stod stille i Mørket og følte et Nu et hvilende Velvære ved at vide sig Genstand for alt det, der aandede om ham. Og dog var han vagtsom overfor enhver lille Mislyd, der maaske kunde hviske til ham, at hans Arbejde ikke var fuldendt.

Et Øjeblik. Saa vendte han om og gik langsomt

tilbage, mens Soldaterne bag ham traadte af og gik ind i Husene.

Da han kom forbi Smits Hus bag Bananerne, hørte han, at Hanssen var derinde. Han stod stille foran Verandaen og raabte med den snerrende Kommandostemme, som det i den sidste Tid var ham umuligt at beherske:

„De kan belave Dem paa at pakke imorgen."

De to fo'r straks ud paa Verandaen.

„Vi tager afsted iovermorgen — at De ved det. Godnat."

Smit og Hanssen akkompagnerede deres „Godnat" med et Par smaa stramme Buk. En Ceremoni, de egentlig havde glemt for længe siden, men som de — de vidste ikke selv hvorfor — igen havde lagt sig efter i den sidste Tid.

— — —

De havde slaaet sig gennem to dobbelte Baghold undervejs. Misjo Mokali havde trukket sin Kolonne sammen, og de marcherede nu gennem tyk Urskov paa fire Geledder med Bagagen inderst.

Det tog en Evighed at komme gennem det udsultede Land, og Misjo Mokali holdt igen, mens Hungeren spændte sig foran og spilede Roderne fra hinanden fremefter mod Upotos fede Maniok- og Majsmarker. Han følte, hvorledes den koncentrerede Marchorden gennem Tykningen og hans sejge Udholdenhed overfor Soldaternes bestandig nagende Sult gjorde Kolonnen til et følsomt Redskab i hans Haand.

Selv gik han i Midten, anspændt og utrættelig,

med skærpede og vidtaabne Sanser. Det var nødvendigt, at han holdt sig lysvaagen, thi Folkenes Syn og Hørelse sløvedes af den langsomme March og den utilstrækkelige Næring. Der var allerede enkelte, der ikke hørte eller saa andet end ham, og som han ikke turde benytte til Sikkerhedstjenesten for ikke at miste dem for et velrettet Lansestød gennem en Busk eller et Pileskud fra Tykningen.

Særlig idag gjaldt det at være aarvaagen, thi Kolonnen var imorges bleven rystet lidt ud af sin møjsommeligt oparbejdede Ligevægtstilstand. Det sidste Baghold havde gjort stærkere Indtryk paa den end det første.

Det var imorges, det skete. Kolonnen havde i den tykke Skov, i et Vejsving, mistet Følingen med sine Blænkerpatrouiller. Misjo Mokali havde selv været forude hos Smit, havde trukket Patrouillerne ind i Nærheden af Stien for at give dem fornyede Instruktioner, mens Marchen fortsattes fremefter. Da med et havde de hørt et Stød i en Elfenbenstrompet. Skoven vaagnede i et raslende Sus og genlød af et mangestemmigt Hyl. I samme Nu mylrede Buskene paa begge Sider af lansebevæbnede Mænd, der stormede mod hinanden for at lukke sig som to tusindtandede Jernkæber om det lange, glidende Dyr, der snoede sig frem ad Stien.

Men — der laa for Misjo Mokali en Belønning for mange søvnløse Nætter i Tanken — i samme Øjeblik, hans Fløjtesignal skar igennem Spektaklet, havde hans Kolonne staaet som en ildspyende Maskine med Front til højre og venstre, og de to

hundrede Geværers øredøvende Brag havde blæst enhver anden Lyd bort.

Bagefter, da Angriberne vendte sig i vild Flugt, havde det et Øjeblik holdt haardt at hindre de ophidsede Soldater i at styrte sig efter det bortdragende Stormbrus i Buskene, men det var godt, han vidste det, og det var en ny Grund til at holde igen og hæmme Marchhastigheden, der stadig havde Tilbøjelighed til at øge.

Mens Misjo Mokalis Øjne saa' hen over den sammenpakkede Kolonne, og hans Øre vejrede Lyde langt fremme og langt ude til Siderne, gik han og tænkte paa den Sekundets Fordel, han havde vundet imorges, og hvad Arbejde det havde kostet ham at være dette lille Sekund foran sin egen Undergang.

Han havde en Gang for flere Aar siden været i en lignende Situation, kun med den eneste Forskel, at den Gang var det de andre, der havde det lille Forspring i Tid, og hans Folk, der vendte sig til den vanvittigste Flugt. Han havde reddet Livet sammen med en enkelt Mand, der havde bevaret sin Koldblodighed, og som var tilstrækkelig god Skytte til at holde ham Forfølgerne fra Livet fra Tid til anden, naar det kneb med Afstanden. Hele Natten derefter havde han ligget i en Sump med Næsen oven for Vandet og hørt Forfølgerne snuse om sig i Skoven.

Erfaringen fra den Nat havde lært Misjo Mokali, at en lille Glemsomhed eller Uagtsomhed hos den, der tænker under Vaaben, kan blive til en ond Skæbne for Tusender, at hvis en bevæbnet Hjerne

slappes, bliver dens Vaaben lige som den syge Bis Brod, hvis Gift vender sig indad.

I sin anspændte Tilstand tænkte Misjo Mokali lynsnart. Derfor kunde han endnu tillade sig at lade disse Erindringer løbe gennem sit Hoved, da Kolonnen — efter fjorten Dages dræbende langsom March — rykkede ind mellem Landsbyen Upotos Marker.

Dér laa, paa en svagt stigende Skraaning, det voksende Upotos to lange Husrækker med talrige Forgreninger ud til Siderne, badet i brændende Middagssol. Der var ikke en Sjæl at øjne. Kolonnens Ankomst var jo forlængst bekendt, og Kvinder og Børn og Fæ og Ejendom var bragt i Sikkerhed langt borte i Skoven. Der var ikke saa meget som en Ged eller en Høne, der forstyrrede denne truende Forladthed.

Misjo Mokali gjorde Holdt paa en lille aaben Plads, inden han rykkede ind mellem Husrækkerne, og lod Kolonnen slutte Karré for Øvelsens Skyld. Han gentog Manøvren flere Gange, og Folkene lystrede mekanisk som paa Exercerpladsen i Vanakanda.

„Husk," sluttede Misjo Mokali, inden han rykkede videre frem i den sædvanlige Marchorden, „at ingen maa forlade sin Plads i Karréen. Ingen maa gaa frem, før hans Kompagnichef taler. Det har Guvernementet skrevet i sit Papir til mig."

Klokken var tolv, og Solen sænkede sin brændende Byrde over det gispende Landskab. Kolonnen rykkede frem mellem Husene med Timands Patrouiller bagom inde i Manioken, over hvis graa-

grønne, solslappe Løv man hist og her under Marchen fremad saa' Patrouillesoldaternes glorøde Fezer dukke op og staa stille et Øjeblik for atter at dukke ned mellem de knortede Stængler.

Løjtnant Smit havde Têten med første Kompagni, Hanssen var bagerst med andet. Misjo Mokali selv gik i Midten med Iboko paa sin højre Side og Korporal Jombo paa sin venstre.

Jombo havde den sidste Morgen i Vanakanda kastet sig paa Knæ for Misjo Mokali, da han inden Afrejsen fra Vanakanda inspicerede Vagten, og bedt om Tilgivelse og Lov til at komme med paa Expeditionen. Han havde været Misjo Mokalis Privatordonnans undervejs. Som Straf for sin Opsætsighed maatte han marchere uden Kommando.

„Det er her," sagde Iboko. „Der staar de."

Han pegede paa to høje Stager foran et langt hvidkalket Lerhus med en smal Veranda omkring og uden Vinduesaabninger.

Misjo Mokali saa' op.

Der sad Kaptajn Salongas og Sergent Kwangos hvide, afpillede Kranier og skinnede i Solen højt oppe, som et Mindesmærke over en besejret Fjende.

Ved Synet af Vennen Salongas Kranie følte Misjo Mokali, at et pludseligt Uvejr brød frem i hans Bryst. Han troede et Øjeblik, han skulde kvæles her i den brændende tunge Sol, men Raseriet, der kom efter, hjalp ham over det. Og han mærkede, hvordan dette Raseri snurrede helt ud til den yderste Mand i Kolonnen; han snerrede en Ed, der fik Soldaterne til at spænde Næverne fastere om Geværerne.

De kom gennem et Stykke Gade, der langs Husrækkerne var garneret med flere hundrede Menneskekranier. Iboko, der var kendt Mand her i Upoto, saa' hen over Folkene, drejede Ansigtet langsomt opad og sagde sagte, som i Drømme:

„Deko na bisu — det er vore Kammerater."

Der gik et langt hivende Støn gennem Rækkerne, og der fødtes i de paany anspændte Hjerner en lynsnar Tanke: styrte fremad i vild Voldsomhed og tilintetgøre blindt og blodigt.

Misjo Mokali greb den Tanke i Flugten, knyttede Næven og holdt igen.

Han tænkte et Øjeblik paa at sende en Patrouille ud til Siden og nedskære nogle Knipper Bananer, som der var Overflod af, saa Folkene kunde staa her i Karréen og æde en Banan hver. Men han lod være af Frygt for at tilføre Kolonnens store skælvende Krop en Næring, hvis Virkning han ikke kunde beregne paa Forhaand.

Efter to Timers March under den brændende Himmel vendte Smit sig pludselig om og saa' paa Misjo Mokali, og det rykkede og dukkede i Hoveder og Skuldre i Fronten af Kolonnen. Misjo Mokali vidste straks af de Bevægelser, at han stod ved sin Rejses Maal, men han spurgte roligt:

„Hvad er der?"

Smit pegede frem efter.

De kom ind paa en udstrakt aaben Plads begrænset paa alle Sider af Huse, Marker, Bananlunde, og helt derovre paa den modsatte Side af Skovens sorte Væg.

Mens Kolonnen svingede ud paa Pladsen, saa' de

ovre mod Skovens mørke Baggrund en mylrende Vrimmel af hvidmalede Krigere, hvis lange, nypolerede Lansejern blinkede i Solen, og et Øjeblik efter opløftede der sig en øredøvende Larm af Trommer, Trompeter og Menneskevræl. Den voksede i rasende Styrke, til et Kæmpehyl, der slog ned over Kolonnen som en Tordenregn.

„Der er mange," sagde Iboko roligt, med blege Kinder og vildt Blik.

Smit vendte sig atter og saa' paa Misjo Mokali, spørgende, usikker. Misjo Mokali svarede ham igen med et stort, ubarmhjertigt Blik, der kun rummede een Mulighed.

Smit oversatte det saaledes:

„Dit Liv er mig ikke kærere end mit eget."

Mokali kommanderede: „Au pas", og i samme Øjeblik gungrede Jorden under de fire hundrede nøgne Hæles taktfaste Dunk. Midt paa Pladsen kommanderede han Holdt og sluttede Karré med to knælende og to staaende Rækker. Han befalede de to Hvide at trække Revolverne og stille sig bag Fronten af deres Kompagnier. Selv stillede han sig i den forreste staaende Række mod Skoven og Hylet med Iboko ved sin Side og Jombo bag sig.

Saa sagde han med en tilbagetrængt, stille Stemme, der fik Ordene til at hvisle ud mellem de sammenbidte Tænder med voldsom Styrke:

„Der er ikke en Mand her, der er bange. Hvis jeg vidste, der var en, skød jeg ham ned som en skabet Hund. Ingen maa røre et Lem eller skyde, før Ordet lyder. Har I forstaaet alle?"

Det knikkede til Ja rundt om i Ganerne.

Hylet blev vildere derovre, og nu løsnede en Flok paa et tusende lansebevæbnede Mænd sig ud af Hoben og styrtede frem over Pladsen i lange dansende Spring med Vaabnene svingende over Hovederne. Bag dem stod Mængden og jog dem fremad med hidsende Raab og Larm af Trommer og Trompeter.

Halvvejs fremme paa Pladsen samlede de sig i en tæt, aflang Klynge og brød fremad som en Storm. Mens de nærmede sig, og Trækkene i de vilde, bemalede Ansigter blev synlige i al deres Gru, og de hæse Raab lød nære, anstrængte Misjo Mokali sig for at paatvinge Kolonnen sin Ro. En Mand foran ham lettede lidt paa Hælen, og da Misjo Mokali lagde sin Haand paa hans Skulder for at tvinge ham ned, mærkede han, at hele Kolonnen skjalv for Stormen, der sprang frem imod den.

Saa nikkede han til Iboko. Sergenten kastede til Kinden.

Næsten samtidig med Ibokos Skud drønede første Kompagnis Salve, og Upotoerne opløftede et Vræl af vildt Raseri. Mange af dem havde tabt Lanserne ved det vældige Knald. Hoben standsede, nølede et Øjeblik i Vildrede. Da de lidt efter trak sig tilbage med deres faa døde og saarede, under rasende Tilraab til de skydende Soldater, forstod de mest erfarne i Kolonnen, at Krigslysten og Vildskaben hos Utopoerne havde vokset sig kæmpestærk, og at det ikke blev det sidste Choc.

Det næste fulgte allerede en halv Snes Minutter efter og omfattede Karréens to Flanker.

Det gik som det første, kun med den Forskel, at Upotoerne fik Tid til at kaste et Par Lanser ind i Karréen. Den ene ramte Jombo i venstre Skulder. Han var stædig og vilde ikke flytte sig for den. Misjo Mokali følte, at Uroen i Kolonnen steg.

Han stod og saa' over paa Upotoernes Manøvrer. Et tusind Mand svingede ud i en lang Bue tilvenstre. Resten rykkede frem og delte sig for at angribe Kolonnen i Front og højre Flanke.

„Dumrianer,“ hviskede Misjo Mokali.

„Hunde,“ tilføjede Iboko.

Ogsaa han vidste, hvad det gjaldt.

Angrebet kom samtidigt fra tre Sider, som Misjo Mokali havde tænkt, men det kom med uhyggelig Kraft, langt voldsommere end de foregaaende, som et Stød af en susende Hvirvelstorm, der kredser og vokser i Styrke, hver Gang den gaar sin frygtelige Runde.

Da Upotoerne denne Gang trak sig tilbage, følte Misjo Mokali pludselig, at en dump Gysen fo'r gennem Rækkerne, og i de Blikke, der hastigt vendte sig mod ham, opfangede han det, som er skrækkeligere end mange tusende Lanser, den navnløse vilde Rus, der i et Nu slaar ud i lys Lue fra en Massefantasies dunkleste Dybder, den blinde, kvælende Uro, som ikke engang Misjo Mokali er Herre over.

Der gik en kildrende Skælven gennem hans Legeme. Den samlede sig som en svimlende Afmagt i hans Syn og Hørelse. I et eneste lille Nu havde hans Trop revet sig løs fra hans Vilje, dens Sjæl

var blevet et fraadende, viljeløst Element, jaget af en underjordisk Ildstorm.

Et Øjeblik tænkte han sig Muligheden af at maatte give op for det Lidenskabernes kaotiske Brus, han følte om sig. Et Øjeblik forsvandt han i den bundløse Tanke, at hans Vilje var en bristet Streng, og at alt var tabt, uhjælpeligt.

Nu vidste han, at hvis han blev staaende her, vilde Upotoernes næste Choc opløse hans møjsommelige Arbejde, splitte hans store Tanke om Hævn i en rædselsslagen Hob af Kujoner, der taber Vaabnene for i vild Jagt at naa Skoven, de er kommet ud af, og hvor der dog ikke er nogen Redning. Og han selv vilde komme til at ligge her paa Pladsen med de to Hvide, Iboko, Jombo og nogle faa brave, gennemhullet af hundrede Lansestik.

Han stirrede ind i denne Mulighed, og de glimtede lynsnart frem for hans Syn, alle Følgerne, nye Expeditioner, nye Anstrængelser, nye Massakrer, et blodigt Væld af Umenneskelighed, der susede gennem hans Hjerne, mens han følte sin Afmagt og den lurende Uros Ild, der slikkede op omkring ham.

Kun et Øjeblik varede det. Saa fik han sin Fornuft igen. Han maatte næsten le. Sagen blev ham uendelig klar. Hvorfor ofre sig selv, Salongas Minde og Folkene til en human Fordom. Hvorfor staa her og føle dette ufødte Helvede svide sig i Hænderne. Hvorfor ikke slippe straks.

Spørgsmaalet, der nemt kunde blive det sidste, han havde at afgøre i denne Verden, var dette:

„Frem eller tilbage. Liv eller Død."

Han lænede sig ud over de to knælende Rækker, og de nærmeste fulgte hans Blik, der straalede voldsomt. Han strakte sin knyttede Haand frem mod Skaren ovre ved Skoven og aabnede den med et Sæt, som om han pludselig slap usynlige Traade.

Som en rasende Flok af tirrede Rovdyr fløj Soldaterne frem langs Jorden; jagede og skræmte af deres egne Fødders gungrende Klap styrtede de fremad mod den store frygtede Modstander derovre, blinde af Vildskab.

Misjo Mokali blev staaende paa Pladsen sammen med Jombo og en Hornblæser, som han havde grebet i Ærmet og holdt fast, til han var bleven rolig, og Genkendelsen og Bevidstheden var vaagnet i hans fortrukne Ansigt og i de blodigblinde Øjne.

Han spejdede over mod Upotoerne, som nu næsten var samlede ved Skovbrynet, dette farlige Rygstød. Han iagttog, hvorledes Hanssen med Opbydelse af alle sine Kræfter tvang en Haandfuld af sine Folk ud til Siden og ned paa Knæ. Der laa de og skød løs, mens Resten styrtede fremad i Løb.

Nu endelig — Mængden vaklede og bølgede. Misjo Mokali saa', at den blev lavere, at Vrimlen skrækslagen sank i Knæene, og nu brast den fra hinanden og sprang imod Skoven.

Iboko var forrest af de forfølgende. Han vidste, det gjaldt at udnytte Øjeblikkets Chance.

I Udkanten af Skoven omkring Mundingen af en Skovsti, masede Upotoerne sammen i tusindvis. Pladsen laa overstrøet med tabte Lanser. For-

færdelsen var grænseløs. I mylrende Bunker slogges Upotoerne med hinanden om Smuthullerne mellem Lianer og Buske, for at naa ind i Skoven, der bruste langt borte af flygtende Mænd, forfølgende Soldater, af Dødsskrig og dumpe Bøsseskud.

Her samlede Iboko i Hast nogle Folk og skød ind i Klyngerne. Han skreg til dem:

„Hvor er Salonga, I Menneskeædere. Hvad har I gjort med Soldaterne fra Vanakanda, I Skovdyr?"

Smit løb henne ved Skovbrynet og søgte at samle nogle Soldater om sig, men der var faa tilbage, der forstod Kommandoord.

Misjo Mokali vendte sig om mod Jombo:

„Hvorfor staar Du her?"

„Min Plads er her nær ved Dig."

Jombo trak sit Blik tilbage for den graa Nat, der lyste ud under Misjo Mokalis rynkede Bryn.

„Hvorfor forbinder Du ikke Dit Saar?"

„Det gør ikke ondt."

Misjo Mokali var kun et Menneske. Han følte sig træt og søvnig. Mens Skuddene lød dumpe og fjerne til ham fra Skoven, lagde han Armene paa Jombos svære Skulder og lænede sin Pande mod dem. Saadan stod han og lyttede til Skuddene og anstrængte sig for at tænke klart, mens Søvnen og Mørket hyllede sig om ham.

Jombo stod stiv og stirrede og troede, at han befandt sig midt i Verden, og at alle Undere aandede ved hans Skulder.

Den næste Morgen gik Misjo Mokali videre frem i Ilmarch mod Upotoernes andre Landsbyer med udhvilede og mætte Folk og en frisk Vilje.

Det gjaldt at udnytte Tiden, mens Skrækken endnu løb omkring i Urskovens Kroge og gjorde Menneskene bange for hinanden.

Iøvrigt tænkte Misjo Mokali ved sig selv, at det hele var forbi. Han var ganske sikker paa, at inden de naaede den næste Landsby, havde de set mer end én ung lysegrøn Palmegren hænge paa et Træ i Kanten af Stien med Bøn om Fred.

ROI

APTAJN SCHULTZE havde stort Ry paa Floden for sine hurtige Rejser.

Det var ikke alene, fordi hans lille Sternwheeler „Roi“ var en forholdsvis hurtiggaaende Baad, men ogsaa fordi Schultze havde god Disciplin om Bord. Han havde saadan dresseret sine Vedhuggere, at han om Morgenen, naar han havde ligget Natten over i Skoven for at hugge Ved til Fyret, var vis paa, at der hverken i Rummet eller paa Dækket, hvor Stablerne stod tæt op under Soltaget, var en Stump daarligt Ved.

Desuden laa Schultze ikke og drev Tiden hen i Stationerne, han anløb. Var Posten ikke færdig, naar han havde kastet sin Last i Land eller taget sin Kautsjuk om Bord, kunde det godt falde ham ind at blæse og gaa sin Vej uden Post. Naar han skulde skynde sig for at holde sin egen Rekord eller sætte en ny, var der ingen nok saa fristende Indbydelse til Middag eller Apéritif hos Distriktskommissæren eller Stationschefen, der kunde lokke Schultze til at sinke sig et Minut.

Han var heller ikke bange for, hvis han syntes Fyrbøderne havde fyret skidt i Dagens Løb, eller det forekom ham, at Mesteren nede paa Dækket trængte til en lille Opstrammer, paa Trods af Reglementet at sejle efter sex i Mørket, og hvis det var Maaneskin, til langt ud paa Natten.

Ganske vist havde Marinechefen i Leopoldville i den Anledning et Par Gange givet ham en lille

Reprimande og understreget, at han selv havde Ansvaret for alt, hvad der skete, hvis han ikke holdt sig Reglementet efterrettelig. Men Schultze vidste godt, at saa længe det var skralt med Transportmateriale paa Floden, og der laa saa megen Last dynget op i Leopoldville og oppe i Stationerne, var der større Chance for ny Galoner og Gageforhøjelse, og hvad andet, der følger med at stige i Autoriteternes Gunst, ved at lade staa til, end ved at være forsigtig.

Han vidste ogsaa godt, at naar en af de andre Kaptajner kom til Leo med nogle Dages Forsinkelse og i den Anledning blev kaldt op til Chefen, saa hed det altid:

„Se Kaptajn Schultze, han holder altid sin Tid."

Det var ham heller ikke ubekendt, at de andre Kaptajner af samme Grund bar Nag til ham, men dette Nag, som han havde følt om sig i den senere Tid, var ham yderligere en Spore til at anstrænge sig for at hævde sin Plads som Nummer et.

Det kunde hænde, naar Kaptajnerne fra Baadene, der lossede og ladede ved Beachen i Leo, sad og sludrede paa et af Fordækkene, at en af dem studsede ved at se en lille mørk Tingest vise sig udenfor Pynten ved Kinshassa.

„Se der," sagde han saa, „hvem er det? Der skal jo ikke komme nogen Baad ned idag."

Og man fik Kikkerten frem.

„Det er Gud hjælpe mig „Roi", sagde Manden med Kikkerten.

„Det passer ikke. Han kan jo først være her imorgen eller iovermorgen."

„Det er ham!"

„Han er gal!"

„Det ender med en Forskrækkelse! Hvordan Fanden er han kommet igennem i den Fart? Der er jo ikke skabt Vand paa Stenene oppe i Kasai!"

Naar saa Schultze havde fortøjet og bragt Papirerne op i Havnekontoret, og han kom om Bord for at slaa en Sludder af med Kammeraterne, blev han modtaget med Bitterhed:

„Har Du faaet Ros af Chefen?"

„Har Du mange Huller i Skroget?"

„Hvornaar har Du tænkt paa at vende Bunden i Vejret paa Træskoen?"

„Du skal passe paa, Du ikke faar saa stærk Fart paa, at Du gaar den Vej der."

Den talende pegede mod Livingstone-Faldet, hvis Skraaplan sank brummende bag Nordpynten nogle Hundrede Meter bag dem.

Schultze, der var yngre end de fleste af de andre, baade af Aar og Tjeneste, svarede paa slige spydige Bemærkninger med et Smil.

Men disse Finter huede ham dog ikke. De prikkede i en egen Følelse, han selv havde, af at være kommet ind i noget, der var vanskeligt at rede sig ud af igen.

Og enkelte Gange, naar han skulde lægge ud paany, besluttede han sig til at tage den lidt mere med Ro.

Men Beslutningen var i Reglen allerede ændret, naar Chefen stod dernede paa Beachen ved Afgangen med alle sine Guldgaloner om Kasketten og og nikkede op til ham og sagde:

„Farvel, Schultze, god Rejse — lad os nu se, at De kommer snart igen.“

Naar „Roi“ saa var ude om Kinshassapynten, sad han igen paa Dækket ved sit lille Bord med sine Papirer og saa sine Tider efter og gik paa med nye Rekorder. Og for hver Gang, Schultze brølede ned til Underdækket om at faa lidt Fart i Fyringen, blev han rød i Hovedet af Arrigskab ved Tanken om, hvad han havde maattet høre af Kammeraterne nede i Leo. Og han svor indvendig ved sig selv, at han vilde blæse dem et Stykke.

Tilsidst blev Forholdet saadan mellem ham og de andre, at han var temmelig ilde set, naar han kom ned til Leo, og naar han mødte en af Baadene oppe paa Floden, haanede den anden Kaptajn ham ved at gaa full speed forbi ham med en overlegen Tuden, uden saa meget som at gøre Mine til at lægge bi og faa sig en Sludder under Paaskud af at skifte Post eller bringe Ordrer, som de ellers plejede.

Og jo mere Marinechefen i Leo holdt Haanden over Schultze, jo værre blev det.

Det, der slog Hovedet paa Sømmet og for bestandig udelukkede Schultze fra Kammeraternes Kreds, var et Sammenstød, han havde med en af Flodens ældste og mest agtede Kaptajner, Andersson.

De sad om Aftenen sammen ved et Glas Whisky paa Fordækket hos Andersson, en halv Snes Stykker, og Andersson var under Indflydelse af Feberarrigskab og lod sit onde Lune gaa ud over det sorte Faar i Flokken, Schultze.

„Af bare Spytslikkeri ødelægger Du Chancerne

for alle os andre. Før Du kom, havde vi det saa rart roligt. Nu skal vi til at løbe Kapløb paa vores gamle Dage. Det holder Grejerne ikke til," sagde han.

„De holder nok," svarede Schultze.

Men han burde hellere have tiet, for Andersson var for Alvor ond, og han optraadte med en mangeaarig Autoritet, der oven i Købet var styrket af de andres Nærværelse.

„Jeg skal sige Dig, hvad der er i Vejen. Du er bange for Marinechefen."

„Der er maaske dem, der er mere bange end jeg — jeg synes nu ikke, der er nogen Mening i at ligge og smøle med det kostbare Materiel, naar der ligger Last og venter i hver en Krog."

„Ja, og man kan redde sig en Galon paa Kammeratskabets Bekostning."

Der blev trykkende Tavshed over hele Linien efter den Bemærkning, og da Schultze lidt efter rejste sig for at gaa om Bord, og ingen besvarede hans Hilsen, følte han, at han var sat udenfor.

Næste Morgen var Schultze i ualmindelig daarligt Humør. Han skældte paa Folkene fra før Solopgang, og selv den Hilsen, han gav Marinechefen ved Afgangen, var yderst stram.

Men Chefen saa paa ham med et dybsindigt Blik, som Schultze godt kendte, og som var vanskeligt at glemme.

Det blev den mest halsbrækkende Rejse, Schultze endnu havde gjort. Han sejlede fra Morgen tidlig til Aften sent, og naar Vedhuggerne gik i Land om Natten for at arbejde, svor Schultze, at hvis Baaden ikke var fyldt op til Taget med første Klasses

Ved, inden Klokken fire om Morgenen, saa vankede der Tamp.

„De maa belave Dem paa at have Damp oppe til Klokken fem hver Morgen," havde han sagt til Mesteren, Christensen.

Og Christensen, der var en ganske ny Mand paa Floden, og som endnu ikke vidste, hvad Forbehold til sin egen Bekvemmelighed man burde tage overfor Dæksofficererne, gjorde ikke Vrøvl. Han passede sin Maskine og sit Fyr tyve Timer i Døgnet, om det skulde være, og laa endda om Natten, naar Maskinen var kold, og lappede, hvor der skulde lappes.

Den lille Sternwheeler stampede sig fremad mod Strømmen, som vilde den ryste alle Bolte og Sammenføjninger los, og Kaptajn Schultze sad den udslagne Dag paa sin Stol paa Broen og hoppede, som var han til Hest.

Han sad der og blev mere og mere indædt arrig fra Dag til Dag, og havde, skønt han sad paa samme Plads, alligevel ingen Ro paa sig. Hvert Øjeblik tordnede han en Ed eller et Kommandoord ned til Fyrbøderne eller til Manden, der sad i Forstavnen og pejlede med en lang Stage. Eller han vendte sig paa sin Stol, skubbede Rorgængeren fra Rattet og tog selv et Tag i Haandtagene, naar han syntes, at en Kurve blev for krum, eller at Baaden var faldet for meget af for Strømmen, naar den skulde fra den ene Bred til den anden.

Da Schultze naaede sin Rejses Maal oppe paa Kasaifloden, havde han allerede overfløjet sin sidste Rekord med en hel Dag.

I Stationerne, han havde passeret for opgaaende, hvor Posten blev liggende efter ham, og hvor han var rendt fra et Par hvide Passagerer, var man rasende. Schultze tænkte, at han vilde faa Spektakler paa Nedrejsen. De havde staaet paa Beacherne og truet ham og raabt, at de vilde indmelde ham, og at han hverken skulde faa vaadt eller tørt, naar han kom tilbage.

Hvad brød han sig om det. Han skulde s'gu nok lære de Driverter at skruppe sig, han havde ikke Tid til at ligge og spilde Tid paa dem og deres bandsatte Post, som de lige saa godt kunde sende af Sted i Kano. For ham gjaldt det blot om at faa Godset fra Borde og faa Lasten fuld igen og komme ned til Leo.

Der blev Liv i Stationerne paa den Nedtur. Man fo'r til Kontorerne for at faa den færdige Post pakket, saa snart man hørte „Roi"s hæse Tuden langt oppe, særlig hvor man ingen Last havde til at forhale Tiden med.

Og man stod allerede parat med Post og Bordereauer paa Bredden, naar „Roi" kom jagende midt ude i Floden og gjorde sit store Sving for at komme op til Landingsstedet mod Strømmen.

Og naar „Roi" kom nærmere, og man saa Schultze staa der med Brynene rynkede under en glohed Pande, saa var man alligevel ikke rigtig i Humør til at give ondt af sig, thi man havde paa Fornemmelsen, at Schultze mod Lov og Ret godt kunde finde paa at gøre Svinget helt rundt og ryge midt ud i Strømmen igen og steame nedad, hvis man irriterede ham.

Lang Tid efter gik der vilde Frasagn om denne „Roi"s sidste Rejse paa Kasaifloden. De hvide Passagerer, der havde været om Bord mellem Stationerne, fortalte, at Kaptajnen ikke var til at komme nær. Iøvrigt taalte han slet ikke de Hvide oppe paa Dækket. De maatte opholde sig mellem Negrene nedenunder. Rorgængerne var saa bange for at gaa op til Afløsningen, at Kaptajnen ofte selv maatte ned og hente dem. Selv Mester blev bleg mellem Øjenbrynene, naar Schultze kom ned for at skælde paa Fyrbøderne, og de hundrede sorte Passagerer, der sad sammenstuvede paa Underdækket, var saa angste for ham, at hans Nærværelse var nok til at jage dem alle over i Borde, saa Baaden flere Gange var ved at vælte.

„Roi" fløj som en Pil med den rivende Strøm. De, der stod inde paa Land og saa den suse forbi til Akkompagnement af Fyrfolkenes dundrende Tam-Tammer, syntes den saa ud som et Uhyre, der var dukket op fra Flodens Bund for at skræmme Livet af Dyr og Mennesker.

En Gang imellem hoppede den hen over en Sandbanke, saa alt rørligt om Bord faldt ned, og Brændestablerne skred og styrtede om og begravede Folkene i Fyrrummet under sig, og Mester rendte Panden mod Kahytsvæggen agter. En Dag flaaede en Sten den bløde Jernplade i „Roi"s Forstævn, saa Vandet sprøjtede ind i Forlasten og fyldte den. Schultze ændsede det næppe, han stoppede ikke en Gang, tænkte kun paa at faa Farten øget.

Naar han sad oppe paa Broen med Solen svidende ind under Brotaget, og Ordforraadet slap op

for ham, og han sank hen i forgiftet Uro, følte han det, som om hans Hoved var ved at sprænges. Og han mærkede paa Blodets Susen for Ørene og paa sin Nakkes brændende Tørhed, at han havde stærk Feber. Han prøvede af og til paa at lægge sig paa Køjen, men det var ham umuligt at hvile. Han fo'r ud igen til sin Plads paa Broen og syntes hver Gang, at Farten havde mindsket i den korte Tid, han havde været inde, at Rorgængeren stod og styrede forkert, og at Folkene neden under fyrede skidt.

I Bangu var han nær kommen op at slaas med Postchefen, fordi Kautsjukkurvene ikke var lagt tilrette paa Bredden ved Baadens Ankomst. Han stod et helt Kvarter i brændende Sol paa Beachen, uden det mindste paa Hovedet og skældte den anden ud, til han blev blodrød. Han maatte bringes om Bord og laa en halv Time og kæmpede med et Kvælningsanfald, inden det blev ham muligt at fløjte til Afgang.

Han havde endnu en Forsinkelse under Vejs. Den gav hans Selvbeherskelse Dødsstødet. For at spare en Kurve gik han tværs over en Sandbanke og blev staaende. I to Timer arbejdede han for at komme løs. Alle de hundrede Passagerer maatte i Vandet for at skyde Baaden ud, og da det ikke hjalp, lukkede han op for Lasten og lod hver enkelt lette Baaden for en Kurv Kautsjuk, som de stod med paa Hovederne ude i Vandet, til Maskinen fik arbejdet „Roi" løs igen.

Disse to Timers fortærende Utaalmodighed midt paa Dagen i brændende Sol udmattede Schultze

og gjorde ham ganske ufølsom for alt uden det ene, at suse frem, sprænge Kedlen, om det skulde være, naar han blot kom frem i hvinende Fart.

Da Schultze steamede fra Kasai ud paa Hovedfloden, mødte han en Damper fra Leopoldville. Schultze styrede lige ud imod den, og først da han var klods paa, drejede han af.

„Er Du gal?“ raabte Kaptajnen paa den anden Baad til ham og fortsatte et Sekund efter:

„Pas paa i Svinget!“

„Pas Dig selv,“ brølede Schultze igen, fo'r til Rattet og lagde sit Ror saa haardt i Styrbord, at den fladbundede Baad krængede over, og Halvdelen af Underdækket stod under Vand, og en halv Snes Mand rutsjede udenbords.

Schultze fiskede dem ikke op. Det havde han ikke Tid til, de kunde jo svømme i Land. Han var optaget af at hale i Dampfløjten. Et helt Kvarter stod han og lod hæse, langtrukne Sørgebrøl drøne ud mod den passerede Baad.

Schultze faldt sammen igen. Blodets Uro omtaagede hans Sanser. Han sad med begge Hænder under Hovedet og studerede sine Optegnelser, sine Kort og sine Tider. Men han forstod intet af det hele. Han kendte ikke en Gang Klokken. Han syntes, Uret gik baglænds.

Midt i hans Angst for ikke at naa Leo i rette Tid pinte det ham frygteligt, at han ikke længere kunde skynde paa Folkene som før. Han havde ikke mere Stemme, og han var træt.

I øvrigt behøvedes det ikke. Schultzes Uro havde for længe siden forplantet sig til alle om Bord, og

Folkenes Utaalmodighed efter at naa Leopoldville ovenpaa denne anstrængende Rejse var lige saa stor som hans.

Hele Vejen ned gennem Kanalen til Stanley-pool var Farten saa stærk, at Vandet stod i en ustandselig Bue ind over Stævnen og løb hen over Dækket til midtskibs.

Og Glæden om Bord var stor, da „Roi" en Middagsstund stod ind paa Stanley-pools brede, blinkende Vandspejl. Ved Firetiden gik de om Pynten ved Kinshassa, og en Stund efter kunde de se de Hvide staa paa Stranden i Leo for at tage imod dem.

Schultze, der havde taget sin bedste Uniform paa og sin Kasket med Galonerne, havde stillet sig med Haanden paa Telegrafen og stod og saa ind over Stationen.

Der laa fire Dampere fortøjede derinde. Kaptajn Anderssons var der ogsaa.

I Aften maatte han blive om Bord hos sig selv, og de andre vilde sidde sammen ovre hos Andersson . . .

Schultze vinkede haardt Bagbord med venstre Haand, uden at vende sig.

Spytslikkeri! — — ødelægge Chancen for os andre — — bange for Chefen — — redde sig en Galon paa Kammeratskabets Bekostning — — syntes han der blev sagt i hans Nærhed.

Rorgængeren parerede ikke. Schultze vendte sig pludseligt og saa paa ham med et Blik saa forfærdeligt, at Manden slap Rattet og sprang over Bord.

Schultze stillede sig paa hans Plads og svingede

Baaden ud mod Faldets Skraaplan, der sank i fraadende Skum mellem Stenene ovre mod den franske Side.

Neden under lød der et vanvittigt Brøl. Der var en, der midt i Iveren og Uroen havde set ud over Skibskanten og pludselig havde følt Vandets frygtelige Tyngde om sig.

Ogsaa han sprang ud. De andre, der kunde svømme, betænkte sig et Øjeblik og fulgte saa Exemplet. Men det var allerede haabløst.

Mester løb hen i Forstavnen, satte sin Ryg af al Magt mod Brændet, der rullede ud i Strømmen, slap Ankeret ned om Styrbord og lod Kæden rasle ud. Den fik ikke Bund før lidt efter, og da sprang den som Glas. Og Mester stod i Skumsprøjtet, mens Baaden væltede sig frem mellem Stenene i forskræmte Skub. Han fik losnet den anden Ankerkæde og lod gaa. Den sprang uden en Lyd.

Da var Kaptajn Schultze allerede røget ud over Rækværket og forsvundet i en Skumhvirvel, og Dækket var blankt for Folk. „Roi" havde rystet dem af sig mod Stenene.

— — —

Inde paa Land var Forfærdelsen stor. Den hvide Flok styrtede i vildt Løb ud til Pynten og op ad Højderne.

De, der kom længst, naaede at se „Roi" som en dødsskudt Fugl styrte sig ned mellem Klipperne og forsvinde i Dybet, lydløst.

Kaptajn Andersson var blevet om Bord paa sin Baad. For en Forms Skyld havde han givet Ordre til at fyre op under Kedlen.

Nu stod han og gentog for sig selv, mens Øjnene søgte ud i det sydende Skum, og Ørene slugte Bruset for at finde et Raab eller et Skrald at klynge deres Forfærdelse til:

„Han var dog en rask Fyr, han var dog en rask Fyr!“

ØVRE LOKOLLO

OKOLLOFLODEN er et af Congos mange Tilløbs Tilløb.

Som en lille blank Orm ligger den og vrider sig i talløse Vindinger langt inde i Landet i den mudrede Fure, som Tiden har levnet den i Bunden af den store, skovbevoksede Ækvatorsump.

Lokollo er et Barn af Congos Børn, siger Lokollonegrene oppe fra Byerne, der ligger skjulte i Skoven bag Flodens øverste Krumninger.

De siger det med Stolthed og med Vished. Thi de lever endnu de Mænd, som en uregerlig Trang til det æventyrlige, en Smule Handelstalent og en god seksaares Kano fik til at vende Ryggen til Stammens hundredaarige, af mangeartede Hensyn bestemte Forskydningsretning opad gennem tyk Skov og sort Morads, de forvovne faa, for hvem det paa lange, fantastiske Rejser nedad øde, ukendte Floder lykkedes at bryde Stammens voksende geografiske Snæversyn, og i hvis Mund Vandenes Sammenhæng blev et genealogisk Perspektiv modsat den Hvides.

Der ligger et Færgested højt oppe paa Floden. Det betegnes som de fleste andre af et Par tiltrampede Jordknolde, der paa hver sin Side af den smalle Flod inde under de udhængende Træer, forsigtigt hæver sig over Vandet, støttede og sammenholdte af lange, søgende Rødder. Jordknoldene varsler om det faste Lands Nærhed.

Efter en halv Times Vaden under Træerne gennem Sumpen paa højre Bred, hvis Mudder og Vand i Regntiden gaar En til Brystet, sætter man atter Foden paa blød Jord. Efter endnu en halv Times March gennem forholdsvis aaben Højskov, naar man Posten Jengo, en Samling hvide, skinnende Huse, omgivne af Banantræer, der er plantede i Rækker og Alleer, og af en saftig grøn Rismark, der synes at smile haanligt til den mørke Skov, der staar i Rundkreds omkring den, endnu gabende af Forbavselse.

Jengo er det mest afsides Sted paa Jorden, og man begriber ikke, hvordan en hvid Mand har fundet herop.

Chefen for Posten var en Dansker, Kokata Maï, som Negrene benævnede ham, fordi han var kommet tværs over Vandene i Modsætning til dem selv, der af naturlig Tilbøjelighed havde fulgt de lavere Plateauers Retning.

Han havde gaaet og rumsteret ovre blandt Kakafolkene paa venstre Bred i hele to Regntider og den mellemliggende Tørtid, uvist i hvilken Hensigt. Flygtninge derovre fra havde ført Rygtet om ham med sig over Færgestederne. For et halvt Aar siden var han sat over Floden, og nu laa Posten der fiks og færdig, hvor ubegribeligt det end lyder.

Det var Kokata Maïs sidste Bedrift, inden han, efter sin Tjenestetids Udløb, atter skulde hjem til Danmark. Det tænkte han ved sig selv. Og da endnu ingen Afløser havde vist sig paa Lokollofloden, var det Meningen, at Ventetiden skulde udnyttes

til en efter hans Mening haardt tiltrængt Hvile for ham og Folkene.

Men den Ækvatorsol, der puster en ellers ikke synderlig aktiv Vilje op til anspændt Virksomhed for lange Tider, slipper En ikke, fordi et Stykke Arbejde er endt. Finder den hidsede Aktivitet sig ikke længer et Felt udadtil, saa slaar den ind og arbejder i Manden selv.

Det er Negeren, der sætter sig hen og drømmer i Skyggen. Han nyder Velværet ved det mindre anstrængende Arbejde og det ordnede, farefri Stationsliv. Kokata Maï, som havde faaet alle faste Dele i sin Bevidsthed forrykkede og udviskede af Feber og Strabadser, og hvis Blod var blevet tyndt, gjorde det ikke.

Kokata Maï mærkede ikke noget til Hvilen, som han havde tænkt sig den, skønt han troligt ventede paa den. Ikke en Gang i Middagstimerne eller i den korte Skumring, naar han slængte sig i sin Lænestol paa den aabne, friske Barza, kom den. Han havde snarere en Følelse af, at han blev ædt op indvendig fra af en voksende Uro.

Han burde have revet sig ud af Dagliglivets Kredsløb, have frigjort sig fra denne fixe Idé om Hvile og være rejst rundt i Byerne for at snakke med Høvdingene og for at trætte sig paa Marcherne. Helst maatte han maaske have overskredet Forbudet, foretaget en hemmelig Rejse til den nærmeste Nabostation, hvor han kunde have talt ud med en anden hvid Mand.

Eller naar han endelig vilde blive i sin Post, kunde han have taget sine Skolebøger frem og

læst sig til alle Begyndelsesgrundene igen. Men heller ikke dette Middel mod Nevrastenien kendte Kokata Maï. Han kendte ikke en Gang Navnet paa sin Sygdom, thi han var oprindelig en bomstærk Natur, der ikke troede videre paa Nerver og den Slags Ting.

Han gjorde intet af alt dette. I den temmelig rigelige Fritid, der blev tilovers fra Tjenesten i Posten, søgte han med Flid de skyggefulde Steder i sit Hus. Solen trængte ham ind i Krogene. Han blev lyssky uden at gøre sig det klart. Der sad han og fangede Griller, thi læse i de hjemlige Romaner, han havde ført med sig herop, formaaede han ikke. Tog han en Bog, kunde han sidde og læse Side op og Side ned uden at forstaa et Suk. Og fattede han endelig lidt af, hvad han læste, saa forekom det ham, at denne Stump af hans Hjemlands Tankeliv var intetsigende og tom, og at den Tilværelse, Bogen skildrede, var indholdsløs. Det var jo ikke Livet, man læste om i evropæiske Bøger, Kampen paa Kniven, Livet i Hytterne og paa den bare Jord.

Og dog havde han en Fornemmelse af, at Frelsen for den Uro, der fortærede ham, laa langt borte eller langt tilbage, og han sad og borede gennem Sløret, der dækkede det en Gang tænkte og glemte. Han sad og fiskede efter halvt udviskede Erindringer om det, han havde oplevet forud for denne kvælende Soldrøm. Og han fik hist og her fat i en eller anden blegnet Ting fra den Gang. Og naar det lykkedes ham, saa kredsede hans Tanker omkring den med en ustandselig, pinefuld Træthed som blinde Fugle.

Kokata Maï blev raa og hidsig i denne Tid, og hans Øjne blev mørke og ædende, Mændene i Posten gik paa Taaspidserne, skønt deres nøgne Fødder ellers ikke gjorde meget Spektakel. Og Kvinderne vovede ikke længer at tilkaste ham ubeherskede Smil og vride koket med de brune Kroppe, naar de mødte ham. Endog Drengene forlagde deres Eksercits med Bambusstokke til Postens Yderkanter.

Kokata Maï sad og blev haard som et Lerkar i Solen. Han skulde som sagt være rejst ud til Negrene i Omegnen. De lever ikke i en splinterny Post med hvide Huse og Exercits hver Morgen og anden Kunstighed Resten af Dagen. De har ikke glemt Begyndelsesgrundene.

Paa den Maade gik der Uger og Maaneder. Der kom ingen Afløser, og Kokata Maï sad stadigt i sit skyggefulde Hus og ledte i sit Sind efter noget, som han ikke vidste hvad var. Og jo mere fjærnt det han fandt var fra hans aktuelle Sindstilstand, jo nærmere følte han sig at være ved det, han søgte.

Det var en Middagsstund med Sol udenfor og luftig Skygge under Taget. Han havde spist sin ensomme Middag paa den brede Bagveranda i det svagt grønne Drivhuslys fra Banantræerne, der stod i Gaarden bag Huset og fra Slyngplanterne, der i sorte Lerpotter hang ned fra Kanten af Verandataget. Han sad nu med sin Kaffe og sin Cigaret i Husets aabne Hal midt foran det store tæppebelagte Bord, mageligt klinet op i en Krog af en kæmpemæssig højrygget Lænestol af eget Fabrikat og anstrængende sig for at nyde Middagsbrisen,

der trængte ind gennem de fine Tremmer i Bambusmaatten paa Husets Forside.

Da var der noget, der dæmrede for ham. Et Minde om noget vagt, duftrigt, poesifyldt fra en anden, nu glemt Tilstand, strejfede gennem hans Hjerne.

Dér var det, han søgte. Han greb efter det. Men da han fik fat i Tingen, saa' han, at den mistede sin Glans. Den flagrede bort i Rummet. Det, han sad tilbage med, var som en kold Sten.

Det var Slutverset af et Digt fra en navnkundig svensk Digter til en dansk, der var død for længe siden:

Men likafullt uti mitt stilla sinne
Jag frågar här, vid eftervärldens fest:
Du sena kärlek, öm om skaldens minne,
Hvar höll du till, när du behöfdes bäst?

Han gentog det atter og atter, forbavset over at kunne huske det. Men Ordene var tomme. Klangen og Betydningen, som stod i Forbindelse med det gaadefulde, der manglede ham her i Jengo, det fløď derude i Rummet som en lille svindende Klode. Det, der gør Ord til Vers, og som han vidste existerede. Han gentog Verset paany for at kalde det flygtede tilbage, men det kom ikke. Det var borte, draget hjem, nordpaa, hvor det var kommet fra.

Kokata Maï havde erobret Land for Civilisationen. Det troede han i hvert Fald. Nu forstod han, at han ogsaa havde tabt. Han opdagede med et, at han var døv og blind for Ting, han før havde hørt og

set. Han greb i gamle kendte Strenge, og Strengene frembragte ikke en Lyd. Han hørte om Billeder, han saa' dem ikke for sig. Den Tanke jog ham Blodet til Hovedet og var lige ved at gøre ham gal.

Var det saaledes at blive gammel eller at dø, spurgte han sig selv. Havde han mistet sin Sjæl paa de lange Marcher under den sydende Sol. Var hans Sanser udtørrede Kilder, var hans Hjerne en udbrændt Ild. Eller var han ganske simpelt i disse tre Aar blevet Neger?

Han skyndte sig at tænke paa noget andet, rejste sig og gik atter ud paa Bagverandaen, hvor han gav sig til at se ud over Rismarken. Men Verset kom efter ham, han maatte gentage det højt. Det lød dumt og hjemløst ude i Soldisen, mishandlet som det blev af hans Stemme, der var mere vant til at skælde paa Negrenes Jernaldersprog end til at citere Digte.

Han gik ind igen. Verset flagrede om ham.

Hvor havde han det fra? Jo nu huskede han. Digtet stod i et gammelt Julehæfte, han havde efterladt i Posten Belondo, ovre paa den anden Side Lokollo. Det maatte ligge i Reolen i det store Kontor, sammen med nogle andre af hans Ting. Han huskede tydeligt det Julehæfte, gammelt og snavset som det var efter at være gaaet gennem mange Hænder paa lange Rejser rundt i hele Congo. Det Vers plagede ham i flere Dage. Han jagede det fra sig. Det kom igen. Han søgte at trænge ind bag Ordene og finde dets Indre. Han havde en instinktmæssig Følelse af, at det var der. Det maatte være der.

Verset holdt ham vaagen den halve Nat, og det kom igen om Morgenen.

Det var en Middagsstund nogle Dage efter. Pladsen foran Huset laa tom under Hvilet. Kun en enlig Soldaterkone kom gaaende ovre langs Bananrækken paa den modsatte Side. Paa Hovedet bar hun et Lerkar, som hun havde været nede at fylde ved Kilden i Skoven. Hun nynnede i Tanker, og Vandet fra Karret plaskede lystigt over hendes hede Ryg og det vaade Lændeklæde, som hun havde benyttet Lejligheden til at vadske ved Kilden, og som nu klistrede til Underkroppen. Kokata Maï sad og saa' efter hende, til Lyset gennem Bambusmaatten sved ham i de lyssky Øjne. Saa mumlede han:

„Men likafullt ....“

Der lød et Klask af et Gevær nedenfor Huset. Kokata Maï drejede Hovedet. Der stod en af hans gamle Soldater fra Belondo og stirrede søgende gennem Bambusmaatten ind i Verandaens Dunkelhed. Med sin venstre Haand rodede han et sammensvøbt Bananblad frem af Patrontasken.

„Brev fra Belondo?“ spurgte Kokata Maï.

„Brev fra Longwango,“ svarede Soldaten.

„Hvem er Longwango?“

„Det er den hvide Mand, der kommer for at kommandere Byerne.“

Endelig! Det var Afløseren. Saa skulde man hjem. Der gled en Stump blaat Sund frem for Kokata Maïs Øjne — grumset blaat.

Soldaten kravlede ind under Maatten. Kokata Maï tog Brevet. Der stod, at Brevskriveren allerede

havde været nogle Dage i Belondo, og at han regnede at naa Jengo tre Dage efter Soldaten.

Det gav et Sæt i Kokata Maï.

Under Brevet stod den navnkundige svenske Digters Navn, Navnet paa Versets Forfatter. Baade For- og Efternavn.

Kokata Maï stirrede længe paa det. Tilsidst blev han enig med sig selv om, at han vist alligevel ikke var helt gal. Navnet stod der virkeligt.

Tre Dage efter kom han, Longwango, som han allerede var døbt. Det betyder den lange. Kokata Maï tog imod ham ved Færgestedet. En Time senere anviste han den fremmede hans Værelse, der laa lige overfor hans eget med Hallen imellem. Kokata Maï sad i sin Stol, mens Svenskeren tog sit Bad og fik rent Tøj paa i Stedet for det tilsølede. Kokata Maï var ganske opreven og nervøs over ikke længer at være alene.

„Jeg har en Masse Bøger og Blade med,“ sagde Svenskeren, da han kom ind i sin nye hvide Uniform.

Han kaldte paa sin Boy, der slæbte Favnefulde af Bøger, illustrerede Blade og Magasiner ind og lagde dem paa det store Bord.

Svenskeren troede, han gjorde Kokata Maï en Glæde med al den Lekture, mens Sandheden var, at Kokata Maï følte en ensom Smerte ved at sidde og gemme paa den uhyggelige Hemmelighed, at det vilde koste ham en voldsom Anstrængelse at komme gennem blot en af Bøgerne. Men der var et lille Lyspunkt i det Kaos, Kokata Maï saa' for

sig. Øverst i en Bunke Illustrationer opdagede han sit gamle lasede Julehæfte nede fra Belondo.

Han gjorde en Bemærkning om det.

„Ja," sagde Svenskeren. „Manden nede i Belondo sagde, det var Løjtnantens. Jeg tog det med, fordi der staar et Digt af min Far deri. Jeg har læst det flere Gange, mens jeg opholdt mig der."

„Jasaa, det er Deres Far."

„Ja," der var noget som en Gensynsglæde i Kokata Maïs Øjne, og den kastede Genskin over Longwangos Ansigt, „kender Løjtnanten det Digt?"

Kokata Maï kendte det tilfældigvis. Han citerede det sidste Vers for hundrede Gang, og han blev flov ved atter at høre den døde Klang i Ordene. Men Longwangos Høgeøjne straalede og smilede blankt.

Han havde vel sagtens Hørelsen.

Mod Aften spadserede de rundt i Posten. Kokata Maï viste sit Værk frem: Husene, Soldaterlejren, Gedestalden, Hønsegaarden, den store Grønthave med de evropæiske Grøntsager, Markerne og Skydebanen, der skar sig ind i Skoven.

Svenskeren havde troet, han skulde op til et lille Blokhus i en Skovtykning. Alt dette her forbavsede ham.

De gik hen i Køkkenet for at give Kokken Besked om Aftensmaaltidet. Det skulde selvfølgelig være extrafint. Kokken grinede forstaaende. Han kunde se paa Maneren og høre paa Sproget, at de to Herrer maatte være af den samme evropæiske Stamme. Kokata Maï og Kokken bestemte sig for Hønsekødsuppe med Tomater, marineret Fiskefilet, kogt Høne i Sauce blanche aux Cham-

pignons og stegte Bananer. Kokata Maï havde et Par Flaconer Champignons staaende i Magasinet, Rester af den sidste Kasse fra Handelshuset nede paa Nedrefloden. Høns, Fisk, Tomater og Bananer var der Overflod paa i Posten.

Svenskeren saa' forskende fra Danskeren til Negeren.

„Er det sandt?" spurgte han.

„Kan Du ikke lave Sauce blanche aux Champignons, Bokettu?" sagde Kokata Maï henvendt til Kokken.

Herpaa svarede Distriktets bedste Kok med Stolthed:

„Moi faire saasi blangsi na sampinongs très bon."

Da brast Svenskeren i en Latter, der nær havde taget Vejret fra ham. Da han kunde tale igen, sagde han:

„Dette er det hyggeligste Sted, jeg har set i Verden."

Og Latteren overvældede ham atter.

Om Aftenen efter Maaltidet sad de og talte sammen over den hvide Dug, der var oplyst af en hjemmelavet Oljelampe.

Kokata Maï førte selv Samtalen ind paa Digtet, der spillede i hans Hjerne. Han havde paa Følelsen, at han nærmede sig en Art Forstaaelse.

Svenskeren gik ind paa Barzaen efter det gamle Julehæfte og gav sig til at læse Digtet højt:

Gamle sångare, hur vardt jag
Själf en son uti ditt hus
Vid din stilla „Filosof-gang"
Framför „Voldens" gröna sus?

Kokata Maï sad stille, næsten angst og lyttede. Svenskerens Stemme befriede sig under Læsningen for den første generte Tvang. Den hævede sig og skjalv. Det susede gennem Versene, som bløde Sommervinde, der bøjer Trætoppene. Det blaanede for Kokata Maïs Øjne, det grønnedes. Han følte sig ombølget af stille Stuers Hygge. Der aabnede sig mindefyldte Dyb i hans Sjæl, om hvis Existens han ingen Anelse havde haft længe.

Og Svenskerens Stemme steg, hans Ansigt blev hvidt som Væggen, der stod Sved paa hans Pande, og hans Øjne aabnede sig og stirrede.

Kokata Maï følte en isnende Kulde i sin Krop og en bævende Fryd i sin Sjæl.

Hvad var dette?

Hvad var det, der klang gennem Versene, strømmede ud af deres skjulte Væld, forvirrede ham, løftede ham, rev ham med, græd og klang inden i ham, aabnede hans Øren og fremmanede levende Syner for hans Øje.

En hjerteskærende Sorg, en blødende Anger, en raabende Længsel.

Kokata Maï syntes, han levede for første Gang i umindelige Tider.

Slutningsverset kom, det der havde staaet ham i Hovedet som en uløselig Gaade:

> Du sena „kärlek, öm om skaldens minne,
> Hvar höll du till, när du behöfdes bäst?

Svenskeren saa' paa Kokata Maï med opspilede Øjne. Hans Stemme var bristet i den sidste Linje.

„Ursäckta,“ sagde han, rejste sig bukkende og gik ind.

Det sortnede for Kokata Maï. Han opfattede kun en krampagtig Trækning i de hvide Skuldre, der forsvandt ind i Husets Skygge.

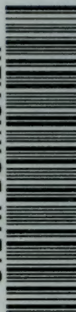
Svenskeren blev derinde, landflygtig med sine Minder, alene mod alle Magter i Verden, ensomt værgende sig mod Nattens talende Stemmer, de ubarmhjertige.

Vi har Stormfuglens Længsel efter at svæve højt over Afgrundene i os. Nogle trodser Jordens Tyngdekraft og stiger mod Himlen i fortabt Beskuelse af vældige Syner. Det hænder, at Bæreevnen svigter dem.

Longwango var en af dem. Kokata Maï saa' ham styrte ned med Vingerne slæbende i Luften.

Selv var han opslugt af en stor Længsel efter noget, han øjnede langt borte, Fornyelsens syngende Kilder i et fjernt Land mod Nord, udenfor Ækvatornattens Forvirring og Solens Forfølgelse.

INDHOLD

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 04 01 09 013 9